

Græsmarksundersøgelser i Jylland 1905—1910.

Ved E. Lindhard.

122. Beretning fra Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Disse Undersøgelser er iværksatte af Statens Forsøgsvirksomhed og jydsk Landboforeninger i Fællesskab og gennemførte med Understøttelse af Julius Skrikes Stiftelses Midler; de omfatter en aarlig Undersøgelse af Græsmarkens Plantedække paa 6 Gaarde i Nord- og Vestjylland, ved hvilken de enkelte Plantearters Udbytte og Antal er bestemt i de Aar, Marken har ligget i Græs. Desuden er der ved Askov Forsøgsstations Laboratorium foretaget Tørstof- og Kvælstofbestemmelser i samtlige Afrøder. Arbejdet i Marken er udført af de lokale Landboforeningers Konsulenter sammen med daværende Assistent ved Statens Planteavlsudvalg, nu Forsøgsleder *E. Lindhard*, der tillige har udarbejdet Beretningen.

Denne Beretning er samtidig tilstillet Statens Planteavlsudvalg og Foreningen af jydsk Landboforeninger til Publikation.

Bestyrerne ved Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur.

Den 12. September 1904 tilskrev Statens Planteavlsudvalg Statskonsulent *Fr. Hansen*, Askov, saaledes:

»Som det vil være Dem bekendt, har Spørgsmaalet om Iværksættelse af Undersøgelser af Græsmarksplanter og Græsbestanden paa lette Jorder i Jylland paa lignende Maade som afd. Statskonsulent *P. Nielsens* Undersøgelser vedrørende Græsmarkerne paa svære Jorder flere Gange været fremme til Drøftelse ved Planteavlsmøderne, sidste Gang ved Mødet den 21. og 22. Februar 1902, ved hvilket det blev

overdraget til Dem at overveje Sagen nærmere og eventuelt fremkomme med et Forslag til en Plan for Undersøgelserne.

Det stiller sig nu saaledes, at Udvalget disponerer over et Beløb, foreløbig paa 600 Kr., fra Julius Skrikes Stiftelse, som kunde anvendes til dette Formaal, og da Udvalget af Hensyn til Sagens Betydning og til Bevillingens Anvendelse maa anse det for ønskeligt, om Undersøgelser i den paagældende Retning kunde paabegyndes til anstundende Foraar, skal man anmode Dem om i Løbet af indeværende Efteraar for Udvalget at fremsætte Forslag til en Plan for Undersøgelserne, hvilket Forslag, efter at have været drøftet i Udvalget, kunde forhandles paa det aarlige Planteavlsmøde i Februar n. A.

Saafernt De maatte ønske det, vil Udvalget kunne stille Assistent E. Lindhard til Raadighed til under Deres Ledelse at bistaa ved Undersøgelserne og Forberedelserne til disse . . .

Statskonsulent *Fr. Hansen* fremkom herefter i Februar 1905 med følgende Indstilling, der her gengives, saaledes at det kan ses, hvilke Forudsætningerne for Undersøgelsen har været, samt i hvilket Omfang det er lykkedes at realisere de oprindelige Planer:

Forslag til Plan for Undersøgelser over Græsmarksplanter og Græsbestanden paa lette Jorder i Jylland.

I. Formaalet med Undersøgelserne.

Arbejdet skal, i Lighed med de af P. Nielsen foretagne Undersøgelser, gaa ud paa ved et større Antal, systematisk gennemførte, botaniske Undersøgelser at paavise Plantebestandens Sammensætning og de enkelte Plantearters Udvikling og Ydeevne gennem alle de Aar, Græsmarken henligger. Men jævnsides hermed maa Undersøgelserne gaa ud paa at grundfæste og indarbejde hos Landbrugerne de Erfaringer, der hidtil er indvundne paa Forsøgsstationerne m. H. t. en rationel Tilsaaning og Behandling af Græsmarkerne.

Dernæst maa det anses for ønskeligt, om der flere Steder i det Opland, som Undersøgelserne omfatter, kunde anlægges lokale Forsøgsmarker med Udsaaning af flere forskellige Græsblandinger, der gennem en Aarrække kunde gøres til Genstand for systematiske Undersøgelser i lignende Retning som foran nævnt for derigennem yderligere at vinde Indsigt i de enkelte Græsmarksplanter Udviklingsmuligheder og Ydeevne under forskellige Vækstforhold.

Foruden de botaniske Undersøgelser af Plantebestanden i Forbindelse med Udbyttebestemmelsen bør der saa vidt muligt foretages kemiske Analyser af de enkelte Plantearter fra de forskellige Voksesteder til Belysning af de benyttede Arters kemiske Indhold i Almindelighed saa vel som til Belysning af Voksestedets Indflydelse paa Indholdet.

II. Grundregler for Arbejdets Udførelse.

Marken, som vælges til Undersøgelse og Forsøg, bør være typisk for den Egn og den Jordart, som Undersøgelserne repræsenterer. Undersøgelserne bør strække sig over et længere Aaremaal (ca. 10 Aar), og af Hensyn til Forskelligheder i Jordbund, Klima og Driftsforhold bør der ikke være over 1 à 2 Mil mellem hver Mark, som undersøges, og hvor der haves lermuldet Jord eller kultiveret Kær- og Mosejord som Græsningsareal jævnsides med sandmuldet Jord, bør Undersøgelsen ogsaa udstrækkes til disse Arealer. Ligeledes bør Bestanden paa de forskellige Sandjorder, fra den høje, tørre til lavt liggende, bedst afvandede, undersøges hver for sig. En given Regel maa det være, at der for alle Arealer, som undersøges, kan faas paalidelige Oplysninger om alle Enkeltheder vedrørende Markens Tilsaaning, herunder bestemt Opgivelse af de udsaaede Frømengder af forskellige Arter samt disses Oprindelse, Renhed, Spireevne m. m.

Som Støtte for de systematiske Undersøgelser over Plantetallet, de enkelte Arters Ydeevne m. m. maa tillige foretages Udbyttebestemmelse af hele Marken enten ved Vejning af hele Afgrøden paa Brovægt eller ved Optælling af samtlige Høstakke og Vejning af et større Antal af disse, eller ved at foretage et større Antal Udhugninger paa $\frac{1}{100}$ Td. Ld. eller lignende til Vejning og Afgrødebestemmelse for hele Arealet.

III. Arbejdets Begrænsning.

Iværksættelse af saadan Undersøgelse vil imidlertid kræve meget Arbejde og betydelig Kapital. Hvor ønskeligt det derfor end kunde være at faa disse Undersøgelser til at strække sig over hele Jylland ja maaske over hele Landet, saa vil det dog være nødvendigt, med de for Øjeblikket til Raadighed staaende Kræfter og Midler, at trække en ret snæver Grænse. Jeg tillader mig derfor at foreslaa, at Arbejdet foreløbig kun tages op i de Dele af Jylland, hvor Græsarealerne udgør en forholdsvis stor Del af det dyrkede Areal, og hvor de lette Sandjorder i Forbindelse med Enge, Moser og Kær udgør Hovedparten af Arealet, i hvilken Henseende Ribe og Ringkøbing Amter staaar højest. Efter Statistisk Aarvog 1904 er Forholdet nemlig saaledes, at af det hele dyrkede Areal udgør:

		Græsmarken		Engarealet	
i Vejle	Amt.....	38	pCt.	6.8	pCt.
- Aarhus	-	33	-	6.8	-
- Randers	-	37	-	10.8	-
- Aalborg	-	39	-	12.8	-
- Hjerring	-	40	-	12.1	-
- Thisted	-	40	-	10.0	-
- Viborg	-	40	-	10.0	-
- Ringkøbing	-	48	-	16.4	-
- Ribe	-	47	-	16.5	-
- Jylland	-	40.8	-	11.4	-

IV. Arbejdets Udførelse i Forbindelse med Landboforeningerne.

Dels for paa en billig Maade at faa et saa omfangsrigt Arbejde udført som muligt og dels for paa den mest intensive Maade at bringe dette Arbejdes Resultat til at sætte Frugt blandt Landbrugerne, vil et Samarbejde mellem Statens Forsøgsstationer og Landboforeningerne være ønskeligt paa dette Omraade. Følgende Fremgangsmaade tænkes fulgt:

Fra Statens Planteavlsudvalg eller fra de i Landsdelen værende Forsøgsstationer rettes en Henvendelse til Landboforeningernes Fællesforening om et saadant Samarbejde. Forsøgsplanen drøftes med Fællesforeningens Planteavlsudvalg og Konsulent. Disse i Forening med Statens Forsøgsbestyrere i Provinserne søger at udfinde passende Steder baade m. H. t. typisk Jordbund og Driftsforhold samt passende, interesserede, dygtige Landbrugere, hos hvem Undersøgelserne og Forsøgene kan tænkes iværksatte, og hvor den fornødne Interesse for og Hjælp til Arbejdets Gennemførelse kan ventes at findes. De paagældende Steder vil blive søgt gennem saadanne lokale Landboforeningers Planteavlsudvalg, hvor man paa Forhaand tør vente Interesse for Sagen, og hvor der haves interesserede og forstaaende Planteavlskonsulenter eller Assistenten, som kan antages at ville kunne yde et værdifuldt Bidrag til Arbejdets Gennemførelse ved personligt at deltage deri efter nærmere Aftale. Saadan Aftale om lokale Konsulenters og Assistenters Deltagelse i Arbejdet og Lønningerne derfor maa træffes med hver enkelt Landboforenings Styrelse paa den ene Side og Repræsentanterne for Forsøgsstationerne og Fællesforeningens Planteavlsudvalg paa den anden Side. Assistenternes Løn tænkes for en væsentlig Del at kunne skaffes til Veje gennem Landboforeningerne og kun delvis fra Statens Forsøgsvæsen.

Den tekniske Iværksættelse og Ledelse af Undersøgelserne og Forsøgene ligger indtil videre hos den fra Forsøgsstationerne beskikkede Assistent under Statskonsulentens Overledelse. Fællesforeningens Planteavlskonsulent deltager i denne Del af Arbejdet, saa vidt hans Tid tillader det.

Resultaterne af Undersøgelserne bearbejdes af Assistenten og Konsulenten i Fællesskab og offentliggøres i Tidsskrift for Planteavl under Betegnelsen »Græsmarksundersøgelser i Jylland, gennemførte af Statens Forsøgsstationer og jyske Landboforeninger i Fællesskab«. Særtryk af Beretningen overlades Fællesforeningen i et passende Antal Eksemplarer.

Et saadant Samarbejde vil ventelig føre til, at der under den fra Forsøgsstationerne beskikkede Assistentens Ledelse vil opdrages en Stab af unge, interesserede, lokale Assistenten, der ikke blot er i Stand til at yde en forholdsvis billig og god Arbejdskraft til Gennemførelsen af Undersøgelserne, men som tillige derved gennemgaar en Skole, der

sætter dem i Stand til at se med helt anderledes forstaaende og interesserede Øjne paa Græsmarken end hidindtil. Saadanne Assisterter i Forbindelse med de lokale Planteavlsudvalg saa vel som Forsøgsværterne vil blive det bedste og sikreste Bindeled mellem Landmændenes og Forsøgsstationernes Arbejde paa dette Omraade. Indarbejdelsen af Forsøgsresultaterne er derved sikrede.

Det er at antage, at de lokale Landboforeninger gennem Samarbejdet snart vil blive interesserede for og medvirke til, at der paa en billig og dog solid Maade kan blive anlagt smaa Forsøgsmarker rundt om, som nævnt under Punkt I, til nærmere Undersøgelse af forskellige Græsblandingers Forhold under forskellige Vækstforhold. Ligeledes vil der være Mulighed for, at Foreningerne ret snart gennem et saadant Samarbejde vil kunne optage lokale Markforsøg eller Demonstrationer til Sammenligninger mellem gode og mindre gode Græsmarksblandinger, gode og mindre gode Kløverprøver m. m. Bestræbelser i saa Henseende har gjort sig gældende flere Steder i Vestjylland, men man har hidtil manglet den tilstrækkelige faglige Hjælp for at kunne faa noget værdifuldt ud af Arbejdet.

Det paatænkte Arbejde vil komme til at omfatte:

1. Almindelige Undersøgelser efter P. Niensens System af bestemte Græsmarker, saaledes som disse findes for Tiden.
2. Almindelige Undersøgelser, fortsatte i Forbindelse med Forsøg over forskellige Græsmarksblandingers Ydeevne og Værdi under forskellige Vækstforhold.

Arbejdet 1905—1906!

Med de Midler og Kræfter, som Planteavlsudvalget har stillet til Raadighed til dette Arbejde i indeværende Aar, foreslaas en almindelig Undersøgelse af de for Haanden værende Græsmarker iværksat paa 2 à 3 forskellige Steder. Af Hensyn til Nedbørsforholdene foretages 1 Undersøgelse i Ribe Amt, 1 i Ringkøbing Amt og eventuelt 1 i Viborg eller Aalborg Amt.

Paa sund, let, sandmuldet Jord, merglet og i jævn Kultur undersøges hvert Sted mindst:

en Udlægsmark, desuden 1. Slæt i en 1., en 2., en 3. og en 4. Aars Mark.

For saa vidt afvigende Former af Sandjord (særlig høj, tør eller særlig lav, fugtig eller umerglet) eller ny opbrækket Hedejord eller lermuldet Jord eller kultiveret Kær- eller Mosejord findes samme Sted, som Undersøgelserne foregaar, saa foretages tillige Undersøgelse af disse Arealers Græsdække . . .

Denne Plan vandt Tilslutning saavel fra Statens Planteavlsudvalg som fra Foreningen af jydsk Landboforeninger

Planteavlsudvalgs Side¹⁾, og efter Henvendelse fra dette sidste stillede Formændene for Planteavlsudvalgene i Ribe Amts vestre Landboforeninger, Hjerm-Ginding Herreds Landboforeninger og Hjørring Amts Landboforening sig til Raadighed med Vejledning til at finde passende Arealer hver inden for sit Distrikt.

Ved Repræsentanter for alle interesserede Parter blev herefter et større Antal Ejendomme i Nord- og Vestjylland besigtigede i Maj Maaned 1905 og de i det følgende nævnte Gaarde udvalgte. Paa disse blev de i Assistent *Lindhards* Indberetning omhandlede Undersøgelser foretagne i 1905. Af denne Beretning meddeles her den Del, som gør Rede for Undersøgelsesmetoderne og som har dannet Grundlaget for den følgende Undersøgelserække:

Beretning

om forberedende Græsmarksundersøgelser i 1905.

Ved *E. Lindhard*.

I Overensstemmelse med den foreløbige Plan har Undersøgelserne omfattet periodiske Græsmarker paa let Agerjord i Jylland. Markerne blev udvalgte i Maj Maaned; i Juni blev der foretaget Udbyttebestemmelse og fuldstændig botanisk Analyse af Plantebestanden paa dem alle, og i September blev Plantedækket i Udlægsmarkerne undersøgt. Foruden disse Undersøgelser i Marken er der paa Askov Forsøgsstation foretaget 97 Kvælstofbestemmelser og 100 Tørstofbestemmelser, og Dansk Frøkontrol har udført 51 fuldstændige Analyser af Kløver- og Græsfrø.

Undersøgelserne har omfattet følgende Græsmarker:

- 1) Lærer *Larsen*, Vennebjerg Skole ved Hjørring. 4 Aars Græsleje. Alle 4 Aargange blev undersøgte.
- 2) Proprietær *Møller*, Kornumgaard pr. Brønderslev. 4 Aars Græsleje. 1. og 2. Aars Mark blev undersøgt; de øvrige Marker var afgræssede, før Undersøgelsen fandt Sted.
- 3) Gaardejer *Mads Nicolaisen*, Trabjerg pr. Holstebro. 3 Aars Græsleje. Alle 3 Marker blev undersøgte.
- 4) Gaardejer *Th Smith*, Vardegaard pr. Varde. 3 Aars Græsleje. 1. og 2. Aars Mark blev undersøgt; 3. Aars Mark var afgræsset, før Undersøgelsen fandt Sted.

¹⁾ Se nærmere i Aarsberetning om Statens Planteavlsudvalgs Virksomhed 1905—06, Side 138 o. følg., og Beretning om Foreningen af jyske Landboforeningers 31. Delegeretmøde, 1905, Side 67 o. følg.

Undersøgelsen har for disse 11 Græsmarker omfattet 1. Slæt, og kun paa en Mark — 1. Aars Mark paa Kornumgaard — er ogsaa Efterslættten analyseret. Endnu er 1. Slæt undersøgt i et Gødningsforsøg paa gammel Græsmark hos

5) Proprietær *Okholm*, Bøllinglunde pr. Skern.

Udlægsmarkerne er foruden paa de ovennævnte 4 Gaarde tillige delvis analyserede paa nogle af de Gaarde, der var tilbudt som Forsøgssteder og fra hvilke Prøver af det anvendte Græsfrø forelaa.

I Overensstemmelse med Planen for de foreløbige Undersøgelser, Punkt IV 1: »Det paatænkte Arbejde vil komme til at omfatte almindelige Undersøgelser efter *P. Nielsens System* . . . « er disse iværksatte i Overensstemmelse med den af *P. Nielsen* benyttede Fremgangsmaade. Denne maatte paa Forhaand anses for særdeles formaalstjenlig. *P. Nielsen* er ved sine Undersøgelser i mere end 10 Aar gaaet frem nøjagtig paa samme Maade. Havde Metoden lidt af væsentlige Mangler, vilde han sikkert med sin rige Erfaring paa dette Omraade forlængst have faaet dem rettede.

Analyse-
metoden.

Jeg skal da indlede med at gøre Rede for *P. Nielsens* Arbejdsmaade. Jeg er her saa heldig at kunne vedlægge de originale Optegnelser fra en af de Undersøgelser, som *P. Nielsen* under Samvirken med Markfrøkontorets daværende Direktører foretog i Sommeren 1876. Denne Undersøgelserække har dannet Grundlaget for hans Forslag til Frøblandinger, og alle hans senere Undersøgelser paa Etatsraad *Tesdorffs* Gaarde er udførte efter samme Princip¹⁾. Der er senere hen ikke gjort Optegnelser om slet saa mange Forhold vedrørende Bestanden, kun det væsentligste: Antal Frø, Antal Planter og Planternes Vægt samt Antal blomstrende Stængler er over alt bestemt. Fremgangsmaaden var den, at der paa hver Mark, regelmæssigt fordelt over Marken, blev udskaaret 10 Tørv à $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. (omtrent $1\frac{1}{2}$ Kvdfd.). Fra disse Tørv blev hver enkelt Planteart samlet for sig og Planterne blev talte, Roden afklippet og Toppen vejlet for alle 10 Græstørv under eet. Ved til Sammenligning at veje Afgrøden fra større Arealer eller ved at veje hele Afgrøden paa Brovægt godtgjorde *P. Nielsen*, at det ved Græstørvsanalysen var muligt ogsaa at danne sig et rigtigt Skøn over Markens samlede Udbytte.

P. Nielsens
Metode.

Denne Fremgangsmaade har vi nu i Hovedsagen fulgt, dog har vi ikke nøjedes med 10 Udsnit i hver Mark, men i alle større Marker som oftest taget betydelig flere. Desuden har vi saa ofte, som det var muligt, talt og vejlet Planterne fra hvert enkelt Udsnit for sig eller fra 2 og 2 Udsnit sammen for dermed blandt andet at belyse, om den benyttede Ramme har en passende Størrelse, om Betydningen af et forskelligt Antal Fællesprøver m. m.

Den her be-
nyttede
Fremgangs-
maade.

¹⁾ Sml. her 31. Beretning: En analytisk Undersøgelse af Plantedækket i en- og fleraarige Græsmarker 1877—1888, udført af Konsulent *P. Nielsen*, Tidsskrift for Landbrugets Planteavl, 15. Bind. 1908, Side 185—312.

Ogsaa i anden Retning har vi udvidet Undersøgelsen, idet vi for at muliggøre en Sammenligning af Udbyttetallene under vekslende Aargange og Fugtighedsforhold ogsaa har bestemt Høudbyttet af Analysetørvene. Dette er udført paa den Maade, at samtlige Planter fra 10 eller flere Tørv efter Vejningen blev sendt til Askov Forsøgsstation, hvor de blev tørrede til konstant Vægt. Paa Grundlag af Tørstofindholdet er Høudbyttet beregnet i Hø med 15 pCt. Vand. I samtlige Prøver er desuden Kvælstofindholdet bestemt.

Sammenligning mellem forskellige Analysemetoder.

Forskellige Forskere har fremhævet, at en Analyse, udført paa en sammenblandet Prøve af det afhøstede Græs, gav betydelig sikrere Resultater end en Græstørvsanalyse som den af *P. Nielsen* anvendte. Før nærmere at belyse dette Forhold har vi foretaget en Del Sammenligninger mellem disse to Analysemetoder. Foruden Græstørvsanalyserne har vi dels paa Stedet udført en Del Blandingsanalyser af det frisk afhuggede Græs og dels har navnlig Forsøgsleder *A. J. Hansen*, Tylstrup, foretaget en Del Høanalyser. Resultaterne af disse er sammenstillede i Tabel 1.

Før jeg gør Rede for Tabellens Indhold, skal jeg nærmere paa-pege, hvori den karakteristiske Forskel mellem Analysemetoderne bestaar. Ved Græstørvsanalysen arbejder man med hele Planteindivider og er derfor aldrig i Tvivl om, hvilken Art man har for sig. Analysearbejdet foregaar hurtigt og absolut sikkert, og man ved, at hver enkelt Analyse giver et rigtigt Billede af netop det lille Areal, som er undersøgt. Desuden faar man her foruden om Vægtudbyttet tillige nogen Oplysning om Antal Planter af de forskellige Arter. Fordelene ved Metoden ligger saaledes lige for Haanden. Hovedvanskeligheden bestaar i at afgøre, hvorvidt nu ogsaa Plantedækkets Sammensætning paa disse smaa Arealer svarer til hele Markens gennemsnitlige Sammensætning.

Ved Blandingsanalysen er det ikke altid saa let at garantere for Analysens Rigtighed. Bedst gaar det, naar Planterne adskilles i frisk Tilstand. I en almindelig Græsblanding fra Agermark kan Analysen her udføres med tilfredsstillende Nøjagtighed, og selv om der altid bliver en Del ukendelige Bladskede- og Bladstumper tilbage, procentvis betyder denne Rest ikke ret meget. Men Arbejdet gaar meget lang-sommere her, hvor hver enkelt Stængel og hvert enkelt Blad maa behandles for sig. Naar der er mange Græsarter i Blandingen, tager det omtrent samme Tid at analysere 2 Pd. afhugget Græs som 20 Udsnit à $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. Endelig, hvis Analysen først udføres i Høet, bliver Usikkerheden ved Artsbestemmelsen ofte meget følelig. Ved de mange Høanalyser, der blev udførte ved Horsensudstillingen i 1905, er t. Eks. indtil 12 pCt. af Høet henregnet til »ubestemmelig Rest« og det er ret uberegneligt, hvilke Plantearter der i det enkelte Tilfælde bidrager mest til denne Rest.

Foruden de Forhindringer, der frembyder sig ved selve Analysen, møder vi her de samme Vanskeligheder som ved Græstørvmetoden:

Analyseprøver kan ikke udtages fra hele Marken, i hvert Fald kun, hvis denne slaas samtidig, men man maa foretage et begrænset Antal Udhug, der næppe bedre end det langt større Antal Tørv, som det er muligt at undersøge, er Udtryk for Plantedækket fra hele Marken. Af det afhuggede Græs udtages paa mange forskellige Steder en ret stor Prøve, denne sammenblandes omhyggelig og af Blandingen afvejes t. Eks. 2 Pd. Græs til Analyse. Denne første Prøveudtagning og efterfølgende Blanding er det uhyre vanskeligt at udføre tilfredsstillende, saaledes at Prøven i hvert enkelt Tilfælde danner et virkeligt Gennemsnit af Bestanden fra det lille Areal, fra hvilket den er taget.

Staar man derfor over for de to Metoder, repræsenterede ved 1) et stort Antal Græstørvsanalyser, 2) et lille Antal Blandingsanalyser, og hvis de Arealer, som Analyserne repræsenterer, i begge Tilfælde kan siges at være tilstrækkelig store for Formaalet og fornuftig fordelte over den Mark, der ønskes undersøgt, da vil den karakteristiske Forskel mellem dem være følgende:

Ved Blandingsanalysen sammenblandes Raamaterialet. Resultatet er et Gennemsnitstal, blot ved man intet om, af hvor uensartede Bestanddele det er sammensat.

Ved Græstørvsanalysen kender man derimod nøje Sættningen fra hvert lille undersøgt Areal. Ogsaa her slutter man med et Gennemsnitstal, kun kender man præcis de Størrelser, af hvilke det er fremgaaet.

Der kan herefter ikke være Tvivl om, hvilken af de to Metoder der i Princippet er den mest rationelle.

Angaaende Tabel 1 skal jeg til Orientering bemærke, at paa Vennebjergs 4 Marker er de 10 Udsnit udtagne i 2 Rækker med ca. 10' Alens indbyrdes Afstand. Imellem dem er afhugget en Prøveflade paa $\frac{1}{200}$ Td. Ld., og paa Afgrøden fra denne er Blandingsanalysen udført. Under Vennebjerg 1. Brugsaar er foretaget en Sammenligning mellem b, Blandingsanalyse, udført paa friskt Materiale, og c. Høanalyse fra samme Prøveflade. Som det vil ses, spores der saavel her som i det følgende en Tendens i Retning af, at de store Procenttal ved Høanalysen tiltager, medens de smaa Procenttal aftager. Dette ligger formentlig i, at man i Almindelighed henlægger lovlig meget af den ubestemmelige Rest til de Bunker, der i Forvejen er størst.

Et andet Forhold af almindelig Interesse er det, at Ukrudsprocenten overalt er højere ved Græstørvsanalysen end ved Blandingsanalyserne. Dette finder sin naturlige Forklaring deri, at en Mængde krybende Ukrudsplanter, Bladrosetter o. l. undgaar Leen ved almindelig Slaaning, men ikke Saksen ved Græstørvsanalysen.

Paa Kornnumgaard, 1. Brugsaar, er der foretaget den grundigste Sammenligning mellem de to Analysemetoder. Der er her analyseret 2 Rækker Græstørv, 10 i hver Række, og der er foretaget 4 Blandingsanalyser, 2 i hver af de samme Rækker. Resultaterne stemmer ikke videre godt overens, og det vil ses, at Hovedkilden til Uoverens-

Tabel 1. Sammenligning mellem Resultaterne af Græstørvs-

	Antal Analyser	Bælgplanter						I alt
		Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebælg	Rundbælg	Andre Arter	
Vennebjerg.								
1. Brugsaar a	10	18.0	2.2		10.3	3.1		34.2
— b	1	12.2	1.8	0.6	12.8	1.6		29.0
— c	1	15.0	sp		11.2			26.2
2. Brugsaar a	10	1.5		0.8				2.3
— c	1	2.5						2.5
3. Brugsaar a	10	0.2		1.2				1.4
— c	1							
4. Brugsaar a	10			1.2				1.2
— b	1	0.3		0.4				0.7
Kornumgaard.								
1. Brugsaar a	20	20.2		1.8	4.7			26.7
— b	4	13.7		1.3	9.5			24.5
Vardegaard.								
1. Brugsaar a	50	8.6	1.3	0.3	0.6		0.6	11.4
— d	1	10.0	6.0	sp	2.0		3.0	21.0
— e	1	5.8		1.2			1.2	8.0
2. Brugsaar a	20	10.4	0.4	0.5			0.5	11.8
— d	1	6.0	sp	sp				6.0

a = Udsnitsanalyse, b = Blandingsanalyse, udført paa friske Planter,

stemmelsen maa søges henholdsvis under Sneglebælg og Hvene. Forholdet forklares bedst ved en nærmere Betragtning af Enkeltanalyserne. Medens Plantetallet for Sneglebælg (Tabel 2) er forholdsvis jævnt fordelt, gælder dette ikke Udbyttet. Kun pletvis, hist og her opnaar Sneglebælgen en kraftig Udvikling. Ved Græstørv vil Virkningen af enkelte kraftige Sneglebælgpletter udjævnes paa Grund af det store Antal Tørv. Ved Blandingsanalysen er der kun taget 4 Udhug, det vil da let forstaas, at et enkelt Udhug med abnormt stor Sneglebælgmængde kan drive Gennemsnittet for denne Art uforholdsmæssig højt op. Noget ganske lignende gælder for Hvenen.

Endnu frembyder Analyserne fra Vardegaard 1. Brugsaar særlig Interesse. De, to Høanalyser er udførte paa Materiale, der er udtaget

analyse og Blandingsanalyse fra de samme Marker. 1905.

Græsser											Ukrud	Tilsammen	
Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Drophavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel	Fløjlsgræs	Hvene	Andre Arter			I alt
30.3	4.7	19.6	5.2	2.2	1.9						63.8	2.0	100
34.3	4.4	21.6	3.0	2.5	3.9					0.6	69.7	1.3	100
40.0	1.3	27.5	1.2	sp	3.8						73.8		100
0.2		13.3	40.0	8.4	32.0					1.5	95.4	2.3	100
		16.3	41.2	3.8	36.2						97.5	sp	100
		37.1	29.2	9.2	19.5		1.9			1.2	98.1	0.5	100
		67.3	15.0	5.5	12.2						100.0		100
		28.1	52.1	6.4	8.3			1.8		1.2	97.9	0.9	100
		33.6	55.1	3.8	6.2					0.5	98.7	0.6	100
17.9		19.0	6.4	1.6	10.5	0.3	0.1	0.4	9.5	0.8	66.5	6.8	100
16.9		27.7	3.8	2.3	17.2	0.4	sp		2.1	0.8	71.0	4.5	100
8.9	3.6	56.3	3.0	2.9	3.8					3.0	81.0	7.6	100
8.0		40.0	3.0	7.0	6.0			1.0	1.0	(7.0)	73.0	6.0	100
12.0	2.6	56.0		2.0	4.0					(12.8)	88.8	(3.2)	100
		24.2	10.5	6.9	16.0			1.0	1.8	5.8	66.2	22.0	100
		39.0	10.5	10.5	8.0			4.0	3.0	2.0	77.0	17.0	100

c = Høanalyse, Tylstrup, d = Høanalyse, Varde, e = Høanalyse, Horsens.

samtidig og fra samme Sted i Marken. Den ene er udført paa Stedet, den anden i Horsens i Anledning af Hødstillingen der. Da der i begge Tilfælde er opført som »ubestemmelig Rest«, hvad man ikke med Sikkerhed har kunnet henføre til nogen bestemt Art, maa det forudsættes, at den store Forskel mellem disse to Analyser ligger i Prøveudtagningen af det afhuggede Græs, og her er formentlig Blandingsanalysens Achilleshæl.

Til yderligere Kontrol med den benyttede Fremgangsmaade burde der udføres en Række parallelt løbende Undersøgelser med det nærmere præciserede Formaal at afgøre, hvor mange Enkelttørø det er nødvendigt at undersøge ved sideløbende Rækker, hvor Undersøgelsen foretages paa Nabotørø, for at komme til samme Hovedresultat.

Kontrolberegninger.

Tabel 2. Kontrolberegninger til Belysning af

Lbnr.		Bælgplanter				
		Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebælg	I alt	
Antal Planter						
1	Gennemsnit af 20 Udsnit	9.8	5.9	1.7	17.4	
2	Gennemsnit af 10 Udsnit:					
	hvert andet	a	7.8	5.5	1.5	14.8
3	do.	b	11.7	6.4	1.9	20.0
Centner Grønvægt						
4	Gennemsnit af 20 Udsnit	38.0	5.1	5.5	48.6	
5	Gennemsnit af 10 Udsnit:					
	hvert andet	a	28.0	4.0	4.6	36.6
6	do.	b	47.9	6.2	6.4	60.5
Antal Planter						
7	Gennemsnit af 10 Udsnit, Afdeling I..	11.0	6.6	2.1	19.7	
8	Sandsynlig Fejl	± 1.0	± 1.0	± 0.8		
9	Gennemsnit af 10 Udsnit, Afdeling II..	8.5	5.3	1.3	15.1	
10	Sandsynlig Fejl	± 1.6	± 0.7	± 0.2		
11	Gennemsnit af alle 20 Udsnit					
12	Sandsynlig Fejl					
Centner Grønvægt						
Græstørv:						
	Afdeling I	172.2 Ctn.	S. F.....	± 11.5		
	— II	125.7	- S. F.....	± 8.3		
	Alle 20 Udsnit under eet....	149.0	- S. F.....	± 7.9		

Undersøgelser med dette specielle Formaal er endnu ikke foretagne, men Sammenstillingerne i Tabel 2 saavel som i Detailtablerne vil dog nogenlunde kunne belyse, med hvilken Grad af Nøjagtighed, der ved de her foreliggende Undersøgelser er arbejdet.

Samtlige Beregninger i denne Tabel angaar 1. Aars Græsmark paa Kornumgaard. Der er her i alt undersøgt 20 Græstørv. Disse er udtagne i 2 parallelt løbende Rækker med 150 Alens indbyrdes Afstand og 30 Alen mellem de enkelte Tørv. I Linie 1 findes opført Antal Planter i Gennemsnit af alle 20 Tørv, i Linie 4 Udbytte i Centner Grønvægt.

Græstørvsanalysens Nøjagtighed.

1905.

Græsser											Ukrud	Tilsammen
Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Drophavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel	Fløjlsgræs	Hvene	Blød Hejre	I alt		

paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld.

2.6	6.1	6.8	1.8	7.8	0.6	1.2				26.4	43.8
2.7	4.7	6.8	1.2	7.2	0.8	1.5				24.9	39.7
2.5	7.5	6.7	1.4	8.4	0.4	0.9				27.8	47.8

pr. Td. Ld.

25.3	23.9	8.0	1.8	13.7	0.4	0.1	0.4	13.4	1.0	88.4	12.0	149.0
29.9	13.1	8.2	1.1	11.3	0.3	0.2	0.4	12.7	1.9	79.1	5.5	121.2
20.6	34.7	8.8	2.0	16.2	0.5		0.4	14.1	0.1	97.4	18.5	176.4

paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld.

3.0	7.5	8.3	1.7	11.7	0.8	1.5				34.5	54.2
± 0.25	± 1.4	± 1.0	± 0.8	± 1.7	± 0.17	± 0.2					± 3.22
2.2	4.7	5.2	0.9	3.9	0.4	0.9				18.2	33.5
± 0.4	± 0.78	± 0.8	± 0.2	± 0.5	± 0.1	± 0.16					± 3.12
											43.8
											± 2.58

pr. Td. Ld.

Udhug af $\frac{1}{200}$ Td. Ld.

Afdeling I	170.5	Ctn.	S. F.	± 1.7
— II	125.0	-	S. F.	± 10.0
Alle 4 Udhug sammen	148.0	-	S. F.	± 9.8

Hele Materialet er derefter delt i 2 Hold med 10 Tørv i hvert paa den Maade, at Tallene fra hveranden Tørv er sammenregnede for sig og de mellemliggende for sig. Resultatet af denne Opgørelse er opført i de efterfølgende Linier 2—3 og 5—6. Det ses, at 10 Tørv, fordelt over hele Marken paa ovenanførte Maade, ikke er nok til at give et paalideligt Billede af Plantedækket i denne Mark. Maaske heller ikke de 20 er nok, men herom kan denne Sammenstilling intet oplyse.

I Linie 7—12 er den sandsynlige Fejl paa hvert enkelt Gennemsnitstal inden for de 2 Afdelinger beregnet. Det viser sig atter her, at

Tallene er behæftede med ret stor Usikkerhed. Selv paa det gennemsnitlige Plantetal for alle 20 Udsnit er Usikkerheden følelig. Tallet er 43.8 ± 2.88 , hvilket altsaa vil sige, at ved fortsat Undersøgelse af 20 Tørv, udtagne paa samme Maade som her, vil man efter al Sandsynlighed finde, at det gennemsnitlige Antal Planter pr. Tørv i 50 Tilfælde af 100 ligger mellem 41.2 og 46.4, og kun i 7 Tilfælde af 10000 vil man kunne vente at finde over 57 eller under 31 Planter som Gennemsnit af 20 Udsnit. Det ses, at Afdeling I og Afdeling II har et typisk forskelligt Antal Planter.

Græstørvens
Areal.

Om Rammens Størrelse (Græstørvens Areal) endnu nogle Bemærkninger. Som tidligere nævnt, har den enkelte Tørv et Flademaal af $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 1 g i Udbytte pr. Græstørv svarer saaledes til 1 Centner pr. Td. Ld. Ved Opgørelsen kan Udbyttetallene altsaa direkte benyttes uden Omregning. Selvfølgelig vilde ogsaa et større Areal, t. Eks. $\frac{1}{10000}$ Td. Ld. i denne Henseende være lige saa hensigtsmæssigt, men af praktiske Grunde er det heldigt, at den enkelte Græstørv ikke er for stor. Den her benyttede Størrelse er i denne Henseende meget passende — Tørven lader sig let behandle og transportere.

Som det vil fremgaa af Tabellerne, findes der i Almindelighed paa dette Areal foruden Ukrud i alt 50 til 70 Planteindivider, altsaa lige saa mange, som der findes Runkelroer paa en Parcel à $\frac{1}{500}$ Td. Ld. Hvor Saaningen er omhyggelig udført og Spiringen har været tilfredsstillende, har da ogsaa Optællingen vist forholdsvis ensartede Plantetal, selv for Arter, der kun har givet 2—3 Planter pr. Tørv (se navnlig Udlægsmarkerne). Men selvfølgelig aftager Sikkerheden for hver enkelt Art med Plantetallet, og det kan vel fastslaas, at naar en Planteart er udsaaet med mindre end 1 Frø pr. Tørv (50000 Frø pr. Td. Ld.), kan dens Hyppighed ikke sikkert paavises ved Udsnit af denne Størrelse. Dette kan t. Eks. gøre Metoden uanvendelig til Bedømmelse af den Skade, som indblandet Ukrudsfrø kan foraarsage i Græsmarken.

Udbytte-
bestem-
melsen.

Endnu skal jeg til Metodens Bedømmelse kort omtale Muligheden for alene paa Grundlag af Udbyttet fra 10 til 20 Græstørv at bestemme Masseudbyttet fra et større Areal. Jeg nærrede paa Forhaand den Anskuelse, at en Udbyttebestemmelse paa dette Grundlag vilde være ret kalkulatorisk. Som det vil fremgaa af Tabel 3, var denne Anskuelse forkert. Udbyttebestemmelse paa dette Grundlag har virkelig givet særdeles tilfredsstillende Resultater.

I Tabellen er Grønvægten lagt til Grund for Sammenligningen. Som det vil ses, er Overensstemmelsen mellem Udbyttetallene, funden ad disse to ret forskellige Veje, paafaldende god. Fra samtlige Gaarde har dog Græstørvsmetoden en ringe Tendens til at vise højest Udbytte, navnlig ved smaa Afrøder. Dette har vel, som tidligere nævnt, sin Forklaring deri, at Bundgræsset ved denne Metode bliver omhyggeligere afskaaren end ved almindelig Slaaning . . .

Tabel 3. Sammenligning mellem Udbyttebestemmelser paa Grundlag af Analysestørvens Afgrøde og Afgrøden fra større Prøveflader.

1905.

	Vennebjerg				Kornumgaard				Trabjerg				Vardegaard			
	Græs-tørv		Udhug		Græs-tørv		Udhug		Græs-tørv		Udhug		Græs-tørv		Udhug	
	à $\frac{1}{50000}$		à $\frac{1}{200}$		à $\frac{1}{50000}$		à $\frac{1}{200}$		à $\frac{1}{50000}$		à $\frac{1}{200}$		à $\frac{1}{50000}$		à $\frac{1}{200}$	
	Td.	Ld.	Td.	Ld.	Td.	Ld.	Td.	Ld.	Td.	Ld.	Td.	Ld.	Td.	Ld.	Td.	Ld.
	Antal	Vægt	Antal	Vægt	Antal	Vægt	Antal	Vægt	Antal	Vægt	Antal	Vægt	Antal	Vægt	Antal	Vægt
1. Brugsaar.	10	145.7	1	162.3	20	148.6	4	147.8	20	110.4	4	105.5	10	75.9	3	63.0
2. do. . .	10	130.4	1	129.6	—	—	—	—	10	127.1	3	126.3	10	47.7	4	40.0
3. do. . .	10	107.1	1	95.7	—	—	—	—	10	118.2	5	114.0	—	—	—	—
4. do. . .	10	89.5	2	87.3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gennemsnit		118.2		118.7		148.6		147.3		118.6		115.3		61.8		51.5
Forskel. . .		+ 0.5				+ 0.8				+ 3.3				+ 10.3		

I Henhold til den her gengivne Redegørelse blev ved Planteavlsmødet i Marts 1906 paa Forslag af Statskonsulent *Fr. Hansen* vedtaget følgende

Plan for Undersøgelserne 1906—10.

a. Undersøgelsen iværksættes paa følgende Gaarde:

1. Vardegaard ved Varde; let sandmuldet Jord.
Ejer: Proprietær *Th. Smith*.
2. Burgaard ved Holstebro; let sandmuldet Jord.
Ejer: Proprietær *M. Burgaard*.
3. Hannerupgaard ved Hobro; let sandmuldet Jord.
Ejer: Proprietær *J. Nielsen*.
4. Kornumgaard ved Brønderslev; let sandmuldet Jord.
Ejer: Proprietær, Landbrugskandidat *H. V. Møller*.
5. Vennebjerg ved Lønstrup; let sandmuldet Jord.
Ejer: Lærer *Larsen*.
6. Munksgaard ved Lemvig; svær lermuldet Jord.
Ejer: Proprietær *R. Munksgaard*.

b. Arbejdet i Marken udføres af Assistent *E. Lindhard* med Hjælp fra de lokale Planteavlsassistenter, ligesom i 1905.

c. Fremgangsmaaden ved Undersøgelsen og ved Opgørelsen af Resultaterne bliver som i 1905.

d. Undersøgelsen fortsættes i 5 Aar, 1906—1910, idet 1905, hvor ikke alle de her angivne Gaarde har været undersøgte, betragtes som et Prøveaar.

e. Resultaterne opgøres for hvert Aar af Assistent *E. Lindhard* og Genpart af Opgørelsen tilstilles alle interesserede Parter. Alle Optegnelser opbevares i Statens Planteavlsudvalgs Arkiv, og ved Undersøgelsens Afslutning tilstilles der Foreningen af jydsk Landboforeninger en Genpart.

f. Udgifterne til Assistent *Lindhards* Rejser og Dagpenge samt til Analyser, Porto m. m. dækkes fra Statens Planteavlsudvalg. Landboforeningerne stiller deres Assisterter til Raadighed og afholder selv Udgifterne til Dag- og Rejsepenge for disse.

Paa dette Grundlag er Undersøgelsen gennemført og saaledes, at alle direkte Udgifter, ogsaa til Analyser og Kontorarbejde er afholdt af Skrikes Stiftelses Midler.

Ved Arbejdet i Marken har navnlig følgende Konsulenter medvirket: Ved Varde: *M. K. Kristensen* og *N. Overgaard*, paa Burgaard: *J. Have* og *P. Jensen*; Munksgaard: *N. Nielsen*; Hannerupgaard: *J. Søndermølle*; i Vensyssel: *H. Calundan*, der desuden i 1910 under Referentens Fraværelse har ledet samtlige Undersøgelser.

Daværende Assistent ved Askov Forsøgsstation, *R. K. Kristensen*, har foretaget Tørstof- og Kvælstofbestemmelserne. Frøanalyserne er velvilligst udførte af Statsfrøkontrollen, og Beregningsarbejdet ved Opgørelsen er foretaget af Assistent *M. Jørgensen*, Tystofte.

Det er, som det af det følgende vil fremgaa, kun en Del af det oprindelige Program, der hermed er realiseret. Forholdene medførte, at jeg i 1909 maatte overtage Ledelsen af Tystofte Forsøgsstation; i en Aarrække derefter har andet Arbejde lagt Beslag paa min Tid, saa jeg først nu ser mig i Stand til at forelægge Resultaterne af denne Undersøgelserække for Offentligheden. Efter at Undersøgelsen var planlagt, er Resultaterne af *P. Nielsens* Græsmarksundersøgelser bearbejdede og publicerede. Disse strækker sig over en længere Aarrække og omfatter betydelig flere Marker end denne. De er udførte paa Lolland og Falster under meget ensartede og meget frugtbare Forhold og byder derfor talmæssigt sikrere Resultater, end dem, der her er opnaaet. Men netop paa Grund af de gunstige Forhold, hvorunder *P. Nielsens* Undersøgelser er udførte, behøver de det Supplement, som de kan faa gennem disse Undersøgelser af Græsmarkens Plantedække paa let sândmuldet Jord i Jylland, og dette er Motiveringen for, at Beretningen,

skønt den ikke længere kan siges at være aktuel, dog nu udsendes.

I Redegørelsen er Hovedvægten lagt paa at opnaa en nogenlunde let Oversigt over Resultaterne, Detaillerne er kun forelagte i Tabelform. I øvrigt er Beretningen ordnet saa nær som muligt efter samme Plan som Beretningen om *P. Nielsens* Undersøgelser¹⁾, saaledes, at der først er gjort kort Rede for Forsøgsstedernes Dyrkningsforhold og Vejrforhold, dernæst for de benyttede Frøblandinger, for Antallet af spiredygtige Frø i Udsæden, beregnet efter Frøanalysen, og for Antallet af Planter i Udlægsmarken. Efter Spiringen i Marken og Planternes Overvintring i 1. Aar er Plantebestandens Forandringer fra Aar til Aar belyst. Det andet Hovedafsnit danner Udbyttebestemmelserne, Afgrødens Størrelse i Grønmasse og som Hø, de enkelte Arters Høudbytte og Plantestørrelsen i 1. til 4. Brugsaar. Hertil kommer mindre omfattende Undersøgelser over Udlæg i Rug, sammenlignet med Udlæg i Havre, Kalkmangel i Udlægsmarken, Eftergrødens Størrelse, Virkningen af Ajlegødskning og endelig Afgrødens Kvælstofindhold.

Beretningen igennem er Resultaterne fra denne Undersøgelserække sammenstillede med Resultaterne fra *P. Nielsens* Græsmarksundersøgelser.

Jordbund og Driftsforhold.

Vennebjerg ligger nær Kysten ved Lønstrup. Ejendommen har højt liggende, sund sandmuldet Jord i god Kultur og jævn Gødningskraft.

Sædskifte og Gødskning.

1. Rug, gødet med 300 Pd. Superfosfat og 100 Pd. Chilisalpeter
pr. Td. Ld.
2. Blandsæd, gødet med ca. 35 000 Pd. Staldgødning —
3. Rodfrugt, — — ca. 35 000 — do. —
4. Havre, ugødet.
5. 1. Aars Kløver og Græs, do.
6. 2. — do. , gødet med ca. 12 000 Pd. Ajle
7. 3. — do. , — — ca. 18 000 —
8. 4. — do. , ugødet.

¹⁾ l. c. Side 631.

De 8 Marker, hver paa godt to Tdr. Ld., var lange og smalle og laa ganske regelmæssigt Side om Side. Alle Undersøgelser blev foretagne inden for et smalt Bælte tværs over dem alle. Jordbundsforholdene har derfor ved samtlige Undersøgelser været saa ensartede som vel muligt. Jorden var meget ren og alle Arbejder paa den lille Ejendom gennemførte med den størst mulige Omhu. Betingelserne for en regelmæssig Gennemførelse af Undersøgelsen har derfor været de bedst mulige.

Kornumgaard i Vester Brønderslev ligger ved Randen af den store Vildmose. Agermarken har let sandmuldet Jord i høj Gødningskraft, den er overvejende sund, kun hist og her med Tilløb til Kalkmangel. Terrænet er forholdsvis jævnt, men Jorden var noget senefyldt, navnlig var en Form af krybende Hvene med underjordiske Udløbere meget almindelig.

De ældre Græsmarker og 2. Slæt ogsaa i 1. og 2. Aars Græsmark blev afgræssede ved Løsdrift, der blev derfor indhegnet mindre Arealer, i Reglen 4 à 5 i hvert Skifte, inden for hvilke Græsvæksten var beskyttet mod Kreaturerne. Ved denne Foranstaltning er det blevet muligt her at gennemføre en Undersøgelse ogsaa af 2. Slæt. Da det paa de forholdsvis store Arealer, ca. 25 Tdr. Ld. i hvert Skifte, tillige har været nødvendigt at undersøge et stort Antal Tørv, er Undersøgelsen bleven mere omfattende paa denne end paa de øvrige Ejendomme. Gaarden havde udstrakte Engarealer, der kunde derfor tilføres Agermarken en stor Mængde Staldgødning.

Sædskifte og Gødskning har været omtrent som følger:

1. Rug,	gødet med ca. 20 Læs Kompost og Svinegødning		
		pr. Td. Ld.	
2. Blandsæd,	— — 12 à 15	- Staldgødning	—
3. Rodfrugt,	— — 28 à 30	-	—
4. Byg el. Blandsæd,	ugødet	-	—
5. Havre,	gødet med 25	-	—
6. 1. Aars Kløver og Græs,	ugødet.		
7. 2. —	do. ,	gødet med Ajle, stor Mængde	
8. 3. —	do. ,	do., — —	
9. 4. —	do. ,	Halvbrak.	

Hannerupgaard, vest for Hobro, har let, delvis meget mager og raa sandmuldet Jord. Nogle Arealer var sunde og i

gammel Kultur, andre senere opdyrkede, tilsyneladende lidende af Kalkmangel. Terrænet er stærkt kuperet og Plantebestanden i Græsmarken var derfor ofte paafaldende uensartet. Det er ikke lykkedes her at faa Græsmarkerne saaledes fredede, at de samme Marker har kunnet undersøges fra Aar til Aar, og de Resultater, som foreligger, stammer dels fra Udlæg i Havre dels fra Udlæg i Rug, dels fra sund og dels fra kalkfattig Jord. Af disse Grunde er Hannerupgaards Resultater ikke medregnede i Oversigternes Gennemsnitstal. Ejendommen har nogen Eng, saa der har kunnet anvendes en Del Staldgødning paa Agermarken. Ajlen er anvendt i flere ældre og enkelte 1. Aars Græsmarker.

Burgaard har jævne og højt liggende Jorder langs Storaen, vest for Holstebro. Jorden er let Sandmuld i gammel Kultur, men noget forskellig i Frugtbarhed og Mulddybde. I enkelte Marker lykkes endog Lucerne fortrinligt. Gaarden er delvis omgivet af Hede, den har gode Enge, saaledes at Agerjorden har kunnet faa ret rigelig Staldgødning.

Sædskifte og Gødskning.

1. $\frac{1}{2}$ Rug og $\frac{1}{2}$ Blandsæd, gødet med 300 Pd. Superfosfat
pr. Td. Ld. samt Ajle.
2. Kaalroer, gødet med 18 Læs Staldgødning, 200 Pd. Superfosfat
pr. Td, Ld. samt Ajle.
3. Blandsæd, gødet med 200 Pd. Superfosfat pr. Td. Ld.
4. $\frac{1}{2}$ Ærter, $\frac{1}{2}$ Serradela, — — 200 - —
og 100 - Kali - —
5. Rug, — — 200 - Superfosfat
og 100 - Chilisalpeter - —
6. Kartoffler og Runkelroer, gødet med 20 Læs Staldgødning,
200 Pd. Superfosfat, 100 Pd. Kali samt Ajle.
7. Havre med Udlæg, ingen Gødning.
8. 1. Aars Kløver og Græs.
9. 2. — do. do. , gødet med Ajle.
10. 3. — do. do. , Halvbrak.

Munksgaard, vest for Lemvig, har god lermuldet Jord i jævn Kultur og Gødningskraft. Jorden er saaledes her i Bonitet typisk forskellig fra alle de øvrige Forsøgssteders Jord. Ved Beregning af Gennemsnitsresultaterne er Munksgaards Resultater derfor ikke medtagne, men i alle Tabeller opførte for

sig til Sammenligning med Resultaterne fra den sandmuldede Jord.

Sædskiye og Gødskning.

1. Brak.
2. Rug med Staldgødning.
3. Blandsæd
4. Roer med Staldgødning.
5. Havre.
6. 1. Aars Kløver og Græs.
7. 2. — do. do. } Ajlen anvendes til Græs eller til
8. 3. — do. do. } Staldfoder i Brakken.

Vardegaard, nord for Varde By, har mager og kold, let sandmuldet Jord med jævn Overflade og ret ensartet Beskaffenhed.

Sædskiye har været omtrent som følger:

1. Lupin, gødet med Superfosfat.
2. Rug uden Gødning.
3. Roer, gødet med Staldgødning.
4. Havre, — — Superfosfat og lidt Chilisalpeter.
5. 1. Aars Kløver og Græs, ingen Gødning.
6. 2. — — — — —
7. 3. — — — — —

En Del af Gaardens Areal, til hvilken Undersøgelsen ogsaa har været udstrakt, havde et lignende Sædskiye, i hvilket dog Lupin var erstattet med staldgødet Grønjordshavre.

Vejrforhold.

Nedbør og Temperatur er ikke maalt paa Forsøgsstederne. For dog at faa en Oversigt over disse Forhold er her efter Meteorologisk Aarvog gengivet Tal for Nedbør i April, Maj, Juni og hele Aaret for de 6 Aar, der her har Interesse, fra de nærmest liggende Observationssteder (Tabel 4). Fra de samme Stationer er Middelvej, laveste Temperatur og Antal Frost-dage for April, Maj, Juni hentet.

Hertil er først at bemærke, at Vennebjerg ligger en halv Snes Kilometer nordvest for Hjørring, nær Havet, Kornumgaard nær ved Brønderslev og Vardegaard nær Varde, medens Bækmarksbro ligger midt mellem Burgaard og Munksgaard, 10—15 Kilometer fra hver. Manglende Observationer er erstat-

Tabel 4. Nedbør i Millimeter,
(fra Meteorologisk Aarbog).

Aar	Hjørring (Vennebjerg).					V. Brønderslev (Kornumgaard).						
	Januar—Marts	April	Maj	Juni	April—Juni	Hele Aaret	Januar—Marts	April	Maj	Juni	April—Juni	Hele Aaret
1905	118	51	45	54	150	629	122	(69)	53	38	(160)	(618)
1906	(152)	23	51	13	87	(553)	(157)	39	31	27	97	(550)
1907	(92)	(19)	46	129	(194)	(702)	(97)	19	24	106	149	(657)
1908	93	40	59	33	132	(512)	92	50	64	22	136	525
1909	(76)	41	38	24	103	(642)	(76)	(41)	19	26	(86)	(615)
1910	(158)	59	50	59	168	(663)	(140)	68	41	73	182	(668)
Gennemsnit	115	39	48	52	139	617	114	48	39	48	135	606
	Bækmarksbro (Burgaard og Munksgaard).					Varde (Vardegaard).						
1905	154	60	28	45	133	646	144	64	18	36	118	711
1906	179	27	74	23	124	730	207	64	63	46	173	850
1907	156	19	44	91	154	700	117	17	39	134	190	696
1908	165	49	47	43	139	(732)	184	62	34	34	130	706
1909	(143)	49	35	46	130	(913)	120	59	50	45	154	938
1910	(192)	36	28	68	132	(816)	(192)	54	29	75	158	(888)
Gennemsnit	165	40	43	52	135	756	161	53	39	62	154	798

tede med Tal fra nærmest liggende Station og sat i Klammer, ligeledes er Sum og Middeltal sat i Klammer, naar der i disse Størrelser indgaar Tal fra andre Stationer. Til en almindelig Oversigt over Vejrforholdene synes Tabellerne i denne Form fyldestgørende og en mere detailleret Undersøgelse af Vejrforholdenes Indflydelse paa Plantevæksten tillader Materialet ikke.

I Middeltal for alle 6 Aar giver Stationerne i Vendsyssel kun omtrent 600 mm Nedbør aarlig, men Stationerne i Vestjylland 750—800 mm Nedbør. I Vinternedbøren er en lignende Forskel, men i de egentlige Vækstmaaneder, April, Maj og Juni, giver Bækmarksbro ikke større Middelnedbør end de vendsysselske Stationer, kun Varde har her en lidt jævnere og lidt større Nedbør.

I Temperaturen er der mindre Forskel (Tabel 5). Hjørring er her i April og Maj den koldeste Station.

Tabel 5. Varmeforhold i April til Juni.

(fra Meteorologisk Aarvog).

Aar	April			Maj			Juni		
	Temperatur, ° C.		Antal Frost- dage	Temperatur, ° C.		Antal Frost- dage	Temperatur, ° C.		Antal Frost- dage
	Middel	Lavest		Middel	Lavest		Middel	Lavest	
Hjørring (Vennebjerg).									
1905	2.8	÷ 5.9	17	10.0	÷ 0.1	1	15.1	6.9	—
1906	5.2	÷ 2.7	11	(10.0)	1.5	—	(15.2)	6.6	—
1907	4.7	÷ 2.7	10	9.3	0.8	—	11.3	1.3	—
1908	3.8	÷ 5.7	17	8.6	0.0	—	13.7	5.5	—
1909	(3.3)	(÷ 3.2)	(9)	7.7	÷ 1.0	5	12.4	4.5	—
1910	6.0	÷ 1.2	4	11.4	0.8	—	15.4	6.3	—
Gennemsnit	4.3		11	9.6		1	13.9		—
V. Brønderslev (Kornumgaard).									
1905	3.5	÷ 6.3	12	10.5	÷ 0.1	1	15.6	6.9	—
1906	6.1	÷ 1.6	6	11.1	÷ 0.2	1	14.9	6.2	—
1907	5.3	÷ 3.1	4	9.9	0.4	—	11.3	2.2	—
1908	4.7	(÷ 5.7)	(17)	9.5	0.6	—	14.0	5.1	—
1909	4.0	÷ 2.2	11	8.1	÷ 0.7	1	12.6	4.3	—
1910	6.1	÷ 1.9	4	11.5	0.2	—	15.4	5.6	—
Gennemsnit	5.0		9	10.1		1	14.1		—
Bækmarksbro (Burgaard og Munksgaard).									
1905	3.8	÷ 3.4	13	10.8	÷ 2.1	3	15.7	2.9	—
1906	5.4	÷ 4.7	16	11.2	÷ 1.8	2	13.9	2.2	—
1907	5.2	÷ 6.3	14	9.9	÷ 3.0	4	11.9	1.2	—
1908	4.4	÷ 5.2	16	9.8	÷ 0.1	1	14.0	3.4	—
1909	4.3	÷ 4.0	12	8.3	÷ 2.2	5	12.5	(2.6)	—
1910	5.9	÷ 4.7	6	12.0	÷ 2.2	3	15.3	3.6	—
Gennemsnit	4.3		13	10.3		3	14.0		—
Varde (Vardegaard).									
1905	3.7	÷ 3.0	11	10.9	0.7	—	15.6	4.7	—
1906	5.6	÷ 2.7	12	11.1	÷ 0.4	1	13.3	4.6	—
1907	5.1	÷ 5.3	10	9.9	÷ 0.1	2	11.3	5.6	—
1908	4.4	÷ 5.5	12	10.2	1.5	—	13.3	3.3	—
1909	4.3	÷ 3.6	9	8.3	÷ 1.3	1	12.0	3.2	—
1910	6.1	÷ 2.8	3	11.6	÷ 0.6	1	15.3	6.2	—
Gennemsnit	4.9		10	10.3		1	13.7		—

Frostskaden lader sig ikke direkte bedømme efter laveste Temperatur og Antal Frostdage, selv om Observationen bliver foretaget paa Forsøgsstedet. Græsmarkens Beliggenhed og Omgivelser har stor Indflydelse paa dette Forhold. Kun paa Kornumgaards Marker, der ligger umiddelbart nord for den store Vildmose, er der i 1906 iagttaget større Frostskade paa nogle af Græsmarkens Plantearter. Italiensk Rajgræs og Hundegræs syntes her mest beskadigede af Frosten.

Udsæden.

Paa samtlige Gaarde er Gaardens egen Frøblanding benyttet, saaledes som den var, da Undersøgelsen tog sin Begyndelse, og som den lejlighedsvis af Ejeren er forandret fra Aar til andet. Udsædsmængden, der i Tabel 6 er anført i Gennemsnit for samtlige undersøgte Udlægsmarker og i Tabellerne Side 688—700 for hver enkelt Mark, er her meddelt efter Ejerenes Opgivelse og i Almindelighed beregnet af den samlede Mængde af indkøbt Frø i Pd., divideret med Skiftets Areal i Tdr. Ld.,

Tabel 6. Udsæd.
Pund Frø pr. Td. Ld. i Gennemsnit for Forsøgsstederne.

1905—1909.

	Antal Marker	Bælgplanter							Græsser							I alt	Tilsammen		
		Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	Kællingetand	Lucerne	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel			Stivbl. Svingel	
1. Vennehjerg ..	5	10.5	1.0	1.0	1.7	—	—	—	14.2	3.8	1.0	4.8	5.7	2.9	1.5	—	—	20.6	34.8
2. Kornumgaard	5	6.0	—	2.0	1.2	0.8	—	—	10.0	2.0	—	4.0	4.0	4.0	2.1	1.0	0.8	17.9	27.9
3. Burgaard	4	3.0	—	0.5	3.0	2.5	1.1	1.0	11.1	1.2	—	11.3	5.0	2.5	—	—	—	20.0	31.1
4. Vardegaard ..	5	6.0	1.7	1.4	1.5	0.4	0.5	0.4	11.9	1.0	2.0	6.1	4.3	3.7	1.4	0.4	—	18.9	30.8
5. Munksgaard ..	4	9.1	1.7	1.7	1.8	—	—	—	13.8	1.8	2.5	6.2	3.2	0.2	1.8	1.4	—	17.1	30.9
6. Hannerup- gaard	2	2.0	0.7	1.8	2.0	—	3.0	—	9.0	3.0	2.0	4.5	6.0	0.5	—	—	—	16.0	25.0
Gsn. af 1—4....	19	6.4	0.7	1.2	1.8	0.9	0.4	0.4	11.8	2.0	1.0	6.5	4.7	3.3	1.8	0.4	0.2	19.4	31.2
Tesdorps Gaarde	—	8.0	3.0	1.0	—	—	—	—	12.0	—	1.5	3.0	4.0	4.0	3.0	2.5	—	18.0	30.0

Tabel 7. Udsæd. Beregnet Antal

	Antal Marker	Bælgplanter							I alt
		Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebl.	Rundbælg	Kællingetand	Lucerne	
1. Vennebjerg	5	53.4	14.4	15.0	10.3	—	—	—	93.1
2. Kornumgaard	5	31.3	—	30.4	7.3	3.1	—	—	72.1
3. Burgaard	4	15.2	—	7.3	17.7	8.7	8.8	4.8	62.5
4. Vardegaard	5	33.6	23.4	20.7	8.6	1.5	4.2	1.8	93.8
5. Munksgaard	4	50.0	23.0	23.8	7.2	—	—	—	104.0
6. Hannerupgaard	2	10.4	9.4	17.3	10.7	—	23.0	—	70.8
Gennemsnit af 1—4	19	33.4	9.4	18.4	11.0	3.3	3.3	1.6	80.4
Tesdorps Gaarde...	—	40.3	37.0	13.0	—	—	—	—	90.3

ligeledes efter Opgivelse. Blandingen er paa de fleste Steder nogenlunde den samme fra Aar til Aar.

I Vennebjergs Frøblanding, som er anført øverst i Tabel 6, forekommer kun en lille Uregelmæssighed. Humle-Sneglebælg er her i 1905 udsaaet med 1 Pd. Frø, i alle følgende Aar med 1.9 Pd. Frø pr. Td. Ld. Samtlige øvrige Arter har haft samme Udsædsmængde i hvert af de 5 Aar. Vennebjergs Blanding ligner i øvrigt *P. Nielsens* Blanding for 3-aarigt Græsleje, som blev benyttet paa Tesdorps Gaarde, og som til Sammenligning er meddelt paa Foden af Tabellen. Den adskiller sig fra denne Blanding navnlig ved sit Indhold af Humle-Sneglebælg og Ager-Hejre og ved Mangel paa Eng-Svingel.

Paa Kornumgaard er ligeledes kun ubetydelige Forskelligheder at notere i Frøblandingens S sammensætning fra Aar til Aar. Af Humle-Sneglebælg er der saaledes i det 1. Aar saaet 2, i de følgende kun 1 Pd. Frø. I Forhold til *P. Nielsens* Blanding er Udsædsmængden af Rødkløver indskrænket og Mængden af Hvidkløver øget, medens Alsikekløver og Italiensk Rajgræs er udeladt og Humle-Sneglebælg, Rundbælg, Ager-Hejre og Stivbladet Svingel optaget i Blandingen.

Paa Burgaard har Variationerne fra Aar til Aar været større. Gaarden blev først taget med i 1906 og Udlægsmarkerne

af spiredygtige Frø paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld.

1905—1909.

Græsser									Tilsammen
Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel	I alt	
16.2	8.4	21.1	51.8	6.8	35.4	—	—	139.7	232.8
8.8	—	17.8	36.6	9.0	50.8	4.8	6.6	135.0	207.1
5.0	—	47.8	47.4	5.8	—	—	—	105.8	168.1
3.9	7.3	26.5	38.0	7.9	33.9	1.8	—	119.3	213.1
7.6	10.4	28.3	26.2	0.5	35.7	5.1	—	113.8	217.8
13.4	9.1	19.7	60.0	1.1	—	—	—	103.3	174.1
8.5	3.9	28.3	43.4	7.5	30.0	1.7	1.6	124.9	205.3
—	6.3	12.8	34.7	7.0	64.2	10.9	—	135.4	225.7

er derfor kun undersøgte i 4 Aar. Udsæden var i de første Aar 3 Pd. Frø af hver af de 4 Bælgplanter, Rødkløver, Sneglebælg, Rundbælg og Kællingetand, samt 10 Pd. Alm. Rajgræs og 5 Pd. Hundegræs og Draphavre. Men i de to sidste Aar træder Lucerne i Stedet for Kællingetand, Rundbælg erstattes delvis med Hvidkløver, og Draphavre lades ude, endelig til sidst kommer Ager-Hejre med. Disse Blandinger adskiller sig dog alle fra de foregaaende derved, at Udsædsmængden af Kløver er stærkt indskrænket, af andre Bælgplantearter stærkt forøget, medens Timothe er udeladt og Alm. Rajgræs den dominerende Græsart.

Vardegaards Blandinger adskiller sig gennemgaaende ikke meget fra Kornumgaards, men Udsædsmængden af de enkelte Arter varierer fra Aar til Aar, og den samlede Udsædsmængde, der i 1906 androg 35.5 Pd., var i 1908 kun 23.6 Pd. Frø pr. Td. Ld.

Ogsaa Munksgaards Blandinger veksler lidt i Sammensætning fra Aar til Aar. Gennemsnitlig adskiller de sig kun lidt fra *P. Nielsens* Blanding, dog at Draphavre delvis gaar ud og at Mængden af Alm. Rajgræs er stærkt forøget.

Normalt er der hvert Aar og fra hver Gaard indsendt en Prøve af hver enkelt Frøsort til fuldstændig Analyse ved Stats-

frøkontrollen. Paa Grundlag af disse Analyser eller, hvor undtagelsesvis Analyse manglede, paa Grundlag af Frøkontrollens Gennemsnitstal for Renhed, Spireevne og Kornstørrelse, er hvert Aar Antallet af spiredygtige Frø i et Pd. af Udsæden beregnet. Heraf er igen for hvert Aar beregnet, hvor mange spiredygtige Frø af hver Art, der med de benyttede Blandinger gennemsnitlig skulde falde paa $\frac{1}{50\,000}$ Td. Ld. i Udlægsmarken. Af den saaledes beregnede Udsædsmængde er der atter for hver Gaard taget Gennemsnit, og de derved fremkomne Gennemsnitstal er opførte i Tabel 7. Til Sammenligning er atter her i Tabellens nederste Linie anført Udsæden for 3-aarige Marker paa *Tesdorps* Gaarde.

Dette om den beregnede Udsæd af levende Frø. De følgende Tabeller vil vise, hvor mange Planter det er lykkedes at finde i Marken.

Antal Planter i Marken.

Først skal Udlægsmarkernes Plantebestand undersøges, men for Oversigtens Skyld er Resultaterne af samtlige Planteoptællinger i Marken samlede i en Tabel (Tabel 8), i hvilken det gennemsnitlige Antal Planter paa $\frac{1}{50\,000}$ Td. Ld. for hver Gaard er sammenstillet for Udlægsmarken samt 1., 2., 3. og 4. Aars Græsmark for sig.

Ved Prøveudtagningen i Marken er, som i Indledningen meddelt, benyttet en skarp Jærnramme, som nøjagtig afmærkede en Græstørv paa $\frac{1}{50\,000}$ Td. Lds. Areal = 1.12 Kvadratfod eller 0.11 m². Af saadanne Græstørv er der fra hver Mark i Reglen opgravet 10 à 20, regelmæssigt fordelte over hele Marken eller over den Del af Marken, som var fredet for Afgræsning. I disse Tørv er samtlige Planter omhyggelig optalte. Det er umiddelbart indlysende, at det kan frembyde Vanskeligheder paa denne Maade at bestemme Plantebestandens Tæthed paa en større Mark, maaske med noget uensartet Bestand. Metoden har sine svage Sider, om hvilke der allerede er talt i Indledningen og i Beretningen om *P. Nielsens* Græsmarksundersøgelser, l. c. Side 631. Her skal tilføjes, at i Praksis er allerede de forskellige Frøsorters Sammenblanding og regelmæssige Fordeling over Arealet en vanskelig Sag. Fejl fra denne Kilde sammen med Høfrø i den udbragte Gødning og uregel-

Tabel 8. Antal Planter paa 1:50000 Tdr. Ld.

	Antal Marker	Bælgplanter								Græsser								Tilsammen	
		Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	Kællingetand	Lucerne	I alt	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel		I alt
1. Venne- bjerg.																			
Udlægsaaet	5	30.4	5.8	5.6	6.2			48.0	8.8	2.6	17.4	30.0	3.0	9.8			71.6	119.8	
1. Brugsaar	6	18.9	2.7	3.2	2.9			27.7	7.7	1.4	11.1	15.6	1.8	7.6			44.6	72.8	
2. do.	6	2.0	0.5	?	0.4			2.9	0.5	—	11.6	16.0	2.7	7.5			38.8	41.2	
3. do.	6	0.8	0.2	?	0.1			0.6	—	—	10.5	16.2	2.5	10.3			39.5	40.1	
4. do.	6	0.2	0.1	?	0.3			0.6	—	—	12.2	14.8	2.0	8.8			37.3	37.9	
2. Kornum- gaard.																			
Udlægsaaet	5	17.4		10.3	3.3	0.9		31.9	4.7		11.4	16.8	5.0	11.8	2.0	3.2	54.4	86.8	
1. Brugsaar	6	11.3		4.7	0.7	0.4		17.1	4.0		7.8	8.6	2.9	7.6	1.2	1.0	33.1	50.2	
2. do.	6	4.3		?	0.5	0.1		4.9	—		7.9	11.0	3.0	7.7	1.7	1.9	33.2	38.1	
3. do.	4	1.8		?	0.8	—		2.1	3.7		8.4	9.2	2.0	9.0	1.8	1.9	36.0	38.1	
4. do.	3	0.5		?	0.6	—		1.1	—		6.2	7.7	1.8	6.0	1.4	3.9	27.0	28.1	
3. Burgaard.																			
Udlægsaaet	4	9.9		4.4	9.0	5.3	6.0	0.6	35.2	1.9	34.6	26.6	4.2				67.8	102.5	
1. Brugsaar	5	6.4		3.0	4.2	1.9	2.0	0.4	17.9	2.2	21.8	14.2	2.8				40.6	57.6	
2. do.	5	3.5		?	0.8	0.8	1.8	0.2	6.4	—	13.2	12.5	2.7				28.4	34.8	
3. do.	5	1.8		?	0.4	—	1.0	0.2	2.9	—	11.2	9.8	2.8				23.8	26.7	
4. Varde- gaard.																			
Udlægsaaet	5	22.1	9.9	7.2	3.0	0.7	3.2	0.4	46.5	2.0	3.1	19.2	18.0	6.0	5.0	0.9	53.5	100.0	
1. Brugsaar	6	11.6	4.5	3.1	2.5	0.6	2.5	—	24.8	2.6	1.8	13.4	13.0	4.7	7.6	—	43.1	67.9	
2. do.	6	7.5	1.7	?	0.4	—	—	—	9.6	0.2	0.1	13.0	11.6	3.8	7.7	—	36.5	46.1	
3. do.	3	1.8	0.6	?	0.2	—	—	0.2	2.8	0.6	0.1	8.7	7.7	3.7	6.4	—	27.2	30.0	
5. Munks- gaard.																			
Udlægsaaet	4	30.3	12.6	12.7	1.7			57.2	3.9	3.9	23.1	15.9	0.2	15.1	3.1		65.2	122.4	
1. Brugsaar	5	13.8	4.8	7.4	0.5			26.0	3.1	2.7	13.5	7.7	0.2	11.1	1.2		39.5	65.5	
2. do.	4	2.0	2.6	?	0.1			4.7	0.5	0.4	10.2	9.0	0.4	12.2	1.4		34.1	38.8	
3. do.	2	0.1	0.5	?	2.3			2.9	—	1.0	11.0	12.5	0.6	18.3	0.9		44.2	47.2	
6. Hanne- rupgaard.																			
Udlægsaaet	2	7.3	3.0	9.7	5.5		12.1	37.6	5.4	4.8	19.2	29.7	0.8				58.9	96.5	
1. Brugsaar	2	4.4	3.5	8.6	0.5		8.8	25.8	7.5	2.3	12.7	19.2	0.9				42.6	67.9	
2. do.	2	1.5	1.7	?	—		5.6	8.8	—	—	7.4	21.8	0.7				29.9	38.7	
Gennemsnit af 1—4.																			
Udlægsaaet	19	20.0	3.9	6.9	5.4	1.7	2.3	0.3	40.5	4.4	1.4	20.7	22.9	4.6	6.5	0.6	0.8	61.9	102.4
1. Brugsaar	23	12.1	1.8	3.5	2.8	0.7	1.1	0.1	21.9	4.1	0.8	13.4	12.9	2.9	5.8	0.8	0.8	40.8	62.2
2. do.	23	4.3	0.6	?	0.5	0.1	0.4	0.1	6.9	0.2	—	11.4	12.8	3.1	5.7	0.4	0.5	34.1	40.1
3. do.	18	1.8	0.2	?	0.8	—	0.3	0.1	2.2	1.1	—	9.7	10.7	2.8	6.4	0.5	0.5	31.7	33.9

mæssige Spiringsforhold i Marken kan give Anledning til uregelmæssige Tal. Disse og andre Fejl vil dog til Dels gaa i forskellig Retning, og idet Prøverne er udtagne med en regelmæssig Fordeling over Arealet, men saaledes at Agerryg og Agerrende, Pletter efter Kornhobe, Muldvarpe og lignende grovere Uregelmæssigheder er undgaaet, synes de heraf fremgaaede Fejl i hvert Fald i Gennemsnitstallene saa nogenlunde ophævede.

Planteantallet i Udlægsmarken er stort, gennemgaaende større end paa *Tesdorps* Marker, men Planterne var ikke saa vel udviklede. Undersøgelsen er foretaget i September Maaned, hyppig sidst i Maaned, naar Afgrøden paa alle Marker var indhøstet. Markerne i denne Oversigt var alle udlagte i Vaarsæd, og i de fleste Tilfælde var Planterne langt mindre og svagere end normalt efter tidlig høstet Vaarsæd paa Øerne. Hyppigt var mange Planter endogsaa ganske spæde, saa svage, at Inderavnen omkring Frøet afgav det sikreste Kendemærke for Arten, og man fik det Indtryk, at adskillige Frø først var spirede efter Midsommer. Det er utvivlsomt, at en tidligere Saaning med tidligere Høst af Dæksæden i adskillige Tilfælde vilde have givet bedre Betingelser for en rettidig og kraftig Udvikling, navnlig af Bælgplanterne i 1. Brugsaar.

Planteantallet for Udlægsaaret og de følgende Aar kan ikke uden videre sammenlignes, idet disse Tal kun for en Del stammer fra de samme Marker. For hvert Aar, Græslejet bliver ældre, har en Mark mindre været undersøgt ogsaa i Udlægsaaret, og kun de Marker, som er udlagte i 1905 og 1906, har været undersøgte ogsaa som 4. Aars Marker i 1909 og 1910. Og har Optællingen af Planterne i Udlægsaaret trods alt været ret sikker, saa bliver med hvert Aar, Marken bliver ældre, Usikkerheden mere følelig; dog for de forskellige Arter i højst ulige Grad. Planter af Rødkløver og Alsikekløver lader sig optælle med samme Sikkerhed i ældre og yngre Marker, maa- ske kan der i de ældre lejlighedsvis finde lidt Selvsaaning Sted. Hvidkløverplanternes Antal lader sig derimod kun med Sikkerhed bestemme i Udlægsaaret og 1. Brugsaar. Naar senere Hvidkløverplanten breder sig, med sine Stængler til alle Sider udviklede i Græstuerne, medens Hovedroden dør bort, vil man ved Analysen faa en Række løsrevne Stykker af rodfæstede Ranker, og det lader sig ikke afgøre, fra hvor mange Planter disse oprindelig stammer ned. Humle-Sneglebælgens Planter lader sig

vel nøjagtig optælle, men som for Ager-Hejre og Rajgræsarterne forekommer Selvsaaning hyppig for denne Art. For samtlige Græsarter gælder det, at Tuerne med Alderen vokser stedse stærkere sammen, at de for Arter med løs Tuebygning let sprænges fra deres oprindelige Forbindelse, og ved Adskillelsen af Arterne kan det ikke undgaas, at Tuerne rives en Del i Stykker. Optællingen maa derfor delvis bygge paa et Skøn og der vil med Markens Alder være en stigende Anledning til at skønne for højt.

Med disse Bemærkninger in mente lader vi de absolutte Plantetal staa til Sammenligning med Udbyttetabellerne og gaar over til at undersøge Forholdet mellem Antallet af spiredygtige Frø i Udsæden og Planteantallet i Udlægsmarken, betegnet:

Spiringsprocenten i Marken.

Resultaterne af denne Undersøgelse er meddelte i Tabel 9. Det samlede Antal af undersøgte Marker, som indgaar i Opførelsen, er 26, men kun Rødkløver, Alm. Rajgræs og Hundegræs har været udsaaet paa dem alle, og nogle Arter, saasom Kællingetand, Lucerne og Stivbladet Svingel, har kun været udsaaet paa ganske faa Marker. For hver Mark er Antallet af Planter i Udlægsmarken angivet i pCt. af det beregnede Antal spiredygtige Frø, og af samtlige Procenttal er Tabellens Gennemsnitstal beregnede. For samtidig at vise, hvor stor Forskellen i Spiringsprocent har været mellem de Marker, af hvilke Gennemsnitstallene er beregnede, er der vedføjet en Oversigt over Variationerne i Spiringsprocent inden for et Spillerum af 10 pCt. og saaledes, at Markernes Antal for Sammenligningens Skyld er omregnet paa 100. Det ses heraf, at t. Eks. Rødkløveren kun i 4 pCt. Tilfælde eller i en af samtlige 26 Marker har givet mindre end 40 Planter efter en beregnet Udsæd af 100 spiredygtige Frø. I Gennemsnit for samtlige 26 Marker har Planteantallet i Udlægsmarken udgjort 60.9 pCt. af det udsaaede Antal af spiredygtige Frø, medens det tilsvarende Tal for de falsterske Gaarde kun er 49.5 pCt. Sammenligner man herefter de to Talrækker for gennemsnitlig Spiringsprocent, falder det straks i Øjnene, at de jyske Gaarde helt igennem viser højere Tal end de falsterske, men Forskellen er størst for de smaa; kornede Frøsorter: Alsikekløver giver 47 pCt mod 23 pCt.,

Tabel 9. Oversigtsberegning over Spiringsprocenten i Marken, 2: Antal Planter efter Udsæd af 100 spiredygtige Frø.

	Nord- og Vestjylland 1905—10											Lolland-Falster 1877—86		
	Antal Marker	Gennemsnitlig Spiringsprocent	Antal Marker i pCt. med en Spiringsprocent af									Antal Marker	Gennemsnitlig Spiringsprocent	
			0—10	11—20	21—30	31—40	41—50	51—60	61—70	71—80	81—90			91 og derover
Rødkløver	26	60.9	—	—	4	—	31	19	19	15	4	8	63	49.5
Alsikekløver	16	46.6	—	—	19	19	25	25	—	12	—	—	57	23.4
Hvidkløver	24	44.0	—	4	25	17	21	8	17	8	—	—	57	26.7
Humle-Sneglebælg	23	44.6	9	9	9	13	13	17	26	4	—	—	3	39.0
Rundbælg	9	43.1	11	—	23	11	22	11	—	22	—	—	—	—
Kællingetand	6	64.7	—	—	—	—	50	17	—	17	—	16	—	—
Lucerne	3	16.2	—	—	67	33	—	—	—	—	—	—	—	—
Ager-Hejre	21	52.0	5	5	5	9	29	14	14	9	—	10	—	—
Ital. Rajgræs	17	39.5	12	—	23	18	12	23	6	6	—	—	63	39.2
Alm. Rajgræs	26	79.6	—	—	—	—	8	19	8	27	15	23	63	60.3
Hundegræs	26	53.0	—	4	—	27	15	23	15	8	8	—	57	21.4
Draphavre	20	59.8	—	—	10	20	20	20	10	—	—	20	61	44.1
Timothe	19	27.3	11	26	21	26	5	11	—	—	—	—	57	10.2
Eng-Svingel	11	46.6	9	19	—	18	18	9	18	—	—	9	53	23.7
Stivbl. Svingel	5	55.6	—	—	20	—	20	20	—	20	20	—	—	—
Alle i Blanding ...	26	51.9	—	—	4	19	23	31	19	—	4	—	57	27.8

Hvidkløver 44 pCt. mod 27 pCt., Hundegræs 53 pCt. mod 21 pCt. og Timothe 27 pCt. mod 10 pCt. henholdsvis for den lette jydsk og den svære falsterske Jord. Sandsynligvis byder det finere Sædebed i Forbindelse med det fugtigere Sommerklima i Jylland de bedste Spiringsbetingelser. Næste Afsnit vil give Oplysning om, hvordan de svagere Planter overvintrer paa den jydsk Jord.

Det skal endnu nævnes, at Materialet for enkelte Arter, særlig Lucerne, er for lille til at give nogenlunde paalidelige Gennemsnitstal. For Alm. Rajgræs, der fremtræder med 79.6 pCt. Planter i Marken, har 27 pCt. eller 6 af de 26 Marker givet mere end 90 pCt. Planter. Blandt disse Tilfælde skjuler sig sandsynligvis grovere Fejl, idet det maa antages, at Frø af denne Art af og til med Høfrø gennem Staldgødningen eller ad

anden Vej uden om Beregningerne er naaet til Udlægsmarken. Eng-Svingel og Italiensk Rajgræs giver Uregelmæssigheder til den anden Side, lejlighedsvis meget lave Tal. Der er en Mulighed for, at Planter af disse to Arter i ringe Omfang kan være henførte til Alm. Rajgræs.

Ved at sammenligne Antallet af Planter i Udlægsaaret med Antallet i 1. Brugsaar i de samme Marker faar man et Udtryk for

Græsmarksplanternes Overvintring i Udlægsmarken,

o: Antal Planter af den enkelte Art i 1. Aars Mark, omregnet i pCt. af Antallet i Udlægsmarken i det foregaaende Efteraar. Den saaledes fundne Størrelse, betegnet Overvintringsprocenten, anføres her i Gennemsnit for Gaardene Nr. 1—4 med let sandmuldet Jord, og til Sammenligning meddeles den tilsvarende Størrelse fra 56 Marker med lermuldet Jord fra *P. Nielsen's* Undersøgelser.

Overvintringsprocent.

	Jylland 1905—10	Falster 1877—86
Rødkløver	53	73
Alsikekløver	52	73
Hvidkløver	51	67
Humle-Sneglebælg.....	50	—
Rundbælg	51	—
Kællingetand	60	—
Lucerne	50	—
Ager-Hejre	95	—
Ital. Rajgræs	58	74
Alm. Rajgræs.....	70	85
Hundegræs.....	62	101
Draphavre	61	104
Timothe	90	98
Eng-Svingel	—	113
Eng-Rævehale	—	78

Fra samtlige Arter er Overvintringen kendelig daarligere paa de jyske end paa de falsterske Marker. Af det større Antal Planter, som blev fundet, er atter en større Part gaet bort i Vinterens Løb. Det vil af den følgende Sammenstilling ses, i hvilket Omfang Overvægten i Plantetal for de jyske Marker herved er udlignet.

Som et Hovedresultat af denne Sammenligning fremgaar det, at de falsterske Gaarde har haft en mindre talrig Bestand af store og kraftige Planter i Udlægsmarken og at kun faa Planter er gaaet bort i Vinterens Løb, medens omvendt de jydskke Marker har haft en kendelig talrigere Bestand for en stor Del af smaa og svage Planter, hvoraf mange i Vinterens Løb er gaaet bort.

Om Plantebestandens Forandringer fra Aar til Aar

giver Tabel 10 Oplysning. I denne Tabel er først Forholdet mellem Antallet af spiredygtige Frø i Udsæden og Antallet af Planter i Udlægsmarken beregnet, dernæst er paa Grundlag af Forholdet mellem Plantetallet i Udlægsaaet og 1. Brugsaar for samtlige de Marker, som har været undersøgte i begge disse Aar, Planteprocenten i 1. Brugsaar beregnet; fremdeles er Forholdet mellem Plantetallet i 1. og 2., 2. og 3., 3. og 4. Aar paa tilsvarende Maade lagt til Grund ved Beregningen af Plante-procenten for det tilsvarende Aar. Forholdet mellem Plante-procenterne i to paa hinanden følgende Aar er saaledes udelukkende beregnet paa Grundlag af Marker, som har været undersøgte i begge disse Aar.

For Overblikkets Skyld betragtes først Gennemsnitsresultaterne fra de 4 Gaarde med let sandmuldet Jord, for hvilke Undersøgelsen er planmæssigt gennemført. Til Sammenligning hermed er anført Resultaterne fra *E. Tesdorpf's* Gaarde. Paa dette Grundlag skal de enkelte Arter kort omtales.

Rødkløver har spiret med 60 pCt. i Jylland imod 50 pCt. paa Falster, men, som før nævnt, har Planterne her været svagere og Overvintringen daarligere og i 1. Brugsaar er Planteantallet for begge Steder ens, 37 Planter efter 100 spiredygtige Frø. I 2. og 3. Aar har Kløveren holdt bedre ud i Jylland, 14 og 5 imod 9 og 2 pCt. Planter. Skønt Forskellen ikke er paa-faldende stor, kommer man i denne Forbindelse til at tænke paa Kløveraalen, der forekommer hyppigt paa Falsters lermuldede Jord, men sjældent paa den jydskke Sandjord.

For Alsikekløver og Hvidkløver er Forholdet omtrent det samme. Spiringen er bedre, Planteantallet i Udlægsmarken kendelig højere i Jylland, men i 1. Brugsaar kun en Ubetydelighed højere end paa Falster og i de følgende Aar knap saa

Tabel 10. Plantebestandens Forandringer fra Aar til Aar.
(Antal Planter efter Udsæd af 100 spiredygtige Frø.

	Antal Marker	Bælgplanter							Græsser							Gennemsnit for Blandingen			
		Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	Kællingetand	Lucerne	I alt	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Drophavre	Timothe		Eg-Svingel	Stivbl. Svingel	I alt
1. Vennebjerg.																			
Udlægssaaret ..	5	57	40	37	60				52	54	31	82	58	44	28			51	51
1. Brugsaar ..	5	35	21	21	29				30	47	14	53	31	24	21			32	31
2. do. ..	5	3.8	3.8	?	4.1				3.7	3.4	0.3	62	31	34	26			29	19
3. do. ..	5	0.5	1.6	?	1.6				0.8	—	—	53	34	34	36			31	19
4. do. ..	5	0.4	0.8	?	5.2				1.0	—	—	63	34	29	36			32	20
2. Kornumgaard.																			
Udlægssaaret ..	5	56		34	45	28			44	53		64	46	52	22	42	49	40	42
1. Brugsaar ..	5	37		15	6.4	15			24	49		46	25	33	15	27	15	26	25
2. do. ..	5	15		?	5.3	3.9			9.9	—		57	35	42	16	38	28	29	23
3. do. ..	4	7.6		?	2.3	—			4.9	(42)		53	28	25	17	35	34	29	20
4. do. ..	3	11		?	3.5	—			7.0	—		48	36	31	20	31	60	37	24
3. Burgaard.																			
Udlægssaaret ..	4	65		61	51	61	68	12	56	39		73	56	74				64	61
1. Brugsaar ..	4	47		39	25	25	29	11	31	36		53	35	43				44	39
2. do. ..	4	24		?	3.6	0.3	22	12	12	—		35	34	51				37	28
3. do. ..	4	8.9		?	0.6	—	14	18	5.3	—		35	37	54				37	26
4. Vardegaard.																			
Udlægssaaret ..	5	66	42	35	35	46	76	24	50	50	43	72	47	76	15	10		45	47
1. Brugsaar ..	5	38	22	17	33	53	70	1.1	30	74	29	54	39	67	25	—		40	36
2. do. ..	5	31	7.9	?	7.9	—	—	1.1	18	11	1.3	54	38	60	21	—		36	29
3. do. ..	3	11	5.6	?	9.9	—	—	7.8	8.1	—	0.9	50	46	99	23	—		40	28
5. Munksgaard.																			
Udlægssaaret ..	4	60	55	53	23				55	50	37	82	61	45	42	60		57	56
1. Brugsaar ..	4	31	23	33	7.3				28	48	18	50	33	40	33	28		37	32
2. do. ..	4	5.8	17	?	0.9				8.2	7.5	2.5	40	43	47	39	33		33	23
6. Hannerupgaard.																			
Udlægssaaret ..	2	70	31	56	51		53		53	40	47	98	50	29				57	55
1. Brugsaar ..	2	42	37	50	4.0		36		36	56	25	65	32	81				41	39
2. do. ..	2	14	18	?	—		24		19	—	—	38	36	62				29	26
Gennemsnit af 1—4.																			
Udlægssaaret ..	19	60	42	37	49	52	71	15	50	51	36	73	53	61	22	42	49	49	50
1. Brugsaar ..	19	37	21	19	25	27	42	7.6	29	49	21	52	33	42	20	27	15	35	32
2. do. ..	19	14	6.2	?	5.1	1.1	33	8.4	10	2.8	0.7	48	34	47	20	38	28	32	24
3. do. ..	16	5.3	3.5	?	2.0	—	21	17	4.3	(20)	0.6	45	35	49	24	35	34	34	23
Tesdorps Gaarde.																			
Udlægssaaret ..	57	50	23	27							38	59	21	43	10	23			27
1. Brugsaar ..	56	37	17	18							28	50	21	44	10	26			22
2. do. ..	51	9	8	8							6	38	18	38	8	25			12
3. do. ..	15	2	4	5							4	37	19	35	7	33			10

højt. Før Hvidkløverens Vedkommende har man maattet opgive at kontrollere Planteantallet i de ældre Marker. Dens Varighed bedømmes her bedst af Udbytteresultaterne.

Humle-Sneglebælg staar med 49 pCt. Planter i Udlægsaaret og 25 pCt. i 1. Aar, kendelig lavere end Rødkløveren. Fra Falster foreligger ingen Resultater. Paa Marker, hvor Sneglebælgen lykkes godt, giver den dog ganske lignende Tal som Rødkløver, men paa adskillige Marker eller Dele af Marker, hvor Kalkmangel eller Bakteriemangel gør sig gældende, er Planterne svage og blegsotige i Udlægsaaret og helt eller delvis forsvundne allerede i 1. Aar. Enkelte Sneglebælgplanter holder sig i de ældre Marker, og af denne Art fremkommer lejlighedsvis nye Planter ved Selvsaaning, særlig i 3. og 4. Aar.

Gul Rundbælg giver en lignende Spiring som Humle-Sneglebælg, men den har kun været udsaaet paa faa Marker. Tallene er derfor usikre. Med 1. Brugsaar er dens Betydning forbi, i 2. Aar er gennemsnitlig kun fundet 1 Plante efter Udsæd af 100 spiredygtige Frø. Ogsaa

Kællingetand har været dyrket i for ringe Omfang til at give sikre Tal. Gennemgaaende har den spiret fuldt saa godt som Rødkløver, men den giver omtrent samme Antal Planter i 1. Brugsaar som denne, derimod holder den sig meget bedre i 2. og 3. Brugsaar end Kløveren, idet den her har 33 og 21 pCt. Planter mod Rødkløverens 14 og 5 pCt. Planter.

Tallene for Lucerne er for faa og usikre. Under gunstige Forhold tør den antages at give lignende Spiringstal som Rødkløveren, men som Humle-Sneglebælg er den for sin Trivsel afhængig af Jordens Reaktion og de nødvendige Knoldbakteriers Nærværelse.

Ager-Hejre giver omtrent lige høje Tal, ca. 50 pCt. Planter i Udlægsaaret og 1. Brugsaar. Fra Vardegaard viser den uregelmæssige Tal, men fra de Gaarde, hvor den hvert Aar indgaar i Blandingen, ligger Resultatet Gennemsnittet saa nær, at dette maa anses for ret sikkert. Heller ikke Ager-Hejre har været dyrket paa *Tesdorps* Gaarde.

Af denne Art kan der lejlighedsvis finde nogen Selvsaaning Sted i de ældre Marker, men de herved fremkomne Planter opnaar i Reglen kun en kummerlig Udvikling.

Italiensk Rajgræs har et lignende Plantetal i Udlægsmarken i Jylland som paa Falster (36 imod 38), men det overvintrer daarligere og holder sig daarligere i Jylland. I 1. Brugsaar giver det kun 21 pCt. og i 2.—3. Aar under 1 pCt. Planter. Paa Munksgaards lermuldede Jord synes Forholdet ikke meget gunstigere, Ital. Rajgræs har her 37, 18 og 2.5 pCt. Planter i Udlægsaaet, 1. og 2. Aar.

Almindelig Rajgræs giver i Jylland 73, paa Falster 59 pCt. Planter i Udlægsaaet, men i 1. Aar er Antallet omtrent lige, 52 mod 50 pCt., derimod holder det sig i Jylland adskilligt bedre i de ældre Marker end paa Falster.

For de øvrige Arter, som alle er varige og som i Udlægsmarken har givet meget højere Plantetal i Jylland end paa Falster, sammenligner jeg kun Plantetallet i 1. Brugsaar. Forandringer i Antallet fra 1. til 3. Aar skyldes her overvejende Usikkerhed ved Optællingen.

Hundegræs, som er smaafrøet, giver i Jylland 33, paa Falster kun 21 pCt. Planter i 1. Aar, og Munksgaard, som har lermuldet Jord, forholder sig her som de andre jydsk Gaarde.

Draphavre forholder sig nogenlunde ens, den giver 42 mod 44 pCt. Planter i 1. Aar, men

Timothe, som har meget fine Frø, har i Jylland 20, paa Falster kun 10 pCt. Planter. Munksgaard, som ikke er medregnet i Gennemsnittet, har endnu højere Tal for Timothe.

For Eng-Svingel er her kun taget Hensyn til Kornumgaards Marker. Da Eng-Svingel og Alm. Rajgræs i nogle Tilfælde har været slaaet sammen i Udlægsmarken, i andre kun er mangelfuldt adskilt, er der for begge disse Arter taget Udgangspunkt i Planteantallet i 1. Aar og regnet med samme Overvintringsprocent for begge. Tallet 25—30 pCt. Planter i 1. Brugsaar falder dog paa det nøjeste sammen for begge Forsøgsrækker.

Stivbladet Svingel har kun været dyrket paa Kornumgaard. Her giver den i 1. Brugsaar abnormt lave Tal. Det er muligt, at dette skyldes Optællingsfejl, idet aargamle Frøplanter af denne Art kan være meget spæde og lejlighedsvis skjule sig i de kraftige Tuer af andre Arter. Det vil næppe være meget galt at regne med 30 pCt. Planter for Stivbladet Svingel.

Det gennemsnitlige Antal af Planter for Blandingen under eet for Jylland og Falster kan ikke umiddelbart sammenlignes, idet Blandingerne har været forskelligt sammensatte. Naar der i Jylland gennemsnitlig er funden 32, paa Falster kun 22 pCt. Planter i 1. Aar, er Aarsagen den, at der i de jyske Blandinger har været forholdsvis mere storkornet Frø, som giver relativt mange Planter efter Antal og forholdsvis mindre smaa Frø, og at samtidig dette smaa Frø har givet forholdsvis flere Planter paa den jyske Jord.

Det vil fremgaa af Tabellen, at Resultaterne fra Munksgaard, som ikke er medtagne i Gennemsnitstallene, fordi den har lermuldet Jord, i det hele ikke afviger kendelig fra de øvrige Resultater. Som et enkelt karakteristisk Træk kan nævnes, at Alsikekløver holder sig godt paa denne Gaard.

Udbytte af Grønmasse og Hø.

Før de enkelte Arters Betydning for Blandingsens Udbytte undersøges, skal der her gives en Oversigt over det samlede Udbyttes Størrelse paa de enkelte Ejendomme.

I Indledningen er der gjort Rede for Forholdet mellem Udbyttets Størrelse, dels bestemt ved Afhugning med Le paa større Prøveflader og dels bestemt ved Afskæring af Afgrøden fra de mange smaa Prøvetørv, som er benyttede ved Analysen. Det fremgaa af Tabel 3, at Overensstemmelsen mellem de ved disse to Metoder fundne Afgrødestørrelser er god, dog med en Tendens til højere Udbyttetal for Prøvetørven end for Afhugning med Le, særlig hvor Udbyttet er lille. I det følgende er udelukkende regnet med Udbyttet fra disse Analysetørv og det maa antages, at Udbyttet, bestemt paa denne Maade, i Størrelse kommer nærmere det Udbytte, som opnaas ved Afgræsning, end det, som opnaas ved Høslæt.

Ved Analysen er Afgrøden af samtlige Arter først vejlet i frisk Tilstand og derefter sendt til Forsøgsstationen ved Askov, hvor den er tørret til konstant Vægt. Det herved fremkomne Tørstof er atter omregnet til Hø med 15 pCt. Vand og alle følgende Detailoversigter baserede paa det saaledes beregnede Hø. Her er der i Tabel 11 givet en Oversigt ogsaa over Grønafgrødens Størrelse fra de enkelte Gaarde og over Procent-

Tabel 11. Udbytte af Grønmasse og Hø.

	1. Brugsaar.				2. Brugsaar.				3. Brugsaar.				4. Brugsaar.			
	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt
a. Centner Grønvægt pr. Td. Ld.																
1. Vennebjerg.....	69	105	3	177	11	126	5	142	9	118	4	131	10	100	3	113
2. Kornumgaard.....	59	104	20	183	34	106	15	155	10	93	11	114	10	74	13	97
3. Burgaard.....	66	57	4	127	35	73	10	118	11	63	7	81				
4. Vardegaard.....	52	55	9	116	36	45	17	98	18	71	12	101				
5. Munksgaard.....	94	94	9	197	30	131	11	172	19	159	7	185				
6. Hannerupgaard....	72	53	13	138	39	64	16	119								
Gennemsnit af 1—4...	62	80	9	151	29	88	11	128	12	86	9	107				
Tesdorps Gaarde....	119	108	4	231	42	156	3	201	15	155	2	172				
b. Hø i pCt. af Grønvægten.																
1. Vennebjerg.....	26	34	23	30	29	38	31	37	23	39	24	38	26	39	24	37
2. Kornumgaard.....	25	35	19	30	26	38	21	34	31	41	25	38	21	38	19	34
3. Burgaard.....	27	36	21	31	25	37	23	32	27	41	24	38				
4. Vardegaard.....	28	38	22	32	26	41	25	32	26	35	23	32				
5. Munksgaard.....	24	33	20	28	25	34	18	31	20	33	17	31				
6. Hannerupgaard....	22	32	22	26	26	36	24	31								
Gennemsnit 1—4....	26	35	21	31	26	38	23	34	27	39	24	37				
c. Centner Hø pr. Td. Ld.																
1. Vennebjerg.....	18	35	1	54	3	48	1	52	2	46	1	49	2	39	1	42
2. Kornumgaard.....	15	36	4	55	9	40	3	52	3	38	3	44	2	29	2	33
3. Burgaard.....	18	20	1	39	9	27	2	38	3	26	2	31				
4. Vardegaard.....	14	21	2	37	9	19	4	32	5	25	2	32				
5. Munksgaard.....	22	31	2	55	7	45	2	54	4	52	1	57				
6. Hannerupgaard....	16	17	3	36	10	23	4	37								
Gennemsnit af 1—4...	16	28	2	46	8	33	3	44	3	34	2	39				
Tesdorps Gaarde....	31	38	1	70	11	59	1	71	4	61	—	65				

mængden af Hø i Grønmassen. I Tabellen er desuden meddelt det gennemsnitlige Udbytte fra *E. Tesdorps* Gaarde, hentet fra Tabel 29 i 31. Beretning.

Sammenlignes Udbyttet herfra med Gennemsnitsudbyttet fra de 4 jyske Gaarde med sandmuldet Jord, ses det, at disse,

som ventet, giver det mindste Udbytte. Afgrøden andrager i 1. Aar omtrent 65 pCt., i 2. Aar 64 og i 3. Aar 62 pCt. af Afgrøden paa *Tesdorps* Gaarde bestemt paa samme Maade, og Bælgplanterne udgør i 1. Brugsaar en betydelig mindre Del af Afgrøden paa Sandjorden. Ved denne Sammenligning maa det endvidere erindres, at der i Reglen er givet Ajle i 2. og 3. Aar til de jyske Græsmarker, medens intet saadant Gødningstilskud er givet paa *Tesdorps* Gaarde i 1870erne og 1880erne. Selv Munksgaard, som har lermuldet Jord, kan ikke staa Maal med de falsterske Gaarde. Men Opgørelsen beskæftiger sig kun med 1. Slæt, og det er vel muligt, at frugtbar lermuldet Jord i det fugtigere vestjyske Klima byder bedre Betingelser, særlig for Græssernes hurtige Genvækst, og at særlig de ældre Marker »græsser« bedre end paa Falster. Den Praksis, som stadig holder sig i disse Egne, at lade selv den dyreste Jord ligge flere Aar i Græs, kunde tyde derpaa.

Høprocenten er ikke mere forskellig mellem Gaardene indbyrdes, end hvad tilfældige Forskelligheder i Vejrforhold og Høsttid kan medføre. Gennemgaaende har Bælgplanterne givet omkring 25 pCt. Hø, Græsserne fra 30 til 40 pCt. og Ukrud, hvortil her kun er regnet Planter af andre Familier end de to foran nævnte, 20 à 25 pCt. Hø. Der er en Stigning i Høprocenten, særlig for Græsserne fra 1. til 2. og 3. Aar i Overensstemmelse med, at de varige Græsser er mindre bladrigte, men mere stængelrige i de ældre end i de yngre Marker.

Til disse to Opgørelser, a og b i Tabel 11, slutter sig en tredje, c, som omfatter det gennemsnitlige Høudbytte fra de undersøgte Marker. Høudbyttet fra *Tesdorps* Gaarde er beregnet af Grønvægten og de her anførte, gennemsnitlige Høprocenter fra de jyske Gaarde. Den Fejl, der hermed kan være begaaet, er i denne Sammenhæng uden Betydning.

Til denne Opgørelse skal bemærkes, at 2. Aars Mark vel i de fleste Tilfælde kommer 1. Aars Mark nær i Udbytte, men at den for det første giver et mindre bælgplanterigt og dermed et mindre æggehviderigt Foder og at den dernæst giver en langsommere Genvækst og en mindre værdifuld Eftergræsning og endelig, at denne Afgrøde i 2. Aars Mark kun er naaet ved et Ajletilskud.

Genvækstens Størrelse er belyst ved en 2. Slæt fra Kornumgaard. Her vedføjtes til Bekræftelse af det foran anførte de

gennemsnitlige Resultater af denne Undersøgelse, hentede fra Tabel 18:

Kornumgaard.	Høudbytte ved 2. Slæt. Centner pr. Td. Ld.			
	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt
1. Brugsaar	15	13	1	29
2. Brugsaar	5	17	2	24
3. Brugsaar	1	17	1	19

Afgrøden ved 2. Slæt er herefter omtrent halvt saa stor som Afgrøden ved 1. Slæt. Men i 1. Aars Mark atter betydelig større og, som nævnt, rigere paa Bælgplanter end i 3. Aars Mark.

Afgrødens Størrelse er dog ogsaa afhængig af Slættiden. For denne er der gjort Rede i Tabel 12.

Tabel 12. Oversigt over Slættiden,
o: Middeldata for de enkelte Undersøgelser.

	1905	1906	1907	1908	1909	1910
Vennebjerg	$\frac{27}{6}$	$\frac{14}{6}$	$\frac{26}{6}$	$\frac{29}{6}$	$\frac{3}{7}$	$\frac{25}{6}$
Kornumgaard	$\frac{24}{6}$	$\frac{17}{6}$	$\frac{24}{6}$	$\frac{25}{6}$	$\frac{1}{7}$	$\frac{23}{6}$
Burggaard		$\frac{8}{6}$	$\frac{17}{6}$	$\frac{19}{6}$	$\frac{25}{6}$	$\frac{20}{6}$
Vardegaard	$\frac{19}{6}$	$\frac{19}{6}$	$\frac{10}{6}$	$\frac{16}{6}$	$\frac{22}{6}$	$\frac{17}{6}$
Munksgaard		$\frac{27}{6}$	$\frac{18}{6}$	$\frac{17}{6}$	$\frac{24}{6}$	$\frac{18}{6}$
Hannerupgaard		$\frac{11}{6}$	$\frac{19}{6}$	$\frac{22}{6}$	$\frac{28}{6}$	

I Almindelighed er Undersøgelsen foretaget forholdsvis tidligt, for at den ikke skulde hindre en rettidig Slaaning. Og i stærkt tørrende Sommerejvr maa man paa den lette Jord slaa tidligt, undertiden før Rødkløveren er i Blomst, for at Tørken ikke skal skade Plantebestanden for meget. I Reglen er de vestjydske Marker undersøgte først og Vennebjerg med den nordligste Beliggenhed sidst. Dette kan vel have medført, at Afgrøden fra disse første Gaarde stiller sig forholdsvis lidt lavere og maaske ogsaa i nogen Grad have forrykket Forholdet mellem de tidligt blomstrende og de sildigt blomstrende Arter.

Udbyttet af Blandingens enkelte Arter.

En Opgørelse af Høudbyttet for hver af Blandingens Arter, beregnet som forud anført, i Hø med 15 pCt. Vand og opgjort for hver Gaard for sig, er meddelt i Tabel 13. En Vanskelig-

Tabel 13. Udbytte af Blandingens enkelte Arter,

	Antal Marker	Bælgplanter							I alt	
		Redkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	Kaellingetand	Lucerne		Andre Arter
1. Vennebjerg.										
1. Brugsaar	6	13.1	1.2	0.6	2.5	—	—	—	0.2	17.6
2. do.	6	1.4	0.2	1.1	0.3	—	—	—	—	3.0
3. do.	6	0.2	0.1	1.7	—	—	—	—	—	2.0
4. do.	6	0.2	0.1	1.7	0.5	—	—	—	—	2.5
2. Kornumgaard.										
1. Brugsaar	6	12.1	—	1.2	0.7	0.7	—	—	0.1	14.8
2. do.	6	6.7	—	1.6	0.1	0.2	—	—	0.1	8.7
3. do.	4	1.8	—	1.2	0.2	—	—	—	—	3.2
4. do.	4	0.5	—	1.1	0.5	—	—	—	—	2.1
3. Burgaard.										
1. Brugsaar	5	9.6	—	0.8	4.8	1.8	0.7	0.1	0.1	17.9
2. do.	5	5.5	—	1.2	0.8	0.4	1.0	0.1	—	9.0
3. do.	5	1.2	—	0.7	0.5	—	0.2	0.1	0.4	3.1
4. Vardegaard.										
1. Brugsaar	6	9.8	1.8	0.8	1.2	—	—	—	0.9	14.5
2. do.	6	7.4	0.7	0.7	0.3	—	—	—	0.2	9.3
3. do.	3	2.3	0.5	1.1	—	—	0.1	0.7	—	4.7
5. Munksgaard.										
1. Brugsaar	5	15.9	3.2	2.6	0.8	—	—	—	0.2	22.7
2. do.	4	1.8	2.6	2.7	0.2	—	—	—	—	7.3
3. do.	2	—	0.8	3.3	0.2	—	—	—	—	3.8
6. Hannerupgaard.										
1. Brugsaar	2	4.8	3.2	4.3	—	—	3.8	—	—	16.1
2. do.	2	2.7	1.0	2.5	—	—	3.8	—	—	10.0
Gennemsnit af 1—4.										
1. Brugsaar	23	11.1	0.8	0.9	2.3	0.6	0.2	—	0.3	16.2
2. do.	23	5.2	0.2	1.1	0.4	0.2	0.3	—	0.1	7.5
3. do.	18	1.4	0.2	1.2	0.2	—	—	—	0.3	3.3
Tesdorps Gaarde.										
1. Brugsaar	40	24.4	5.2	1.0	0.3	—	—	—	—	30.9
2. do.	40	3.9	5.5	1.0	0.5	—	—	—	—	10.9
3. do.	12	0.5	2.7	0.8	—	—	—	—	—	4.0

angivet i Centner Hø pr. Td. Land.

Græsser											
Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Drophavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel	Andre Arter	I alt	Ukrud	Tilsammen
15.9	1.3	10.5	4.1	0.8	2.8			0.1	35.5	0.7	53.8
0.2	—	14.5	16.3	3.6	11.9			1.3	47.8	1.5	52.3
—	—	11.8	19.6	3.5	10.3			1.1	46.3	0.9	49.2
—	—	11.2	18.3	2.3	5.3			1.7	38.8	0.7	42.0
12.9		8.9	3.4	1.9	5.4	0.2	0.1	3.5	36.3	3.7	54.8
—		8.3	11.9	3.3	9.4	0.7	1.3	5.4	40.3	3.1	52.1
0.7		5.9	10.4	2.9	7.9	0.8	4.1	5.2	37.9	2.9	44.0
—		3.5	8.0	1.1	3.3	0.6	6.4	5.0	28.5	2.3	32.9
1.6		14.5	2.1	0.8				1.1	20.1	0.9	38.9
—		13.9	8.1	1.6				2.9	26.8	2.2	38.0
—		7.3	10.2	1.9				6.4	25.8	1.6	30.5
2.8	1.5	11.8	1.4	1.3	1.1			0.7	20.6	2.1	37.2
—	—	8.8	3.6	2.8	1.8			1.5	18.5	4.1	31.0
—	0.1	7.3	7.5	4.6	1.5			3.8	24.8	2.7	32.2
4.8	3.9	15.4	1.7	0.1	4.2	0.1		0.6	30.8	1.9	55.4
—	0.2	18.7	9.5	0.7	13.8	1.0		0.7	44.6	2.0	53.9
—	0.3	10.6	23.8	0.4	14.8	0.8		1.4	52.1	1.2	57.1
3.4	0.9	8.5	2.4	0.1				1.8	17.1	2.9	36.1
—	—	5.4	13.1	0.2				4.7	23.4	3.8	37.2
8.3	0.7	11.4	2.8	1.2	2.3	0.1	—	1.3	28.1	1.9	46.2
—	—	11.4	10.1	2.8	5.8	0.2	0.3	2.8	33.4	2.7	43.6
0.2	—	8.1	12.0	3.2	4.9	0.2	1.0	4.1	33.7	2.0	39.0
	8.1	13.7	5.3	4.9	3.5	1.4		1.1	38.0	0.8	69.7
	0.8	9.5	21.7	9.5	9.5	6.8		1.5	59.3	0.7	70.9
	0.4	3.9	28.5	6.2	8.2	11.7		1.6	60.5	0.5	65.0

hed for Sammenligningen mellem Resultaterne fra de forskellige Gaarde fremkommer derved, at Frøblandingerne, som det ses af Tabellen, har været forskellige. Denne Svaghed, der kun vil ramme Middeltallene, til Trods, giver Undersøgelsen Oplysning om hver enkelt Arts Bidrag til Udbyttet baade i 1. og følgende Aar. Naar hertil kan føjes Resultaterne af en Undersøgelse over Afgrødens Størrelse ved 2. Slæt fra en enkelt af Gaardene, vil Billedet være nogenlunde fuldstændigt.

Det vil lønne sig her at gennemgaa hver Art for sig. Naar der ved denne Gennemgang lejlighedsvis fremdrages Resultater fra de enkelte Aar, som ikke findes anførte i Tabel 13, maa disse søges i Detailtabellerne Side 688 og følg.

Rødkløver fremtræder fra de 4 Gaarde med sandmuldet Jord med et Gennemsnitsudbytte fra 13.1 til 9.6 Ctn. Hø, skønt Udsæden paa den første Gaard har været 10.5, paa den sidste, Burgaard, kun 3 Pd. Frø pr. Td. Ld. Udbyttet bestemmes saaledes ikke alene af Udsædens Størrelse, ogsaa Mængden og Arten af Blandingens øvrige Arter øver Indflydelse paa den enkelte Arts Udbytte. Ogsaa Aarets Vejrlig o. a. Forhold giver Anledning til større Variationer i den enkelte Arts Udbytte end de her nævnte Forskelligheder i Udsædens Mængde. Men Vennebjerg, som har haft den rigeligste Udsædsmængde af Rødkløver og den tætteste Kløverbestand i Udlægsmarken, har ogsaa den mindste Variation i Kløverens Udbytte fra Aar til Aar. Her er Kløverens laveste Bidrag til Høudbyttet ca. 9 og det højeste ca. 20 Ctn. Paa Kornumgaard, hvor Plantebestanden har været mere variabel og under Tiden lovlig aaben, svinger Kløverens Udbytte fra ca. 4 Ctn. Hø i 1906 til ca. 30 Ctn. i 1908. Vardegaard, som har ret kolde Jorder, har i den kolde Sommer 1909 under 3 Ctn. Kløverbø af et samlet Udbytte for alle Arter paa i alt ca. 22 Ctn. Hø pr. Td. Ld. Paa denne Gaard naaede i 1. Aars Mark kun ganske faa Rødkløverplanter at sætte Blomst, men i det følgende Aar holdt Kløveren sig godt og gav et stort Udbytte i 2. Brugsaar, 1906.

Skønt Kløveraalen næppe har vist sig paa de undersøgte Marker, er Rødkløveren ogsaa her noget lunefuld. Den kræver en passende Udvikling i Udlægssaaret, passende Næring og Plads, og det maa maaske tilføjes: gunstige Vejrforhold for at give et stort Udbytte paa disse Jorder. De to varme Somre 1908 og 1910, som følger efter to fugtige Somre med gode

Spiringsforhold i Udlægsmarken, har gennemgaaende givet de højeste Kløverafgrøder.

Selv hvor Kløveren lykkes bedst, naar dens Udbytte her kun undtagelsesvis paa Højde med Middeludbyttet fra *Tesdorps* Gaarde, 24 Ctn. Hø i 1. Brugsaaars 1. Slæt. Munksgaard, som dog har Jord af noget lignende Beskaffenhed, maa nøjes med ca. 16 Ctn. Kløverhø. Rødkløveren holder sig derimod paa flere af disse Gaarde bedre i 2. Brugsaar end paa de falsterske Gaarde. Men Varigheden er ikke størst, hvor Udsæden er mest rigelig og Bestanden fra Begyndelsen tættest. Vennebjerg og Munksgaard med den største Udsæd og den kraftigste Kløver i 1. Aar har de mindste Kløverafgrøder i 2. Brugsaar. Vardegaard, derimod, hvor Kløveren i 1. Aar har været svagere, undertiden meget tilbage i Udvikling, og hvor Græsvæksten ogsaa i 2. Aar har været svag, har haft de største Kløverafgrøder i 2. Brugsaar.

Alsikekløver har været dyrket paa Vennebjerg, Vardegaard og Munksgaard, men kun paa denne sidste givet et kendeligt Bidrag til Høudbyttet, og selv her har den været af mindre Betydning end paa *Tesdorps* Gaarde. Alsikekløveren behøver lavere, mere muldrig eller dog fugtigere Bund for sin Trivsel.

Hvidkløver har overalt givet et stigende, om end kun lille Bidrag til Høudbyttet. Kun paa Munksgaard naar den i 3. Aar op over 3 Ctn. Hø pr. Td. Ld. Hvor andre Bælgplantearter og et tæt Græsdække tager Pladsen fra 1. Aar, vil Hvidkløverens Bidrag til Høudbyttet altid være forholdsvis ringe, derimod kan den under jævnt gunstige Fugtighedsforhold give en god og rigelig Sommergræsning. Hvor dette er Tilfældet, hvor Hvidkløveren vokser kraftigt til, bidrager den, som andre Forsøg viser, meget til Græssernes Trivsel i det følgende Aar.

Men der er megen Forskel paa Hvidkløver. Den varige og haardsføre Morsø-Hvidkløver eller den mere frodige Kløver fra Strynø og vore andre sydlige Øer er den udenlandske Hvidkløver meget overlegen, der i Almindelighed har været dyrket paa disse Marker.

Humble-Sneglebælg har i Almindelighed givet et usikkert og gennemgaaende ringe Bidrag til Udbyttet. Paa Vennebjerg er den ret sikker, men Udbyttet beskedent, paa Burgaard er den derimod sikker og Udbyttet helt godt, ca. 5 Ctn. Hø i

1. Aars 1. Slæt eller omtrent halvt saa meget som Rødkløveren efter samme Udsædsmængde, 3 Pd. Frø pr. Td. Ld. Men Humle-Sneglebælg giver meget ringere Genvækst end Rødkløver og holder sig langt daarligere i 2 Aar. Den beforder derfor i ringere Grad Græssernes Vækst, og i Blandinger for mere varigt Græsleje synes derfor ogsaa paa denne Jordbund Humle-Sneglebælg kun at byde en daarlig Erstatning for Rødkløver.

Gul Rundbælg har kun paa Burgaard udgjort en fast Bestanddel af Blandingen. Den har vist sig mindre sikker og givet et mindre Bidrag til Udbyttet end Sneglebælg, med hvilken den har den ringe Varighed tilfælles. Rundbælg kommer bedst til sin Ret i eenaarigt Græsleje sammen med en sildig blomstrende Græsart, som f. Eks. Ager-Hejre paa tør og mager Jord og Timothe under noget gunstigere Fugtighedsforhold, Udsæden bør af Rundbælg være rigelig, men ret sparsom af Græsset.

Kællingetands Betydning som Græsmarksplante i disse Egne lader sig næppe bedømme af de foreliggende Resultater. Den er kun saaet paa faa Marker og har kun udgjort en ringe Del af Blandings Bælgplantemængde, og endelig er Afgrøden kun bestemt ved en tidlig 1. Slæt. Her er dens Udbytte for ringe, dog lige saa højt i 2. som i 1. Aar. Men ogsaa andet Sted har Kællingetand vist sig af forholdsvis ringe Betydning, hvor den indgaar i Blandinger med andre, mere hurtigt voksende Bælgplanter, selv hvor den i ren Bestand eller som eneste Bælgplante gav et godt Udbytte. Kællingetand burde derfor paa disse Lokaliteter forsøges som eneste Bælgplante i Blanding alene med saadanne Græsarter, som egner sig til at udgøre Bestanden i 2. til 4. Aar. Endelig bør Frøet saas og Dæksæden høstes saa tidligt, at Kællingetandplanterne allerede i Udlægsmarken kan naa en ordenlig Udvikling. Kun efter en saadan Prøve kan det afgøres, om Kællingetand med Fordel kan benyttes som bærende Bælgplante under disse Forhold.

Lucerne har været udsaaet i enkelte Marker, men er ikke vokset saadan til, at den kendelig har bidraget til Udbyttet. I en enkelt af Burgaards Marker, som ikke blev nærmere undersøgt, har den været dyrket med større Held. Hvor Lucernen trives, vil den vistnok med større Fordel kunne dyrkes i ren Bestand eller i græsfattige Blandinger til Afhugning med

Le. Udsat for stadig Afgræsning vil den i Græsblandingen hurtig svækkes.

De kortvarige Græsarter er stillede forrest i Rækken. I 1. Aar er

Ager-Hejre meget fremtrædende. Paa Vennebjerg giver den 16 Ctn. Hø eller henimod Halvdelen af Græssernes samlede Udbytte. Ganske vist er der her saaet 3.8 Pd. Frø af Ager-Hejre, og den har spiret udmærket. Paa Kornumgaard giver den med 2 Pd. Udsæd omtrent en Tredjedel af Græssernes samlede Udbytte, men paa de vestjydske Gaarde er dens Udbytte — ogsaa naar der tages Hensyn til den mindre Udsædsmængde — betydelig ringere. Ager-Hejrens Udbytte falder praktisk taget udelukkende paa 1. Aars Høslæt, og her breder den sig stærkt paa Bælplanternes og de mere varige Græsarters Bekostning. Den hører derfor ikke hjemme i Frøblandinger for 3—4-aarigt Græsleje.

Italiensk Rajgræs trives kun daarligt paa den lette Jord, selv paa Munksgaard naar det kun op til 4 Ctn. Hø imod 8 Ctn. Hø paa *Tesdorps* Gaarde. Udsædsmængden er omtrent den samme. Heller ikke denne Art hører hjemme i Blandinger for fleraarigt Græsleje og navnlig ikke paa mager Jord.

Med Almindelig Rajgræs skifter Billedet. I Gennemsnit giver det i 1. Aar omtrent lige saa meget som paa *Tesdorps* Gaarde, i 2. Aar mere og i 3. omtrent dobbelt saa meget, 8 Ctn. Hø pr. Td. Ld. Giver man Udsæden, hvad Udsædens er, saa bliver der dog tilbage en paafaldende større Varighed for denne Art i Jylland, et Forhold, til hvilket Forklaringen maaske delvis maa søges i den gennemgaaende større Nedbør og Luftfugtighed her, maaske delvis i de robuste fleraarige Græsarters mindre nærgaaende Konkurrence paa den magre Jord. Paa Burgaard, hvor Udsædsmængden er størst, ca. 11 Pd. Frø pr. Td. Ld., og hvor Ager-Hejre mangler, giver Rajgræsset i 1. Aar godt to Trediedele af det samlede Græsudbytte, paa Munksgaard og Vardegaard giver det med 6 Pd. Udsæd Halvdelen og paa Vennebjerg og Kornumgaard med 4—5 Pd. Udsæd omtrent en Fjerdedel af Græsudbyttet, men paa disse to Gaarde er, som nævnt, Ager-Hejren stærkt dominerende.

Er Alm. Rajgræs saaledes end et af de paalideligste Græsser i 1. og til Dels i 2. Aar paa let Jord i Jylland, saa har ogsaa dette Græs sine Luner. Mest iøjnefaldende skades det i vanske-

lige Foraar med sen og stærk Eftervinter. Om saadanne Forhold har været medvirkende i 1909, skal jeg lade være usagt, men i dette Aar giver Alm. Rajgræs paa tre af de undersøgte Gaarde nærmest Misvækst, kun 2—5 Ctn. Hø pr. Td. Ld. i 1. Aar efter en rigelig Udsæd, mindre endog end Timothe, der ellers har svært ved at komme frem mellem de hurtigt voksende Græsser i 1. Aar.

Hundegræs er saaet med omtrent samme Mængde som paa *Tesdorps* Gaarde. I Gennemsnit for hvert af de tre første Aar giver det dog omtrent kun halvt saa stort Udbytte som der. I 2. Aar kan det i Vestjylland endnu ikke hamle op med Alm. Rajgræs, medens det paa Falster giver det dobbelte Udbytte. Nedgangen i Udbytte i de to 4. Aars Marker skyldes først, at disse ikke er gødede saa stærkt som 3. Aars Mark, dernæst for Kornumgaards Vedkommende, at Stivbladet Svingel kommer til og kræver sin Del af Pladsen. Men, som alt sagt, er det dog Hundegræs og Alm. Rajgræs, som bærer Udbyttet i de ældre Græsmarker paa disse lette Jorder.

Draphavre. Af denne er der paa de 4 første Gaarde benyttet omtrent samme Udsædsmængde som paa *Tesdorps* Gaarde, men Udbyttet har været forholdsvis ringere end for Hundegræsset i Jylland. Mindre end en Tredjedel af Udbyttet i 1. og 2. Aar paa *Tesdorps* Gaarde, medens det for Hundegræs var omtrent halvt saa stort. Det synes, som om Draphavren, i alt Fald i det Selskab, hvori den her har været, med Alm. Rajgræs og Ager-Hejre, yder for lidt under disse Forhold.

Timothe giver paa de ajlegødede Marker et smukt Bidrag til Udbyttet i 2. og 3. Aar. I 1. Aar er den ret svag. Gennemsnitstallene virker noget misvisende, fordi Timothe kun har været dyrket paa 2 af de 4 Gaarde, af hvis Resultater der er taget Gennemsnit. I Forhold til Udsædens Mængde og Pris er den Draphavren langt overlegen, og Afgrøden fra de tre Gaarde, paa hvilke den regelmæssig har været dyrket, er endog større end Afgrøden paa *Tesdorps* Gaarde, hvor Udsæden tilmed har været betydelig større. Dette er næppe uden Sammenhæng med de gunstigere Spiringsforhold for Timothe paa Sandjorden og med Anvendelsen af Ajle, der paa de jyske Marker har været almindelig, men som paa *Tesdorps* Gaarde endnu ikke var bragt i Anvendelse.

Eng-Svingel. Hvad Undersøgelserne kan meddele om

denne Art, er snart sagt. Paa Kornumgaard og Munksgaard, hvor den har været dyrket, giver den næppe et kendeligt Bidrag til Udbyttet og ikke den karakteristiske Stigning i Udbyttet fra de yngste til de ældste Marker til næsten det Tidobbelte, som udmærker den paa Falster. Let sandmuldet Jord bliver let Eng-Svingel for tør og kun paa muldrig og passende fugtig Bund vil der i disse Egne være Grund til at dyrke Eng-Svingel.

Stivbladet Svingel har kun været dyrket paa Kornumgaard og her med en Udsæd af 6.1 Pd. Frø pr. Td. Ld. Den ringe Udsædsmængde og det ubetydelige Udbytte i 1. Aar til Trods breder Arten sig i 4. Aar, hvor den næst efter Hundegræs kommer højest i Udbytte. Den viser ogsaa et stærkt stigende Plantetal, hvad der kunde tyde paa, at der efterhaanden finder en Del Selvsaaing Sted. Blandt alle her omhandlede Arter taaler Stivbladet Svingel Tørken bedst og lykkes relativt bedst paa mager Jord. Men den bliver hurtigt stiv og tør, saa tør, at den er vanskelig at hugge med Le og vanskelig at afgræsse for store Kreaturer. Paa den allerdaarligste Sandjord vil den i længere Græsleje kunne give en forholdsvis god Faaregræsning. Paa stærkere gødede Græsmarker hører den næppe hjemme.

Plantestørrelsen.

I det foregaaende er Planternes Antal og Udbyttet af hver enkelt Art i Blandingen behandlet hver for sig. Men hvert af disse Forhold giver et noget ensidigt Billede af de enkelte Arters Betydning i Blandingen, thi i denne indgaar Arterne med ulige Udsædsmængde, med et forskelligt Antal Frø, Frøet spirer ulige godt og Arterne udvikler sig mere eller mindre hurtigt og er af højst forskellig Varighed. Udbyttetallene alene kan derfor ikke give et udtømmende Billede af de enkelte Arters Ydeevne og indbyrdes Forskelligheder. I Plantens Størrelse — her udtrykt ved Vægten af 100 Planter i g — har man et Udtryk, som mindre end det direkte Udbytte er afhængigt af Udsædsmængden og derfor mere anvendeligt ved en Sammenligning mellem Blandingens Arter indbyrdes. Men Plantestørrelsen er afhængig ogsaa af Plantebestandens Tæthed — jo flere Planter paa samme Areal, desto mindre bliver hver enkelt. Og for de Arter,

som breder sig stærkest i Blandingen hver til sin Tid — Rødkløver og Ager-Hejre i 1. Aar, Hundegræs i 3. Aar —, de dominerende Arter, er Plantestørrelsen navnlig afhængig af Artens eget Planteantal: »Hvede er Hvedens værste Fjende«.

I Tabel 14 er Resultaterne sammenstillede og Plantestørrelsen fra de falsterske Gaarde er vedføjet, her beregnet som foran af Grønvægten paa Grundlag af de jydskes Gennemsnitstal for Høprocenten af Bælgplanter og Græsarter hver for sig. En detailleret Gennemgang af Tabellen vil være overflødig. Hvad der foran er sagt om de enkelte Arter under Omtalen af Udbytteresultaterne, vil kunne finde Anvendelse ogsaa her. Det vil bemærkes, at Vennebjerg, som blandt de 4 Gaarde har den største Udsædsmængde, det højeste Middeludbytte og den tætteste Plantebestand, af Rødkløver tillige har den laveste Vægt pr. Plante, medens Burgaard med den mindste Udsæd tillige har den højeste Plantevægt af denne Art. I Gennemsnit for de 4 Gaarde har 100 Kløverplanter givet omtrent 100 g Hø, medens de paa *Tesdorps*s Gaarde har naaet 180 g Hø. Men det maa forstaas, at Vægten pr. Plante er en meget variabel Størrelse. I 31. Beretning er der gjort detailleret Rede for Variationen mellem de enkelte Marker fra *P. Nielsens* Undersøgelser. Her har Variationen visselig ikke været mindre. Jeg indskrænker mig til at belyse den ved et Eksempel.

I 1905 naaede Rødkløveren paa Vardegaards 1. Aars Mark kun en Størrelse af 35 g pr. 100 Planter. Kun ganske faa Planter skød en enkelt blomsterbærende Stængel, Flertallet var ikke meget større end kraftigt udviklede Planter i en vellykket Udlægsmark. I det hele gjorde de et forsinket og forsluttent Indtryk. Men disse Planter overvintrede anden Gang med en meget ringe Nedgang i Antal og i 2. Aar 1906, hvor næsten alle Planter var fuldt udviklede med mange blomsterbærende Stængler, naaede Vægten af 100 Planter 260 g. Kløveren gav i 1. Aar $3\frac{1}{2}$, men i 2. Aar 18 Ctn. Hø pr. Td. Ld.

Flere Detailler kunde fortjene at fremhæves, kun vilde Fremstillingen derved let blive for langtrukken. Og enhver, der maatte ønske at foretage andre Sammenstillinger af Resultaterne, end dem, der alt er forelagte i Oversigtstabellerne, vil i Detailtabellerne finde de fornødne Oplysninger.

Tabel 14. Oversigt over Plantestørrelsen.
Vægt i g af 100 Planter i Hø med 15 pCt Vand.

	Bælgplanter						Græsser							
	Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Suegleb.	Rundbælg	Kællingetand Lucerne	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel
1. Vennebjerg.														
1. Brugsaar	69	44	20	87			207	91	95	26	43	39		
2. do.	71	38		94			13	12	125	102	132	159		
3. do.	73	52		45					112	121	139	100		
4. do.	65	89							91	124	118	64		
2. Kornumgaard.														
1. Brugsaar	107		25	109	173		320		114	40	66	71	18	7
2. do.	198			65	190		11		132	129	126	147	64	45
3. do.	86			90					80	122	129	98	77	121
4. do.	63			90					58	82	51	44	40	113
3. Burgaard.														
1. Brugsaar	149		26	113	92	36	24		68	15	36			
2. do.	159			109	110	63	31		105	67	60			
3. do.	92			127		30			65	105	66			
4. Vardegaard.														
1. Brugsaar	84	40	27	46			107	83	88	11	27	14		
2. do.	98	40		79					67	31	75	22		
3. do.	131	78		9					84	98	122	24		
5. Munksgaard.														
1. Brugsaar	115	74	35	146			158	143	114	21	25	39	11	
2. do.	87	102					4	47	183	105	202	113	68	
3. do.									97	191	57	81		
6. Hannerupgaard.														
1. Brugsaar	108	91	51		45		45	42	67	12				
2. do.	183	65			66				73	60				
Gennemsnit af 1—4.														
1. Brugsaar	102	42	25	89	133	36	211	87	91	23	43	41	18	7
2. do.	132	39		87	150	63	12	12	107	82	98	109	64	45
3. do.	96	65		68		30			85	112	114	74	77	121
Tesdorpf's Gaarde.														
1. Brugsaar	182	91	49	88				382	252	77	196	63	74	
2. do.	166	172	96	83				141	262	388	464	217	380	
3. do.	95	140	124	19				74	152	507	425	242	421	

Hermed er den Del af Materialet, som egner sig for en samlet Opgørelse gennemgaaet, men Undersøgelsen har dog ogsaa bragt andre Resultater, der maa omtales lidt nærmere. Først skal

Udbyttets Afhængighed af Vejrforholdene

kort omtales. Ved *P. Niensens* Undersøgelser, som strakte sig over 10 Aar, og hvor *Tesdorps* Gaarde, paa hvilke Undersøgelsen blev foretaget, laa hinanden saa nær, havde omtrent samme Jordbundsforhold, samme Driftsplan og samme Frøblanding, var det muligt at faa et ret tydeligt Udslag for Vejrforholdenes Indflydelse, i det mindste paa de to Plantefamiliers, Bælgplanternes og Græssernes, Trivsel. Her, hvor Undersøgelserperioden kun er femaarig, hvor de undersøgte Marker har ligget saa langt fra hinanden som Varde og Hjørring, hvor Jordbund, Driftsplan og Frøblanding har været forskellige, er det adskilligt vanskeligere at klare sig Vejrligets forskellige Indflydelse paa de forskellige Plantearters Trivsel. Og dog er Aarets Indflydelse paa Afgrødens botaniske Sammensætning i enkelte Tilfælde tydelig nok. Det er allerede nævnt, at Bælgplanterne groede paafaldende godt til ved Varde i 1906. Paa de andre tre Gaarde var Græsvæksten i dette Aar mere fremtrædende. Til Gengæld giver de alle tre i 1908 langt den højeste Kløverafgrøde. Tages Gennemsnit af Udbytteresultaterne for alle 4 Gaarde, faas følgende Tal:

Gaard Nr. 1—4.	Udbytte i Ctn. Hø pr. Td. Ld. af:			
	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt
1906.....	13.3	36.8	2.2	52.3
1908.....	25.3	27.3	1.6	54.2

I 1906 udgjorde Bælgplanterne herefter 25 pCt., i 1908 47 pCt. af den samlede Afgrøde.

Man lærer ogsaa heraf, at der kan bestaa et vist Modsætningsforhold imellem de to Plantefamilier, saaledes at den ene undertiden kan brede sig, hvor den anden trives mindre godt og omvendt. De omhandlede Arter af disse to Familier er saa forskellige i deres Fordringer til Livsvilkaarene, at de undertiden paa en gavnlige Maade kan supplere hinanden, hvor Kløveren svigter, kan Græsset lejlighedsvis vokse frodigt frem.

Men i alle Tilfælde konkurrerer de med hinanden om Pladsen, og Aarsagen til, at Kløveren kun udvikler sig svagt, kan være den, at Græsset er kommet den i Forkøbet og har taget Pladsen og Fugtigheden.

I Beretningen om *P. Nielsens* Undersøgelser henviser vi til Tavle VI, der viser, hvordan Udbyttet af Blandingens Græsser er afhængigt fortrinsvis af Nedbørens Størrelse, medens Bælgplanternes (navnlig Rødkløvers) Udbytte under disse Jordbundsforhold synes mere afhængig af Temperaturen i Vækstmaanederne.

Udlæg i Havre eller Rug.

Ved Hovedundersøgelsen har Græsmarkerne været udlagte i Havre, men lejlighedsvis er der ogsaa udlagt i Rug, og da Rugen ret almindeligt benyttes som Dæksæd i Jylland, havde det sin Interesse, hvor det lod sig gøre, at undersøge disse to Dækfrugters Indflydelse paa Plantedækket i Udlægsmarken.

Paa Kornumgaard blev i 1905 samtidig udlagt og med det samme Frø en Mark i Vinterrug og en i Havre. Resultaterne er opgjorte i Tabel 15. I Rugmarken, som havde den letteste Jord, er saadet Gul Rundbælg og Stivbladet Svingel, i Havremarken til Gengæld Eng-Svingel; i øvrigt er Frøblandingerne ens.

Som det fremgaar af Tabellen, er der ingen større Forskel i Bælgplanternes Spiring, men ved Udlæg i Rug er Planterne store og kraftige, ved Udlæg i Havre forholdsvis smaa. Paa Græsbestanden er Forskellen mere fremtrædende. Under Rugen giver Ager-Hejre kun smaa og for en stor Del svage Planter med een Stængel og et enkelt endestillet Smaaaks, tilmed ofte helt eller halvt visne ved Optællingen. Kun ganske faa Planter havde en normal Bladtue.

Ager-Hejren er saaledes tilbøjelig til at blive enaarig ved tidligt Udlæg i Vinterrug. Lejlighedsvis finder der vel lidt Selvsaaning Sted i Udlægsmarken fra disse svage Planter, men heraf fremgaar kun forsinkede, svage Planter, som ikke bidrager nævneværdigt til Udbyttet i 1. Aar. Denne Erfaring er i Overensstemmelse med Resultater, af tidligere Forsøg med Udlæg i Rug¹⁾.

¹⁾ 13. Beretning: Forsøg med Eftersaaning af mislykkede Udlægsmarker samt Udlæg i Rug. Tidsskrift for Landbrugets Planteavl, 13. Bind, Side 149—78.

Tabel 15. Sammenligning af Plantébestanden
 efter Udlæg i Havre og Udlæg i Rug. *Kornningaard.*

	Bælgplanter					Græsser								Ukrud	Tilsammen
	Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	I alt	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegras	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel	Andre Arter		
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. i Udlægsaaret.															
Havre	14.8	9.8	7.4		31.5	4.8	14.4	12.7	6.0	5.1	3.0		45.5	77.0	
Rug..	16.7	10.6	5.6	4.9	37.8	1.6	5.9	12.6	3.8	3.7		4.1	31.7	69.6	
Antal Planter efter 100 spiredygtige Frø.															
Havre*	48	32	64		44	44	78	36	65	11	63		37	40	
Rug..	55	37	48	68	48	16	32	35	41	8		25	24	33	
Centner Hø pr. Td. Ld.															
Havre	4.5	0.5	1.7		6.7	21.6	15.9	4.9	1.2	7.4	0.5		2.0	52.9	
Rug..	12.1	2.1	0.1	2.4	16.7	1.1	4.5	4.1	1.1	2.9		0.2	1.4	15.3	
													7.8	39.8	

Ogsaa de øvrige storfrøede Græsarter giver for faa Planter ved Udlæg i Rug, sandsynligvis fordi Frøet her bliver for daarligt dækket. Flere af dem, saasom Alm. Rajgræs og Draphavre, giver tillige ofte svage Planter, idet ogsaa disse Arter er tilbøjelige til ved den tidlige Udsæd, tidlige og stærke Udtørring af Jorden under Rugen at skyde Blomsterstængler, men at buske sig for lidt i Udlægsmarken. Udbyttetallene i Tabelens nederste Linier viser med al Tydelighed, at Græsbestanden i dette Tilfælde har været langt svagere efter Rug end efter Havre.

Ogsaa fra Hannerupgaard foreligger nogle Marker, i alt to udlagte i Havre og to i Rug, som bekræfter det foran anførte med Hensyn til Bælgplanternes Størrelse og til Ager-Hejre (se Tabel 16). I øvrigt forekommer her andre Uregelmæssigheder, sandsynligvis begrundet i partiel Kalkmangel og Rodbrand, som medfører, at Bælgplantbestanden er alt for aaben, særlig ved Udlæg i Rug. Ogsaa her staar de dyrkede Græsser til-

Tabel 16. Sammenligning af Plantebestanden efter Udlæg i Hayre og Udlæg i Rug. *Hannerupgaard.*

	Bælgplanter						Græsser						Ukrud	Tilsammen	
	Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebl.	Kællingetand	I alt	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Andre Arter			I alt
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. i Udlægsaaet.															
Havre.....	7.3	3.0	9.7	5.5	12.1	37.6	5.4	4.8	19.2	29.7	0.8		58.9	96.5	
Rug.....	3.6	3.1	7.2	4.0	11.4	29.3	1.5	2.8	16.7	27.4	0.2		48.6	77.9	
Antal Planter efter 100 spiredygtige Frø.															
Havre.....	70	32	56	51	53	53	40	47	98	50	29		57	56	
Rug.....	35	33	42	37	50	41	11	31	85	46	19		47	45	
Centner Hø pr. Td. Ld.															
Havre.....	4.8	3.3	4.4	—	3.7	16.1	3.4	0.9	8.6	2.3	0.1	1.8	17.1	2.9	36.1
Rug.....	3.1	1.9	5.5	—	3.9	14.4	1.0	0.7	5.4	2.5	—	6.8	16.4	4.7	35.5

bage i Udbytte efter Udlæg i Rug. Udbyttet under andre ikke dyrkede Arter er grøn Rug og Ukrud.

Herefter er det noget vanskeligere ved Udlæg i Rug end ved Udlæg i Vaarsæd at opnaa en tilfredsstillende Spiring af det lettere Frø, Græsfrøet. Dette bliver sandsynligvis i Almindelighed for daarligt dækket ved Nedfældning med Harve, idet man frygter for at skade Rugen ved for stærk Harvning. Radsaaning kunde sandsynligvis med gode Maskiner udføres mere tilfredsstillende.

Kalkmangel.

Paa Hannerupgaard blev i 1908 Planterne i Udlægsmarken samtidig optalte i en Mark i gammel Kultur og uden Tegn paa Kalkmangel og i en Mark, hvor Jordens Farve, Bestanden af Ukrudsplanter og Udseendet af de unge Planter i Udlægsmarken tydede paa stærk Kalkmangel.

I Tabel 17 er som Resultat af Optællingen i Marken med-

delt Oversigt over Antallet af Planter i Udlægsmarken i Forhold til det beregnede Antal af spiredygtige Frø i Udsæden. Alene Eng-Svingel synes ikke generet af Surheden, alle øvrige Arter viser lavere Spiringstal paa den kalkfattige end paa den

Tabel 17. Udlæg i sund og i kalkfattig Jord.
Antal Planter efter Udsæd af 100 spiredygtige Frø.

Hannerupgaard.

	Rødkløver	Alskekløver	Hvidkløver	Kællingetand	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel
Kalkrig Jord.....	45	43	63	47	52	146	62	109	33	82
Kalkfattig Jord.....	41	33	41	30	45	79	31	41	48	41

sunde Jord. Her var desuden et Flertal af Planterne meget svage og næppe i Stand til at leve Vinteren over. Disse to Marker er ikke sammenlignede i det følgende Aar.

Eftergrødens Størrelse.

Hovedopgørelsen omfatter alene Høafgrøden ved almindelig Slættid. Som et Supplement hertil er det lykkedes paa Kornumgaard paa et Flertal af de undersøgte Marker at gennemføre en Bestemmelse af Eftergrødens Størrelse ved en anden Slæt, foretaget sidst i September eller først i Oktober.

En Opgørelse af Resultaterne fra denne Undersøgelse er vedføjet i Tabel 18. Den omfatter 1., 2. og 3. Aars Græsmark for hvert af de tre Aar 1906, 1907 og 1908. Først er Høudbyttet ved 2. Slæt anført, dernæst den samlede Afgrøde fra 1. og 2. Slæt i de samme tre Aar og endelig for hver Art en Opgørelse over Afgrøden ved 2. Slæt i pCt. af hele Afgrøden.

Det følger af sig selv, at det Forhold, der her er fundet mellem Størrelsen af Afgrøden ved 1. og 2. Slæt, ikke uden videre kan antages at gælde for alle de øvrige Marker. Dog vil de forskellige Arters forskellige Bidrag til Sommergræsnin-gen her være illustreret.

Anden Slæt falder saa sent paa Sommeren, at hele Eftergrøden kommer med ved Udbyttebestemmelsen, saa sent,

Tabel 18. Udbytte af Blandingens enkelte Arter ved 2. Slæt og begge Slæt. Centner Hø pr. Td. Ld.

Kornumgaard.

	Bælgplanter					Græsser											Tilsammen
	Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebl.	Rundbælg	I alt	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Drophavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel	Andre Arter	I alt	Ukrud		
Udbytte ved 2. Slæt.																	
1. Brugsaar	13.2	0.6	0.2	0.7	14.7	0.6	4.4	4.0	1.1	0.8	0.1	0.4	1.0	13.0	1.1	28.8	
2. do.	4.8	0.4	0.1	—	5.3	—	3.1	7.0	1.8	1.5	0.1	1.5	2.1	17.1	1.5	23.9	
3. do.	0.5	0.3	0.3	—	1.1	—	2.4	7.4	1.2	1.2	0.2	2.8	2.2	17.4	0.3	19.3	
Udbytte ved 1. Slæt.																	
1. Brugsaar	16.4	1.5	0.3	1.0	19.8	8.3	6.8	3.2	1.3	2.9	0.1	0.1	3.1	25.8	4.4	50.0	
2. do.	4.3	1.5	0.2	0.4	6.4	—	10.2	13.2	3.8	10.2	0.3	1.8	4.3	43.6	3.1	53.1	
3. do.	1.1	0.9	0.8	—	2.3	—	6.4	10.2	2.7	7.8	0.8	4.0	5.1	37.0	2.1	41.4	
Samlet Udbytte af begge Slæt.																	
1. Brugsaar	29.0	2.1	0.5	2.3	34.5	8.9	11.2	7.2	2.4	3.7	0.2	0.5	4.7	38.8	5.5	78.8	
2. do.	9.1	1.9	0.3	0.4	11.7	—	13.3	20.2	5.6	11.7	0.4	3.1	6.4	60.7	4.6	77.0	
3. do.	1.6	1.2	0.6	—	3.4	—	8.8	17.6	3.9	9.0	1.0	6.8	7.3	54.4	2.9	60.7	
2. Slæt i pCt. af hele Afgrøden.																	
1. Brugsaar	45	29	40	30	43	7	39	56	46	22	50	80	34	34	20	37	
2. do.	53	21	33	—	45	—	23	35	32	13	25	48	33	28	33	31	
3. do.	31	25	50	—	32	—	27	42	31	13	20	41	30	32	28	32	

at den karakteristiske Forskel mellem Arter, som giver en hurtig Genvækst efter Slæt, og Arter, som først senere kommer i Vækst, ikke træder klart frem. Lidt Spild af Blade og Blomsterhoveder forekommer vel ogsaa, f. Eks. for Rødkløver. De tidligste Blomsterstængler for denne Art var til Dels visne med modent Frø ved Afskæringen. Selv om det herefter maa indrømmes, at tre Afskæringer i Sommerens Løb bedre end to vilde belyse de enkelte Arters Betydning for Sommergræsningen, saa synes mig dog de foreliggende Resultater at give et i Forhold til Undersøgelsens hele Natur tilstrækkelig nøjagtigt Billede af Genvæksten.

Som det vil ses af Tabellen, er Rødkløverafrøden praktisk taget lige saa stor ved 2. Slæt som ved 1. Slæt; i 1. Aar 45 pCt. af den samlede Afrøde ved begge Slæt. For samtlige Bælgplanter under eet falder Udbyttet ikke meget lavere: 43, 45 og 32 pCt. i 1., 2. og 3. Aar. Græsarternes Genvækst er forholdsvis mindre, nemlig for alle Arter under eet: 34, 28 og 32 pCt., alt efter Markens Alder, og dog er de to ældste Marker ajlegødede, hvilket navnlig kommer Græssernes, men kun i ringe Grad Bælgplanternes Genvækst til Gode. Men der er kendelig Forskel paa Græsarterne indbyrdes.

Ager-Hejre giver kun 7 pCt., eller praktisk taget ingen Genvækst, Timothe kun 13—22 pCt., Alm. Rajgræs 23—39 pCt., Draphavre 31—46 pCt. og Hundegræs 35—56 pCt. eller en lignende Genvækst som Rødkløveren. De 56 pCt. Genvækst for Hundegræs er dog kun naaet i 1. Aar, hvor Afrøden ved 1. Slæt var meget ringe.

Græsmarkens samlede Udbytte er, naar 2. Slæt medregnes, steget til 79, 77 og 61 Ctn. Hø pr. Td. Ld. for 1., 2. og 3. Brugsaar, og heraf har altsaa 2. Slæt udgjort ca. $\frac{1}{3}$.

Virkningen af Ajlegødskning i Græsmarken.

Som foran meddelt, er der i Almindelighed givet Ajle i Græsmarken i 2. og 3. Aar. Paa Kornumgaard er de Indhegninger, der har været anbragte til Beskyttelse af de undersøgte Partier af Marken, opsat ad to Gange, den ene Halvdel før Ajlen er udbragt, den anden efter dette Tidspunkt, saaledes at der inden for samme Hegn har været ajlegødet og ugødet Græsmark. Paa Burgaard har en Ager været gødet, her baade med Staldgødning og Ajle, medens en Naboager forblev ugødet. Resultaterne af denne Sammenligning er meddelte i Tabel 19.

Paa Bælgplanterne er der i Almindelighed ingen kendelig Virkning af Ajlen. Naar Kornumgaard i 1909 møder med ca. 16 Ctn. Rødkløverhø efter Ajlegødskning, men kun med 4 Ctn. fra den ugødede Mark, beror dette paa tilfældige Uregelmæssigheder i Kløverbestanden, som ikke er udlignede i det forholdsvis ringe Antal Prøver, som danner Grundlaget for Undersøgelsen. Men naar Bælgplanterne i Almindelighed har kunnet holde samme Udbytte paa de ajlegødede som paa de ugødede Marker, skønt Græsserne paa de første har taget be-

Tabel 19. Sammenligning mellem Udbyttet fra
 ajlegødets og ugødets Græsmark.
 Centner Hø pr. Td. Ld.

	Bælgplanter					Græsser							Ukrud	Tilsammen	
	Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Andre Arter	I alt	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draophavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel	Andre Arter			I alt
Ugødet.															
Kornumgaard.															
2. Aar 1906...	2.8	1.7	2.8	—	6.8	15.6	8.3	1.8	3.2	—	1.7	0.9	31.0	2.6	40.4
3. — 1907...	0.4	0.3	0.6	—	1.8	3.7	5.9	0.2	2.5	0.1	3.2	3.9	18.9	1.1	21.8
2. — 1909...	3.9	0.7	—	0.2	4.8	4.0	6.6	3.7	2.9	0.4	1.7	4.5	24.7	3.1	32.6
Burgaard.															
2. Aar 1906...	6.8	0.6	3.1	1.8	11.8	16.0	2.7	—	—	—	—	3.9	23.2	0.7	35.7
Gennemsnit ..	3.4	0.8	1.6	0.4	6.2	10.2	5.7	1.8	2.2	0.1	1.6	3.8	24.4	1.9	32.5
Gødet.															
Kornumgaard.															
2. Aar 1906...	1.7	1.4	0.5	—	3.6	15.3	12.0	1.8	12.9	0.5	0.5	6.5	49.5	2.9	56.0
3. — 1907...	0.7	0.1	0.6	—	1.4	8.1	8.3	0.3	4.4	0.5	3.2	6.1	30.9	1.4	33.7
2. — 1909...	16.8	1.4	—	—	17.7	6.5	15.1	6.2	5.1	0.5	1.8	1.2	36.4	3.1	57.2
Burgaard.															
2. Aar 1906...	6.0	1.7	5.0	1.2	13.9	14.9	8.1	—	—	—	—	11.6	34.6	1.5	50.0
Gennemsnit ..	6.2	1.2	1.5	0.8	9.2	11.2	10.8	2.1	5.6	0.4	1.4	6.3	37.8	2.2	49.2

tydelig mere Plads og Næring, er allerede dette et Udtryk for, at Ajlen har virket fremmende ogsaa paa Bælgplanternes Vækst.

For Græsarterne tilsammen er Udbyttet øget omtrent fra 25 til 38 Ctn. Hø pr. Td. Ld., hvilket svarer til en Tilvækst paa ca. 54 pCt. Denne Tilvækst er dog ikke ens fordelt paa alle Blandingens Arter, men falder fortrinsvis paa de mere varige Arter. Alm. Rajgræs tiltager kun fra 10 til 11 Ctn. Hø, men Hundegræs fra 6 til 11 og Timothe endog fra 2.1 til 5.6 Ctn. eller til noget over det dobbelte.

Paa *Tesdorps* Marker, som altsaa var ugødede, var Rajgræssets Andel i Græsarternes samlede Udbytte i 2. Aar 16 pCt.

og i 3. Aar kun 6 pCt., men i de tilsvarende, ugødede jyske Marker udgør Alm. Rajgræs 41 pCt. Naar Ajle tilføres, kommer Forholdet nærmere til Forholdet paa Falster, idet de mere fordringsfulde og varige Græsser tiltager i Mængde, medens Rajgræs relativt aftager. Det udgør nu 30 pCt. af Græssernes Udbytte. Altsaa Forskellen mellem den »fede« og den »magre« Jord kan ogsaa i denne Henseende noget udlignes ved en forøget Gødskning af den sidste.

Afgrødens Kvælstofindhold.

Som forklaret, er samtlige Afgrøder fra Analysetørvene sendte til Forsøgsstationen ved Askov, hvor de er tørrede til konstant Vægt. I Tørstoffet er derefter Kvælstofindholdet bestemt. I de to første Aar blev hver enkelt Art analyseret for sig. Senere er alt Græs, Bælgplanter og Ukrud hver for sig sammenblandet, og der er kun udført Kvælstofanalyser i hver af disse Grupper under eet. Der er bestandig udført dobbelte Analyser, og Resultaterne er opgivne i pCt. med tre Decimaler, men da det for Formaalet synes fyldestgørende, er Resultaterne i Opgørelsen her forelagte med kun to Decimaler.

De to første Aars Resultater, hvor hver enkelt Art har været analyseret for sig, er forelagte i Tabel 20.

Gennemsnitsresultaterne for 1. Brugsaar gælder de 10 Marker, i hvilke Rødkløver, Ager-Hejre, Alm. Rajgræs, Hundegræs, Draphavre og Timothe alle har været dyrkede. Gennemsnitsresultaterne for de øvrige Bælgplantearter, der kun har været repræsenterede i et mindre Antal Marker, er omregnede i Forhold til Rødkløver for de samme Marker.

De Forskelligheder mellem Arterne indbyrdes, som her er til Stede, forstaas bedst, naar man tager Græsarterne som Udgangspunkt.

Alm. Rajgræs indeholder i Gennemsnit for 1. Brugsaar kun 0.98 pCt. Kvælstof i Tørstoffet, Draphavre 0.96 pCt., Timothe 1.08, Ager-Hejre 1.10 og Hundegræs 1.15 pCt. Kvælstof. Forholdet er det, at Kvælstofindholdet er størst i de ganske unge Plantedele og aftager med Udviklingsgraden. De fuldt udviklede Stængler er kvælstoffattige, men Bladene forholdsvis kvælstofrige.

Nu er netop Alm. Rajgræs tidligt udviklet. Ved Høskæts-

Tabel 20. Kvælstofindhold i de enkelte Arter, angivet i pCt. af Tørstof.

	Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebælg	Rundbælg	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe
1. Brugsaar.										
Vennebjerg 1905	2.87	1.90	—	2.00	1.60	0.92	0.84	1.04	0.83	1.01
do. 1906	3.07	2.58	3.23	2.75	—	1.17	0.91	1.18	1.14	1.08
Kornumgaard 1905	2.98	—	2.74	2.03	—	0.96	0.99	1.09	1.00	0.97
do. 1906 H	2.59	—	3.02	2.70	—	1.12	0.98	1.32	0.93	1.06
do. 1906 R	3.04	—	2.96	2.34	2.74	1.07	1.00	1.14	1.26	1.21
Burgaard 1906	3.47	—	2.82	3.32	3.21	1.44	1.26	1.27	1.21	1.48
Vardegaard 1905	2.30	—	—	—	—	0.96	0.76	1.05	0.90	0.97
do. 1906	2.72	—	2.84	—	—	1.08	0.97	1.25	0.58	0.95
Munksgaard 1906	2.38	2.49	2.59	2.45	—	1.33	0.72	1.28	—	0.88
Hannerupgaard 1906	3.15	3.19	3.47	—	—	1.23	1.20	1.05	0.99	1.24
Trabjerg 1905	2.81	2.32	2.03	—	—	1.02	0.69	1.13	0.68	0.88
Gennemsnit	2.86	2.61	2.86	2.62	2.38	1.10	0.93	1.15	0.96	1.08
2. Brugsaar.										
Vennebjerg 1905	2.26	—	2.40	—	—	—	1.04	0.93	0.84	0.93
do. 1906	2.48	—	2.97	2.85	—	1.25	1.11	1.08	1.10	1.01
Kornumgaard 1905	2.70	—	2.71	—	—	—	1.35	1.48	1.10	1.09
do. 1906 G	2.92	—	3.12	2.05	—	—	1.41	1.41	1.17	1.33
do. 1906 U	2.56	—	2.81	2.39	—	—	0.93	1.14	1.00	1.14
Burgaard 1906 G	3.02	—	3.21	3.13	—	—	1.38	1.46	—	—
do. 1906 U	3.45	—	3.23	3.42	3.11	—	1.18	1.45	—	—
Vardegaard 1905	2.48	—	—	—	—	—	0.85	1.07	0.95	1.01
do. 1906	2.85	2.37	2.57	—	—	—	0.70	1.14	0.82	0.95
Hannerupgaard 1906	3.12	2.71	3.16	—	—	—	1.08	1.05	1.01	—
Trabjerg 1905	2.04	2.15	2.87	—	—	—	1.09	0.87	0.64	1.04
Gennemsnit	2.77	2.32	2.87	2.88	—	—	1.16	1.19	1.10	1.24

tid er det stængeligt, men forholdsvis bladfattigt. Draphavre er vel af omtrent samme Tidlighed, men mere bladrig. Timothe er ogsaa mere bladrig og samtidig sildig udviklet. Og Ager-Hejre, som i øvrigt er grovstænglet og forholdsvis bladfattig, naar den har naaet fuld Udvikling, var i de færreste Tilfælde gennemskreden, da Undersøgelsen fandt Sted. Endelig giver Hundegræs i 1. Aar kun faa Stængler i Forhold til Antallet af ustrakte Bladskud.

I Overensstemmelse med denne Opfattelse skifter Billedet i 2. Aar. Nu staar Hundegræs, som i 2. Aar er stængelig, og Alm. Rajgræs omtrent lige, Draphavre lidt lavere, men den sildigt blomstrende Timothe højest i Kvælstofindhold.

Naar alle Græsarter har et højere Kvælstofindhold i 2. end i 1. Aar, maa dette sandsynligvis tilskrives Virkningen af den tilførte Ajle.

Bælgplanternes Kvælstofindhold ligger i et helt andet Plan, fra 2.³² til 2.⁸⁷ pCt., Hvidkløveren, som er forholdsvis bladrig, men stængelfattig, har ogsaa her det højeste Kvælstofindhold.

I den følgende Tabel, Nr. 21, er givet en Oversigt over Indhold af Kvælstof i Tørstoffet, den samlede Mængde af Kvælstof i Afgrøden fra 1 Td. Ld. og Høets Indhold af beregnet Raaæggehvide (σ : Kvælstof \times 6.²⁵), alt beregnet i Bælgplanter, Græsser og Ukrud hver for sig.

Der er her en Forskel i Bælgplanternes Indhold af Kvælstof paa de forskellige Gaarde nogenlunde i Overensstemmelse med Forskellen i Slættid. Saaledes har Bælgplanterne paa Burgaard, der gennemgaaende har slaaet tidligst, det højeste, ved Vennebjerg, hvor der er høstet sidst, og hvor Planterne derfor har været mere udviklede, det laveste Kvælstofindhold.

Tabellen over Høets Æggehvideindhold giver en Forestilling om de to Plantefamiliers, Bælgplanternes og Græssernes, Indflydelse paa Høets Foderværdi, selv om denne naturligvis ikke er bestemt alene ved Æggehvideindholdet. Jo yngre Afgrøden er, og jo rigere paa Bælgplanter, desto større er Høets Æggehvideindhold. Burgaard giver saaledes i Gennemsnit for alle 5 Aar godt 10 pCt. Æggehvide i Høet i 1. Brugsaar.

Den samlede Kvælstofmængde pr. Td. Ld. andrager godt 1 Pd. Kvælstof for hvert Centner Hø i Afgrøden, nemlig 62, 50 og 41 Pd. Kvælstof i 1., 2. og 3. Aar. Men i 1. Aar har Bælgplanterne af de 62 Pd. givet de 36, og da disse selv kan skaffe sig sit Kvælstof, er denne Afgrøde ikke alene den rigeste, den er tillige erhvervet med det mindste Gødningstab, giver maaske endog i Rod og Stubblevinger et Kvælstofoverskud. Skulde den Kvælstofmængde, Græsarterne bortfører, dækkes med Chilisalpeter, vilde hertil medgaa i 1. Aar ca. 150 Pd., i 2. og i 3. Aar 200 Pd. Chilisalpeter pr. Td. Ld. Dette er dog ikke tilnærmelsesvis saa meget Kvælstof, som der i de ældre Marker maa antages at være tilført med Ajle. Men alt tilført

Tabel 21. Oversigt over Afgrødens gennemsnitlige
Kvælstofindhold og samlede Kvælstofmængde.

	1. Brugsaar.				2. Brugsaar				3. Brugsaar				4. Brugsaar			
	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt
1. Vennebjerg	2.28	0.98	1.52	1.41	2.81	0.94	1.40	1.04	2.42	0.88	1.59	0.96	2.64	0.95	1.56	1.07
2. Kornumgaard	2.68	1.01	1.86	1.58	2.52	1.14	1.94	1.42	2.61	1.19	1.86	1.33	2.80	1.11	1.95	1.28
3. Burgaard	2.86	1.05	1.88	1.89	3.00	0.98	1.87	1.49	2.99	1.06	1.91	1.31				
4. Vardegaard	2.60	0.80	1.65	1.64	2.88	0.96	1.62	1.61	3.62	1.16	1.69	1.48				
5. Munksgaard	2.73	0.80	1.53	1.67	2.98	1.01	1.93	1.31	3.20	0.98	2.16	1.15				
6. Hannerupgaard	2.74	1.11	1.86	1.89	2.94	1.14	1.78	1.60								
Gennemsnit af 1—4	2.05	0.98	1.75	1.59	2.76	1.02	1.65	1.35	2.82	1.06	1.80	1.25				

pCt. Kvælstof i Tørstoffet.

Beregnet procentisk Æggehvideindhold i Hø med 15 pCt. Vand.

1. Vennebjerg	12.6	4.9	8.1	7.5	12.8	5.0	7.4	5.5	12.9	4.7	8.4	5.1	14.0	5.1	8.3	5.7
2. Kornumgaard	14.3	5.4	9.9	8.1	13.4	6.1	10.3	7.6	13.9	6.3	9.9	7.1	14.9	5.9	10.4	6.8
3. Burgaard	15.2	5.6	10.0	10.1	15.0	5.2	8.6	7.9	15.9	5.6	10.1	6.9				
4. Vardegaard	14.3	4.8	8.3	8.7	15.3	5.3	8.1	8.6	16.1	6.2	9.0	7.9				
5. Munksgaard	14.5	4.8	8.1	8.9	15.6	5.4	10.3	6.0	17.0	5.2	11.5	6.1				
6. Hannerupgaard	14.6	5.9	9.6	10.1	15.6	6.1	9.4	9.0								
Gennemsnit af 1—4	14.1	5.2	9.3	8.4	14.7	5.4	8.8	7.2	15.0	5.6	9.6	6.6				

Samlet Kvælstofmængde i Pd. pr. Td. Ld.

1. Vennebjerg	35.7	28.0	0.9	64.6	6.0	38.3	1.8	46.1	4.2	34.9	1.2	40.3	5.5	31.6	1.0	38.1
2. Kornumgaard	33.6	31.4	5.9	70.9	18.8	39.3	5.0	63.1	7.0	38.3	4.6	49.9	5.1	26.9	3.8	35.3
3. Burgaard	43.8	17.9	1.6	62.7	22.7	22.8	3.2	48.2	7.9	23.3	2.6	33.8				
4. Vardegaard	33.1	15.7	2.7	51.5	22.9	15.6	5.8	43.8	12.1	24.6	4.0	40.7				
5. Munksgaard	52.6	23.4	2.5	78.5	18.1	38.8	3.2	59.6	10.4	43.5	2.2	56.1				
6. Hannerupgaard	37.5	16.1	4.5	58.1	25.1	22.7	5.7	53.5								
Gennemsnit af 1—4	36.4	23.3	2.7	62.4	17.6	28.9	3.8	50.3	7.8	30.3	3.1	41.3				

Kvælstof bliver naturligvis ikke udnyttet, og en Del bliver i Rod og Stub, en anden kommer Efterslættten til Gode.

Dette sidste Spørgsmaal belyses af den følgende lille Tabel, Nr. 22, over Kvælstofmængden fra 2. Slæt, hvor denne paa Kornumgaard har været undersøgt, er taget med i Regningen. Naar Afgrøden fra 1. og 2. Slæt lægges sammen,

kommer hermed den samlede Kvælstofmængde i den bortførte Afgrøde af Græsser og Ukrud i 2. Aar op til 81 og i 3. Aar op til 73 Pd. pr. Td. Ld. I 1. Aar leverer Bælgplanterne alene 74 Pd. eller lidt over Halvdelen af den samlede Kvælstofmængde, i 2. Aar 33 Pd., eller henimod en Tredjedel, og i 3. Aar 9 Pd., eller en Niendedel. I Overensstemmelse hermed er Græsmerkens Udbytte for hvert Aar, Græslejet bliver ældre, mere afhængig af Kvælstoftilførselen.

Tabel 22. Bortført Kvælstof i hele Afgrøden.
Pd. pr. Td. Ld.

Kornumgaard.

	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt
1. Brugsaar.				
1. Slæt	47.3	29.1	4.7	81.1
2. do.	37.7	22.7	1.3	61.7
I alt....	85.0	51.8	6.0	142.8
2. Brugsaar.				
1. Slæt	17.5	38.7	5.8	62.0
2. do.	17.8	26.5	2.9	47.2
I alt....	35.3	65.2	8.7	109.2
3. Brugsaar.				
1. Slæt	5.6	48.7	2.1	56.4
2. do.	3.8	27.0	1.2	32.0
I alt....	9.4	76.3	3.3	89.0

Endnu er Kvælstofindholdet bestemt i Afgrøderne fra de før omhandlede, ajlegødede og ugødede Marker, Tabel 23. Det ses, at Kvælstofindholdet i Græsset tiltager, hvor Ajle er tilført, fra 1.09 og til 1.29 pCt., eller omtrent med 20 pCt., medens Bælgplanterne viser et lavere Kvælstofindhold paa de ajlegødede end paa de ugødede Marker. Den samlede Mængde Kvælstof i Græsarterne tiltager herefter fra 23 til 42 Pd. pr. Td. Ld.

Tabel 23. Kvælstofindhold i gødede og ugødede Afgrøder.

	pCt. Kvælstof i Tørstoffet				Pd. Kvælstof pr. Td. Ld.			
	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	I alt
Ugødet.								
Kornumgaard.								
2. Aar 1906	2.75	1.05	1.05	1.37	15.8	27.7	3.6	47.1
3. — 1907	3.07	1.17	1.65	1.81	3.5	18.8	1.5	23.8
2. — 1909	2.92	0.88	2.08	1.80	12.0	18.0	5.4	36.0
Burgaard.								
2. Aar 1906	3.40	1.31	1.85	2.01	34.0	25.8	1.2	61.0
Gennemsnit	3.11	1.09	1.85	1.62	16.3	22.8	2.9	42.0
Gødet.								
Kornumgaard.								
2. Aar 1906	2.97	1.42	2.33	1.57	9.2	59.9	5.7	74.8
3. — 1907	2.91	1.29	1.75	1.37	3.3	33.9	2.2	39.4
2. — 1909	2.60	0.89	1.92	1.47	39.0	27.5	5.0	71.5
Burgaard.								
2. Aar 1906	3.10	1.58	1.69	1.97	36.0	44.8	2.2	83.0
Gennemsnit	2.83	1.29	1.99	1.61	22.0	41.5	3.8	67.3

Idet jeg hermed slutter Redegørelsen for Græsmarksundersøgelserne, skal jeg endnu tilføje nogle Bemærkninger om det andet af Statskonsulent *Fr. Hansen* i den foreløbige Plan for Undersøgelserne rejste Spørgsmaal:

Lokale Forsøg med forskellige Frøblandinger.

Af saadanne Forsøg blev nogle iværksatte i 1906 og 1907 (i den jyske Planteavlberetning er gjort Rede for Resultaterne). De Forsøg af denne Art, som jeg har haft Lejlighed til at se, gav ikke tilfredsstillende Resultater. Gennemgaaende var Spiringen og Bælgplanternes Udvikling væsentlig daarligere i Forsøgsparcellerne end i den almindelige Udlægsmark, hvori For-

søgene var indlagte. Denne Form for Forsøg med forholdsvis mange forskellige Blandinger, mange Fællesparceller og forholdsvis smaa Parceller synes i dette Tilfælde mindre heldig, idet en rettidig og driftsmæssig Jordbehandling, Saaning og senere Benyttelse af de forskellige Blandinger næppe lader sig gennemføre under disse Forhold. Det bliver desuden vanskeligt for Forsøgsværten mere umiddelbart at skønne over de forskellige Blandingers Fortrin og Mangler. Disse Vanskeligheder vil være overvundne, naar man nøjes med at stille faa og enkle Spørgsmaal og udlægger hele, sammenhængende Agre med hver Blanding.

I det kortvarige Græsleje er det af den største Vigtighed at sikre en god og paalidelig Bælgplantebestand, og herpaa maatte Forsøgene i første Linie tage Sigte. Selv ved den varige Græsmark trænger den Opgave sig stærkt frem: gennem Benyttelse, Gødskning og Valg af Sort at finde Midler til at bevare en kraftig Hvidkløverbestand i Græsmarken.

Mange forskellige Græsarter kan gøre Fyldest, men uden Hvidkløver synes Græsgang paa Højmark at blive for dyr og vanskelig at holde i Kraft.

Tabel 24. Vennebjerg.

Aar	Bælgplanter						Græsser						I alt	Ukrud	Tilsammen
	Antal Udsnit	Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebælg	Andre Arter	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Drophavre	Timothe			
1905	10.5	1.0	1.0	1.0	13.5	3.8	1.9	4.8	5.7	2.9	1.5	20.6	34.1		
1906	10.6	1.0	1.0	1.0	14.4	3.8	1.9	4.8	5.7	2.9	1.5	20.6	35.0		
1907	10.5	1.0	1.0	1.0	14.4	3.8	1.9	4.8	5.7	2.9	1.5	20.6	35.0		
1908	10.5	1.0	1.0	1.0	14.4	3.8	1.9	4.8	5.7	2.9	1.5	20.6	35.0		
1909	10.5	1.0	1.0	1.0	14.4	3.8	1.9	4.8	5.7	2.9	1.5	20.6	35.0		

Udsæd: Pd. Frø pr. Td. Ld.

Tabel 24 (fortsat).

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter					Græsser							Ukrud	Tilsammen
		Rødkløver	Alsekløver	Hvidkløver	Humle-Snegleblæg	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Ital. Røjgræs	Alm. Røjgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe		
Udsæd: Antal spiredygtige Frø paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld.															
1905		51.5	15.1	14.8	6.1	87.0	18.2	8.7	21.6	51.8	6.7	33.5	140.0	227.0	
1906		53.6	15.7	14.7	10.6	94.6	15.2	8.2	20.6	46.2	6.7	38.0	134.9	229.5	
1907		55.7	13.6	15.7	12.0	97.0	17.1	8.6	20.6	61.9	7.8	36.2	150.8	247.8	
1908		48.8	13.8	16.5	11.4	90.0	15.2	8.2	21.1	53.0	6.1	36.2	139.8	229.8	
1909		57.8	13.6	13.9	11.4	96.7	15.2	8.2	21.6	47.3	7.0	33.2	132.5	229.2	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. Udlægsaaret.															
1905	10	22.7	4.8	3.7	3.1	33.8	8.7	2.5	13.5	19.8	3.7	5.7	53.4	87.2	
1906	10	26.8	5.0	5.4	6.6	43.8	9.2	1.7	17.6	23.1	2.7	12.4	66.7	110.5	
1907	10	28.7	7.0	8.8	6.1	50.1	10.0	4.5	18.2	33.2	3.1	12.6	82.2	132.3	
1908	10	38.7	5.8	6.6	7.5	58.6	9.9	3.9	16.6	46.6	3.5	9.1	89.0	147.6	
1909	10	35.1	6.7	4.0	7.9	53.7	6.3	0.6	20.9	27.7	2.2	9.1	66.8	120.5	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 1. Brugsaar.															
1905	10	21.1	1.4	3.4	2.8	28.5	7.7	2.7	11.2	12.7	3.1	4.1	41.5	70.0	
1906	10	14.9	2.1	1.5	2.1	20.6	6.0	2.4	8.8	9.8	1.2	5.3	33.5	54.1	
1907	10	23.6	7.9	4.9	5.8	42.2	9.2	0.8	12.0	22.4	1.7	9.4	55.0	97.2	
1908	10	20.8	2.0	4.2	1.9	28.9	7.6	1.8	12.8	10.0	2.3	7.5	42.0	70.9	
1909	10	15.1	1.8	3.5	3.7	23.6	7.1	0.7	9.5	27.0	1.4	5.4	51.1	74.7	
1910	10	18.0	1.4	1.5	1.8	22.2	8.3	0.7	12.3	11.8	1.2	10.2	44.5	66.7	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 2. Brugsaar.															
1905	10	1.8	0.1	?	—	1.4	0.2	—	6.0	16.1	2.1	7.0	31.4	32.8	
1906	10	5.2	0.2	?	1.2	6.6	—	—	13.5	15.4	3.5	4.5	36.9	43.5	
1907	10	2.6	0.7	?	0.2	3.5	2.6	0.1	8.6	15.4	2.0	7.5	36.2	39.7	
1908	10	0.4	1.5	?	—	1.9	—	—	7.7	10.2	1.6	5.6	25.1	27.0	
1909	10	0.7	0.3	?	0.2	1.2	—	—	28.0	21.8	3.5	13.3	66.1	67.8	
1910	10	1.7	—	?	0.7	2.4	0.1	—	6.0	17.8	3.5	7.9	34.4	36.8	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 3. Brugsaar.															
1905	10	0.8	—	?	0.1	0.4	—	—	8.4	10.1	2.3	8.8	29.1	29.5	
1906	10	0.4	—	?	0.1	0.5	—	—	7.4	19.1	2.1	7.5	36.1	36.6	
1907	10	0.6	—	?	0.4	1.0	—	—	(18.4)	16.2	4.0	7.0	45.6	46.6	
1908	10	0.8	0.2	?	—	0.5	—	—	5.7	10.0	2.0	6.6	24.3	24.8	
1909	10	—	0.6	?	—	0.6	—	—	10.8	21.3	2.3	15.8	50.2	50.8	
1910	10	—	0.4	?	0.1	0.5	—	—	12.1	20.8	2.3	16.6	51.3	51.8	

Tabel 24 (fortsat).

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter						Græsser						Ukrud	Tilsammen		
		Rødkløver	Alsikkløver	Hvickløver	Humle-Sneglebælg	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe			Andre Arter	I alt
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 4. Brugsaar.																	
1905	10	0.1	0.1	?	—	—	0.2	—	—	12.3	12.1	1.2	4.0	29.6	29.8		
1906	10	—	0.2	?	—	—	0.2	—	—	12.5	11.3	1.8	7.5	33.1	33.3		
1907	10	0.5	—	?	—	—	0.5	—	—	4.0	16.8	1.6	9.7	31.6	32.1		
1908	10	0.4	0.2	?	(2.0)	—	2.6	—	—	18.4	11.4	2.3	4.5	36.6	39.2		
1909	10	0.4	—	?	—	—	0.4	—	—	10.7	13.7	2.0	12.0	38.4	38.8		
1910	10	—	—	?	—	—	—	—	—	15.4	23.9	3.0	11.8	54.1	54.1		
Centner Hø pr. Td. Ld. 1. Brugsaar.																	
1905	10	8.5	1.0	(0.3)	4.8	1.4	16.0	13.7	2.1	9.0	2.3	1.0	0.9	29.0	0.8	45.8	
1906	10	11.6	1.0	0.4	1.3	—	14.3	17.0	3.1	10.0	5.1	0.8	3.3	39.8	0.4	54.0	
1907	10	9.9	2.6	1.2	4.4	—	18.1	14.1	0.1	15.5	9.6	0.7	2.6	42.6	0.5	61.2	
1908	10	22.1	1.4	0.9	0.8	—	25.2	17.0	1.3	11.2	1.1	0.7	3.3	34.5	0.3	60.0	
1909	10	9.3	0.5	0.3	2.0	—	12.6	12.5	0.1	3.5	4.0	0.5	2.9	23.8	1.4	37.8	
1910	10	16.9	0.6	0.3	1.9	—	19.7	21.2	1.1	13.9	2.6	1.0	3.7	43.6	0.7	64.0	
Centner Hø pr. Td. Ld. 2. Brugsaar.																	
1905	10	0.8	—	0.4	—	—	1.2	(0.1)	—	7.1	13.4	4.5	17.0	0.8	42.9	1.3	45.4
1906	10	1.7	—	0.8	1.7	—	3.7	0.5	0.2	21.2	11.1	5.9	6.8	2.7	48.2	1.5	53.4
1907	10	0.8	0.2	0.3	0.2	—	1.5	0.1	—	14.2	31.6	2.0	8.0	0.1	56.0	1.1	58.6
1908	10	0.1	0.8	2.0	—	—	2.9	—	—	14.2	13.1	2.0	12.7	0.4	42.4	2.5	47.8
1909	10	1.2	0.2	2.0	—	—	3.4	—	—	13.4	9.7	2.7	18.5	2.0	46.3	1.3	51.0
1910	10	3.8	—	1.6	0.3	—	5.7	0.1	—	16.8	19.8	4.3	8.8	1.8	51.1	1.1	57.9
Centner Hø pr. Td. Ld. 3. Brugsaar.																	
1905	10	0.1	—	0.5	—	—	0.6	—	—	15.8	12.4	3.9	8.2	1.3	41.6	0.2	42.4
1906	10	0.4	—	1.0	—	—	1.4	—	—	4.8	26.6	2.9	11.6	0.6	46.5	1.1	49.0
1907	10	0.1	—	0.1	0.1	—	0.3	—	0.2	12.1	22.8	4.1	5.6	0.9	45.7	0.6	46.6
1908	10	0.5	0.1	4.8	—	—	5.4	—	—	9.5	23.7	2.6	14.1	2.2	52.1	2.3	59.8
1909	10	—	0.4	2.8	—	—	3.2	—	—	8.6	16.1	2.9	10.2	0.2	38.0	0.4	41.6
1910	10	—	0.2	1.0	0.2	—	1.4	—	—	19.8	16.3	4.4	12.1	1.1	53.7	0.9	56.0
Centner Hø pr. Td. Ld. 4. Brugsaar.																	
1905	10	—	—	0.4	—	—	0.4	—	—	9.4	17.5	2.2	2.7	1.0	32.8	0.3	33.5
1906	10	—	—	1.9	—	—	1.9	—	—	14.4	11.4	2.1	3.0	2.8	33.7	0.5	36.1
1907	10	0.2	—	0.7	—	0.1	1.0	—	—	3.6	31.6	2.0	6.8	2.9	46.9	0.9	48.8
1908	10	0.6	0.5	4.1	2.7	—	7.9	—	—	15.3	16.8	3.2	5.1	2.3	42.7	1.6	52.2
1909	10	0.1	—	1.4	—	—	1.5	—	—	8.2	15.6	1.7	7.0	0.3	32.8	0.8	35.1
1910	10	—	—	2.0	—	—	2.0	—	—	16.8	16.9	2.8	6.8	1.0	43.8	0.3	46.1

Tabel 25. Kornumgaard.

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter					Græsser							Ukrud	Tilsammen	
		Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebl.	Rundbælg	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Drapbavre	Timothe	Eng-Svingel			Stivbl. Svingel
1905 H	6	2	2	—		10	2	4	4	4	2	1	—		17	27
1905 R	6	2	2	2		12	2	4	4	4	2	—	2		18	30
1906	6	2	1	1		10	2	4	4	4	2	1	1		18	28
1907	6	2	1	1		10	2	4	4	4	2	1	1		18	28
1908	6	2	1	1		10	2	4	4	4	2.5	1	1		18.5	28.5
1909	6	2	1	1		10	2	4	4	4	2	1	1		18	28

Udsæd: Pd. Frø pr. Td. Ld.

1905 H	6	2	2	—		10	2	4	4	4	2	1	—		17	27
1905 R	6	2	2	2		12	2	4	4	4	2	—	2		18	30
1906	6	2	1	1		10	2	4	4	4	2	1	1		18	28
1907	6	2	1	1		10	2	4	4	4	2	1	1		18	28
1908	6	2	1	1		10	2	4	4	4	2.5	1	1		18.5	28.5
1909	6	2	1	1		10	2	4	4	4	2	1	1		18	28

Udsæd: Antal spiredygtige Frø paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld.

1905 H	30.6	28.8	11.6	—		71.0	9.8	18.4	35.6	9.2	45.0	4.8	—		122.8	193.8
1905 R	30.6	28.8	11.6	7.2		78.2	9.8	18.4	35.6	9.2	45.0	—	16.6		134.6	212.8
1906	28.2	31.4	6.1	3.6		69.8	7.6	18.0	32.8	10.4	54.0	4.8	8.1		135.7	205.0
1907	31.8	31.4	6.8	3.9		73.4	9.6	17.2	42.8	10.0	48.2	4.9	9.1		141.8	215.0
1908	33.0	32.8	6.4	4.4		76.6	8.8	17.6	38.4	8.8	62.5	5.0	7.4		148.5	225.1
1909	33.0	27.8	6.0	3.6		70.4	8.0	18.0	33.2	9.8	44.2	4.5	8.3		125.8	196.2

Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. Udlægsaaret.

1905 H	10	14.8	9.8	7.4	—	31.8	4.3	14.4	12.7	6.0	5.1	3.0	—		45.5	77.0
1905 R	20	16.7	10.6	5.6	4.9	37.8	1.6	5.9	12.0	3.8	3.7	—	4.1		31.7	69.5
1906	30	11.7	3.4	2.0	1.8	18.8	3.9	9.9	19.4	4.5	9.0	2.0	1.9		50.8	69.0
1907	20	18.5	13.0	2.2	1.1	34.8	7.4	12.6	19.8	6.4	11.1	1.6	5.0		63.9	98.7
1908	20	20.2	8.9	1.4	1.6	32.4	3.7	10.2	21.0	4.8	8.7	2.7	5.4		56.5	88.9
1909	10	21.6	16.9	3.4	—	41.9	4.0	10.1	11.1	3.2	22.7	0.9	3.7		55.7	97.6

Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 1. Brugsaar.

1905	20	9.8	5.9	1.7	—	17.4	2.6	6.1	6.8	1.8	7.8	0.6	1.2		26.4	43.8
1906 H	5	8.0	4.0	0.8	—	12.8	5.8	6.8	5.2	1.8	5.2	1.4	—		26.0	38.8
1906 R	20	5.8	4.2	0.2	1.1	11.8	0.9	3.8	4.1	1.6	2.4	—	2.3		15.1	26.4
1907	20	8.7	3.4	0.5	1.4	14.0	4.2	6.4	12.3	3.4	6.7	1.3	1.8		35.6	49.6
1908	20	12.6	1.9	0.3	0.2	15.0	3.8	7.8	6.0	2.5	5.7	1.0	0.5		26.8	41.8
1909	20	19.1	6.1	0.2	0.8	26.2	2.6	5.8	11.6	3.8	9.4	1.4	2.2		36.8	62.5
1910	10	9.7	6.7	0.6	—	17.0	5.9	14.4	9.9	4.3	10.9	1.3	0.9		47.6	64.6

H = Udlæg i Havre; R = Udlæg i Rug.

Tabel 25 (fortsat).

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter					Græsser							Ukrud	Tilsammen		
		Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebl.	Rundbælg	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Drophavre	Timothe	Eng-Svingel			Stivbl. Svingel	Andre Arter
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 2. Brugsaar.																	
1905	20	2.1	?	—	—	2.1	—	7.3	6.6	1.8	9.2	1.7	1.2	—	27.8	29.9	
1906 A	12	2.1	?	0.5	—	2.6	—	5.8	8.3	1.3	5.9	0.5	1.2	—	23.0	25.6	
1906 U	12	3.7	?	1.2	—	4.9	—	7.4	9.3	2.3	4.3	0.7	2.2	—	27.2	32.1	
1907 A	20	1.5	?	0.2	0.2	1.9	2.5	6.6	9.0	2.9	5.1	—	7.1	—	33.2	35.1	
1907 U	4	5.0	?	1.5	—	6.5	—	14.5	17.8	4.3	13.5	3.8	—	—	53.9	60.4	
1908	30	3.9	?	0.1	0.3	4.3	—	7.1	8.1	2.8	5.9	1.0	1.5	—	26.4	30.7	
1909 A	5	7.4	?	—	—	7.4	—	4.6	8.2	3.2	3.0	2.4	3.0	—	24.4	31.8	
1909 U	20	3.3	?	—	0.1	3.4	—	6.7	10.8	4.9	5.0	1.4	3.1	—	31.9	35.3	
1910	10	7.6	?	—	0.2	7.8	—	4.6	12.7	1.9	7.5	1.3	3.1	—	31.1	38.9	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 3. Brugsaar.																	
1906	20	0.3	?	0.3	—	0.9	—	2.3	5.9	1.9	6.3	1.3	1.9	—	20.6	21.5	
1907 A	12	1.3	?	0.6	—	1.9	—	12.1	10.8	2.1	6.6	1.7	3.7	—	37.0	38.9	
1907 U	12	1.0	?	0.5	—	1.5	—	9.3	10.9	2.4	6.7	1.3	3.1	—	33.7	35.2	
1908	20	1.2	?	—	—	1.2	—	5.1	7.8	3.1	6.3	—	5.4	—	27.7	28.9	
1910	10	5.0	?	—	—	5.0	14.6	9.6	9.3	2.7	12.5	1.1	2.7	—	51.9	56.9	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 4. Brugsaar.																	
1906	10	0.2	?	0.1	—	0.3	—	3.1	4.7	1.1	3.0	0.5	3.4	—	15.3	16.1	
1907	20	0.2	?	0.7	—	0.9	—	2.8	9.5	2.7	9.3	2.2	3.8	—	30.3	31.2	
1908	20	1.2	?	1.1	—	2.3	—	12.8	8.9	1.5	5.7	1.6	4.5	—	35.0	37.3	
1909	20	1.6	?	—	—	1.6	—	6.2	16.5	3.0	11.8	—	10.6	—	48.1	49.7	
Centner Hø pr. Td. Ld. i 1. Slæt. 1. Brugsaar.																	
1905	20	9.4	1.0	2.1	—	12.5	8.2	8.8	3.0	0.7	4.9	(0.2)	—	4.7	30.5	3.2	46.2
1906 H	5	4.5	0.5	1.7	—	6.7	21.6	15.9	4.3	1.2	7.4	0.5	—	2.0	52.9	4.4	64.0
1906 R	20	12.1	2.1	0.1	2.4	16.7	1.1	4.5	4.1	1.1	2.9	—	0.2	1.4	15.3	7.3	39.8
1907	20	4.7	0.4	0.1	2.4	7.6	10.0	5.5	4.5	1.1	2.5	0.1	0.1	4.0	27.8	2.9	38.3
1908	20	32.2	1.9	0.6	0.1	35.0	13.8	10.4	1.0	1.8	3.3	0.1	—	3.8	34.2	2.7	71.9
1909	20	13.2	1.1	—	1.6	15.9	7.7	2.8	4.7	2.2	4.5	0.2	0.1	2.5	24.7	6.9	47.5
1910	10	8.5	2.2	0.1	—	10.9	16.1	10.0	3.1	4.4	9.7	0.1	0.2	3.9	47.5	2.8	60.7

A = Ajlegødet; U = Ugødet.

Tabel 25 (fortsat).

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter						Græsser										Ukrud	Tilsammen
		Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel	Stivbl. Svingel	Andre Arter	I alt			
Centner Hø pr. Td. Ld. i 1. Slæt. 2. Brugsaar.																			
1905	20	1.4	1.4	—	—	(0.0)	3.4	—	8.4	8.8	1.0	14.1	1.9	(0.5)	9.4	43.0	1.8	48.8	
1906 A	12	1.7	1.4	0.5	—	—	3.6	—	15.8	12.0	1.8	12.9	0.5	0.5	6.5	49.5	2.9	56.0	
1906 U	12	2.8	1.7	2.9	—	—	6.8	—	15.0	8.8	1.8	3.2	—	1.7	0.9	31.0	2.0	40.4	
1907 A	20	1.5	0.6	—	0.8	0.1	2.5	—	6.7	15.0	5.8	8.8	—	3.7	1.7	41.3	2.8	46.0	
1907 U	4	3.0	3.2	2.8	—	—	8.5	—	5.5	3.1	0.4	4.8	0.2	—	7.1	21.1	5.5	35.1	
1908	30	9.7	2.0	—	0.8	—	13.1	—	8.7	12.0	4.2	9.8	0.4	0.5	4.9	40.0	3.7	56.8	
1909 A	5	16.8	1.4	—	—	—	17.7	0.2	6.5	15.1	6.2	5.1	0.5	1.8	1.0	36.4	3.1	57.2	
1909 U	20	3.9	0.7	—	0.1	0.1	4.8	0.1	4.9	6.6	3.7	2.9	0.4	1.7	4.4	24.7	3.1	32.6	
1910	10	9.9	1.9	—	0.6	—	12.8	—	4.5	8.4	1.3	6.9	0.4	0.9	8.8	31.2	4.0	47.5	
Centner Hø pr. Td. Ld. i 1. Slæt. 3. Brugsaar.																			
1906	20	0.5	1.8	0.2	—	—	2.0	—	2.0	7.7	2.1	5.7	1.9	3.8	2.9	25.0	3.7	31.8	
1907 A	12	0.7	0.1	0.6	—	—	1.4	—	8.1	8.3	0.3	4.4	0.6	3.2	6.1	30.9	1.4	33.7	
1907 U	12	0.4	0.8	0.6	—	—	1.8	—	3.7	5.8	0.2	2.5	0.1	3.2	3.9	18.9	1.1	21.8	
1908	20	2.1	1.4	—	—	—	3.5	—	9.1	14.7	5.0	13.8	—	5.6	6.2	54.5	1.3	59.3	
1910	10	3.8	2.0	—	—	—	5.8	3.0	4.7	10.6	3.8	8.2	0.7	4.5	5.4	40.0	5.8	52.0	
Centner Hø pr. Td. Ld. i 1. Slæt. 4. Brugsaar.																			
1906	10	(0.1)	(0.1)	—	—	—	0.2	—	1.9	5.1	0.9	1.1	0.5	4.9	6.9	21.3	3.1	24.6	
1907	20	0.1	1.8	0.4	—	0.1	1.9	—	1.8	9.6	0.9	3.1	1.2	7.2	2.1	25.4	1.2	28.5	
1908	20	1.8	3.8	1.8	—	—	5.9	—	8.0	5.6	0.4	3.2	0.5	5.1	8.0	30.8	2.9	39.6	
1909	20	0.6	0.1	—	—	—	0.7	—	3.1	12.0	2.1	5.7	—	8.1	5.5	36.5	2.0	39.2	
Centner Hø pr. Td. Ld. i 2. Slæt. 1. Brugsaar.																			
1906	10	11.9	0.6	0.3	1.1	—	13.8	—	1.6	2.9	1.8	0.4	—	0.7	0.6	7.5	1.7	23.0	
1907	18	13.8	0.9	0.8	1.0	—	15.5	0.6	6.2	4.1	0.9	1.7	0.1	0.1	1.2	14.9	1.1	31.5	
1908	15	14.8	0.4	—	—	—	14.7	1.2	5.4	5.6	1.1	0.5	0.1	0.4	3.0	16.7	0.5	31.6	
Centner Hø pr. Td. Ld. i 2. Slæt. 2. Brugsaar.																			
1906 A	10	1.2	—	0.4	—	—	1.6	—	1.8	6.8	0.6	0.5	0.1	1.1	1.6	12.0	0.4	14.0	
1906 U	10	1.2	—	0.8	—	—	1.5	—	1.5	5.1	0.5	0.3	0.1	0.9	1.0	9.4	0.2	11.1	
1907	10	5.4	0.8	—	—	—	6.2	—	3.7	7.8	3.8	2.7	—	2.7	2.3	22.5	1.7	30.4	
1908	20	7.9	0.8	—	—	—	8.2	—	3.7	6.8	1.6	1.2	0.2	0.7	2.5	16.7	2.5	27.4	

Tabel 25 (fortsat).

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter						Græsser						Ukrud	Tilsammen			
		Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel			Stivbl. Svingel	Andre Arter	I alt
Centner Hø pr. Td. Ld. i 2. Slæt. 3. Brugsaar.																		
1906	10	0.2	0.3	—	—	—	0.5	—	0.3	5.6	1.0	0.4	0.8	2.9	0.5	11.0	0.7	12.2
1907	15	0.7	0.7	0.8	—	—	2.1	—	3.7	6.7	0.7	1.2	0.4	1.8	3.2	17.7	1.0	20.9
1908	15	0.0	—	—	—	—	0.6	—	3.1	9.9	2.0	2.1	—	3.9	2.8	23.5	0.6	24.7

Tabel 26. Burgaard.

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter						Græsser						Ukrud	Tilsammen		
		Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	Kællingetand	Lucerne	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre			Andre Arter	I alt
Udsæd: Pd. Frø pr. Td. Ld.																	
1906		3	—	3	3	3	—		12	—	10	5	5		20		32
1907		3	—	3	3	1.5	—		10.5	—	10	5	5		20		30.5
1908		3	1	3	2	—	2		11	—	15	5	—		20		31
1909		3	1	3	2	—	2		11	(5)	10	5	—		20		31
Udsæd: Antal spiredygtige Frø paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld.																	
1906		13.5	—	16.5	10.5	24.0	—		65.1	—	37.0	50.5	10.5		98.0		163.1
1907		15.3	—	19.2	9.3	10.7	—		54.5	—	44.0	49.5	12.0		105.5		160.0
1908		15.3	15.2	17.1	7.3	—	9.4		64.8	—	64.5	48.0	—		112.5		177.3
1909		16.5	13.0	18.0	7.2	—	9.6		65.2	(20.0)	45.0	41.5	—		106.5		171.7
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. Udlægsaaret.																	
1906	10	9.4	—	10.2	8.0	11.8	—		39.4	—	29.9	33.0	5.2		68.1		107.5
1907	10	14.5	—	14.3	6.8	12.2	—		48.3	—	43.3	39.0	11.4		94.2		142.5
1908	20	4.3	7.3	3.3	2.2	—	1.0		18.1	—	31.2	18.7	—		49.9		68.0
1909	10	11.3	10.4	7.5	4.2	—	1.3		34.7	7.7	33.4	15.8	—		56.9		91.6

Tabel 26 (fortsat).

Aar	Antal Udsnit	Bælplanter							Græsser					Ukrud	Tilsammen		
		Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	Kællingetand	Lucerne	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Drophavre			Andre Arter	I alt
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 1. Brugsaar.																	
1906	10	3.6	3.6	3.4	0.8	—	—	—	11.4	3.6	5.4	4.4	1.6	—	15.0	26.4	
1907	10	5.1	1.2	4.5	3.9	7.5	—	—	22.2	—	31.5	15.9	4.0	—	51.4	73.6	
1908	10	12.8	1.0	6.5	1.9	2.6	—	—	24.1	—	20.5	22.0	5.7	—	48.2	72.3	
1909	10	4.0	6.1	3.4	1.5	—	0.9	—	16.5	—	29.5	17.7	—	—	47.2	63.7	
1910	10	6.4	3.1	3.6	1.8	—	1.1	—	15.5	7.2	19.7	10.9	—	—	37.8	53.3	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 2. Brugsaar.																	
1906 G	5	3.4	?	2.2	—	2.0	—	—	7.6	—	10.6	3.2	—	—	13.8	21.4	
1906 U	10	4.3	?	1.3	1.4	—	—	—	7.0	—	9.5	3.4	—	—	12.9	19.9	
1907	10	3.1	?	0.4	—	—	—	—	3.5	—	6.5	7.6	2.0	—	16.1	19.6	
1908	10	4.8	?	—	—	5.4	0.6	—	10.8	—	13.1	17.8	3.5	—	34.4	45.2	
1909	10	2.7	?	0.9	—	2.5	—	—	6.1	—	19.8	17.1	7.8	—	44.7	50.8	
1910	10	2.6	?	1.2	0.1	—	0.4	—	4.8	—	17.2	16.5	—	—	33.7	38.0	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 3. Brugsaar.																	
1906	10	0.9	?	1.7	—	—	—	—	2.6	—	6.2	—	—	—	6.2	8.8	
1907	10	0.8	?	0.2	—	—	—	—	0.5	—	9.8	4.4	—	—	14.2	14.7	
1908	10	2.3	?	0.2	—	—	—	—	2.5	—	8.0	8.2	2.1	—	18.3	20.8	
1909	10	2.8	?	—	—	3.7	0.9	—	6.9	—	14.8	19.0	6.7	—	40.3	47.2	
1910	10	0.8	?	—	—	1.3	—	—	1.9	—	17.5	17.2	5.4	—	40.1	42.0	
Centner Hø pr. Td. Ld. 1. Brugsaar.																	
1906	10	5.5	1.8	6.1	0.8	—	—	—	13.7	3.7	11.0	1.9	0.6	2.9	20.1	0.6	34.4
1907	10	6.8	0.7	5.6	4.0	2.8	—	0.9	20.8	—	14.6	2.2	1.1	0.6	18.5	2.2	41.5
1908	10	19.1	0.3	3.9	0.9	0.8	—	—	25.0	—	17.2	2.0	2.4	0.6	22.2	1.2	48.4
1909	10	5.8	1.8	5.0	2.8	—	0.2	—	14.6	—	16.6	3.0	—	0.9	20.2	0.6	35.4
1910	10	10.4	0.5	3.8	0.6	—	0.2	—	15.0	4.6	13.9	1.2	—	0.7	19.5	0.1	34.6
Centner Hø pr. Td. Ld. 2. Brugsaar.																	
1906 G	5	6.0	1.7	5.0	—	1.2	—	—	13.9	—	14.9	8.1	—	11.6	34.6	1.5	50.0
1906 U	10	6.8	0.6	3.1	1.8	—	—	—	11.8	—	16.6	2.7	—	3.9	23.2	0.7	35.7
1907	10	4.7	2.0	0.7	—	—	—	—	7.4	—	6.9	7.8	0.8	9.2	24.2	0.8	32.4
1908	10	10.8	0.5	—	—	4.0	0.3	—	15.4	—	13.8	14.0	3.2	0.4	30.9	3.8	50.1
1909	10	3.5	0.3	0.1	—	1.0	—	—	4.9	—	12.9	9.8	3.9	0.8	26.9	3.6	35.4
1910	10	2.8	2.2	0.2	0.4	—	—	—	5.1	—	19.5	8.1	—	1.1	28.7	2.4	36.2

G = Gødet; U = Ugødet.

Tabel 26 (fortsat).

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter							Græsser						Ukrud	Tilsammen	
		Rødkløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Rundbælg	Kællingetand	Lucerne	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Andre Arter			I alt
Centner Hø pr. Td. Ld. 3. Brugsaar.																	
1906	10	0.9	—	2.5	—	—	—	0.1	3.3	—	3.8	—	—	5.9	9.7	0.5	13.5
1907	10	0.2	—	0.5	—	—	—	1.7	2.2	—	7.7	12.8	—	4.1	24.1	1.9	28.2
1908	10	3.5	2.7	—	—	—	—	—	6.2	—	7.6	12.5	2.1	20.5	42.7	2.6	50.9
1909	10	1.2	0.8	—	—	1.3	0.3	—	3.4	—	5.5	16.0	4.0	0.7	26.2	3.1	32.7
1910	10	0.1	—	—	—	0.8	—	—	0.4	—	11.9	10.6	3.2	0.5	26.3	0.5	27.1

Tabel 27. Vardegaard. Se Side 698—99.

Tabel 28. Munksgaard.

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter						Græsser								Ukrud	Tilsammen
		Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel	Andre Arter		
Udsæd: Pd. Frø pr. Td. Ld.																	
1906		9.0	1.0	2.0	1.0		13.0	1.0	3.0	6.0	3.0	1.0	2.0	1.0	17.0	30.9	
1907		8.8	2.0	1.2	1.2		13.2	2.0	1.6	6.0	3.2	—	1.6	1.2	15.6	28.8	
1908		10.0	2.0	2.0	1.5		15.5	2.0	3.0	7.0	3.5	—	2.0	2.0	19.5	35.0	
1909		8.6	1.7	1.7	1.4		13.4	2.3	2.3	5.7	2.9	—	1.7	1.4	16.8	29.7	

Udsæd: Antal spiredygtige Frø paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld.

1906	51.6	13.2	27.6	5.5		97.9	4.6	12.2	29.1	23.3	2.0	42.8	4.3	117.8	215.7
1907	44.0	27.6	17.0	6.8		96.3	8.8	7.0	27.0	28.8	—	26.1	3.7	101.4	197.7
1908	56.0	28.2	27.0	8.0		119.2	7.6	12.3	31.5	28.4	—	36.8	6.2	122.8	242.0
1909	47.3	23.1	23.6	8.4		102.4	9.2	9.9	25.7	24.1	—	37.6	6.3	112.8	215.2

Tabel 28 (fortsat).

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter					Græsser								Ukrud	Tilsammen		
		Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Sneglebl.	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel			Andre Arter	I alt
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. Udlægsaaet.																		
1906	10	29.4	6.7	13.4	1.1		50.6	2.6	3.9	24.2	14.4	0.9	16.2	0.8	63.0		113.6	
1907	10	21.1	11.0	9.1	0.6		41.8	6.9	3.4	21.1	15.3	—	10.1	4.8	61.6		103.4	
1908	10	33.0	15.1	12.1	1.9		62.1	2.8	4.6	18.7	12.1	—	18.6	2.9	59.2		121.8	
1909	10	37.4	17.7	16.1	3.1		74.8	3.6	3.5	28.3	21.8	—	15.3	3.9	76.4		150.7	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 1. Brugsaar.																		
1906	10	6.7	0.9	5.4	0.6		13.6	0.8	6.2	11.3	4.0	0.4	8.3	0.4	31.4		45.0	
1907	10	14.1	3.3	10.9	1.4		29.7	1.2	3.5	11.6	9.1	0.8	9.7	1.5	37.4		67.1	
1908	10	13.8	4.1	7.7	0.4		26.0	6.4	2.3	17.9	9.9	—	11.7	1.3	49.5		75.5	
1909	10	12.5	6.7	—	—		24.6	3.9	0.5	9.8	4.4	—	12.1	1.4	32.1		56.7	
1910	10	21.7	8.0	6.1	0.8		36.1	3.1	1.2	17.1	11.0	—	13.6	1.5	47.5		83.6	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 2. Brugsaar.																		
1907	10	1.4	0.8	?	0.8		2.5	1.5	0.9	8.0	6.2	1.0	7.9	0.5	26.0		28.5	
1908	10	1.8	1.6	?	—		3.4	—	0.7	8.6	9.2	0.4	9.5	0.4	28.8		32.3	
1909	10	1.8	3.9	?	—		5.2	0.4	—	10.5	10.6	—	10.1	1.1	32.7		37.9	
1910	10	3.5	3.9	?	—		7.4	—	0.1	13.8	10.0	—	21.3	3.4	48.6		56.0	
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 3. Brugsaar.																		
1908	10	0.1	0.9	?	4.6		5.6	—	2.0	15.0	11.5	0.6	21.4	—	50.5		56.1	
1909	10	—	—	?	—		—	—	—	6.9	13.4	0.6	15.1	1.8	37.8		37.8	
Centner Hø pr. Td. Ld. 1. Brugsaar.																		
1906	10	13.6	3.8	3.8	1.2	1.0	23.0	3.2	11.6	15.5	0.8	0.1	6.2	0.1	0.7	38.2	3.5	64.7
1907	10	14.7	2.2	3.4	2.4	—	22.7	3.4	2.5	12.4	2.8	0.1	3.4	0.1	0.8	24.5	2.8	50.0
1908	10	16.8	3.0	3.1	—	—	22.9	6.8	3.6	23.7	1.4	—	4.2	0.8	0.8	40.3	0.6	63.8
1909	10	9.2	4.0	1.6	—	—	14.8	8.1	0.1	13.2	1.9	—	5.8	—	—	28.6	1.4	44.8
1910	10	25.8	3.4	1.0	0.8	—	30.0	3.8	1.7	12.1	1.7	—	2.3	0.1	1.0	22.2	1.3	53.5
Centner Hø pr. Td. Ld. 2. Brugsaar.																		
1907	10	2.2	4.3	3.7	0.7	—	10.9	—	0.8	10.7	5.2	1.2	5.0	0.3	0.4	23.1	1.4	35.4
1908	10	1.4	2.6	5.7	—	—	9.7	—	0.5	18.3	13.2	1.6	16.1	0.6	0.6	50.9	4.1	64.7
1909	10	1.1	1.4	1.0	—	—	3.5	—	—	17.1	13.0	—	15.6	0.8	1.6	48.1	1.8	52.9
1910	10	2.8	2.1	0.5	—	—	4.9	—	0.1	29.0	6.6	—	18.5	1.9	0.8	56.4	1.0	62.3
Centner Hø pr. Td. Ld. 3. Brugsaar.																		
1908	10	—	0.5	6.5	0.6	—	7.6	—	0.6	13.6	16.4	0.2	11.2	—	1.8	43.3	1.5	52.4
1909	10	—	—	—	—	—	—	—	—	7.0	31.2	0.4	18.5	1.7	1.4	60.8	0.9	61.7

Tabel 27. Vardegaard.

Aar	Antal Udsnit	Bælgplanter								Græsser								Ukrud	Tilsammen	
		Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Snegleblæg	Rundblæg	Kællingetand	Lucerne	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre	Timothe	Eng-Svingel			Andre Arter
Udsæd: Pd. Frø pr. Td. Ld.																				
1905		6.7	2.0	2.5	—	—	—	2.0		13.2	1.0	2.0	4.0	4.0	3.0	2.0	—		16.0	29.2
1906		6.7	2.0	1.1	2.2	—	—	—		12.0	1.1	2.2	8.7	5.0	4.3	2.2	—		23.5	35.5
1907		5.8	1.9	1.0	2.0	—	—	—		10.7	1.0	2.0	7.9	4.8	4.0	2.0	—		21.5	32.2
1908		4.5	1.5	0.7	1.5	—	—	—		8.2	0.7	1.7	6.0	4.0	3.0	—	—		15.4	23.6
1909		6.5	(1.0)	1.5	(2.0)	2.0	2.7	—		15.7	1.0	2.0	4.0	4.0	1.0	2.0	—		18.0	33.7
Udsæd: Antal spiredygtige Frø paa $\frac{1}{50}$ 000 Td. Ld.																				
1905		37.5	29.8	38.5	—	—	—	9.0		114.8	4.6	7.4	14.8	28.0	6.3	49.4	—		110.5	225.3
1906		36.2	30.4	17.3	11.9	—	—	—		95.8	4.0	7.5	35.7	47.5	6.9	50.2	—		151.8	247.6
1907		33.1	28.9	16.2	12.8	—	—	—		91.0	4.1	6.8	35.6	45.5	10.0	47.6	—		149.6	240.6
1908		25.2	14.1	10.4	6.3	—	—	—		56.0	3.0	6.1	28.2	35.6	6.9	—	—		79.8	135.8
1909		35.8	(13.6)	20.9	(12.0)	7.2	21.1	—		110.6	4.0	8.6	18.0	33.2	9.6	22.1	9.0		104.5	215.1
Antal Planter paa $\frac{1}{50}$ 000 Td. Ld. Udlægsaaret.																				
1905	5	16.8	11.2	9.6	—	—	—	2.2		39.8	0.2	—	11.0	3.0	1.9	3.6	—		19.4	59.2
1906	10	29.5	17.7	12.2	1.1	—	—	—		60.5	0.8	2.2	19.4	18.0	11.9	10.8	—		64.0	124.5
1907	10	26.1	8.8	3.8	6.0	—	—	—		44.7	2.3	4.0	34.2	33.0	9.5	8.5	—		91.5	136.2
1908	10	18.0	11.2	4.4	4.2	—	—	—		37.8	2.9	4.4	22.2	18.7	3.7	—	—		51.9	89.7
1909	10	20.3	0.6	6.1	3.7	3.8	16.0	—		50.0	3.7	5.1	9.0	16.5	3.5	2.2	0.9		40.9	90.0
Antal Planter paa $\frac{1}{50}$ 000 Td. Ld. 1. Brugsaar.																				
1905	50	6.7	1.2	1.1	0.5	—	—	—		9.5	1.3	0.5	8.7	3.8	1.7	3.8	—		19.8	29.3
1906	20	5.5	1.4	3.2	0.4	—	—	0.1		10.6	1.3	0.9	6.1	2.6	1.0	4.0	—		15.9	26.5
1907	15	15.0	6.7	6.2	1.0	—	—	—		28.9	1.9	2.1	14.6	13.8	4.5	13.6	—		50.5	79.4
1908	10	16.1	14.3	—	6.4	—	—	—		36.8	2.6	2.5	23.7	24.1	8.9	22.1	—		83.9	120.7
1909	15	5.7	3.4	2.7	0.9	—	—	—		12.7	2.9	0.5	17.3	20.7	7.1	2.0	—		50.5	63.2
1910	10	20.8	—	5.2	5.5	3.8	14.8	—		50.1	5.8	4.5	10.1	13.0	5.2	0.1	—		38.7	88.8

Antal Planter paa $\frac{1}{50\ 000}$ Td. Ld. 2. Brugsaar.

1905	20	5.0	0.8	?	—	—	—	—	5.8	—	—	8.0	6.2	2.2	7.2	—	23.0	29.4
1906	20	5.5	0.8	?	0.4	—	—	—	6.7	—	0.3	6.4	5.2	1.8	2.5	—	16.2	22.9
1907	10	4.9	0.8	?	—	—	—	0.1	5.8	—	—	13.9	7.9	2.8	7.8	—	32.4	38.2
1908	10	13.9	3.1	?	—	—	—	—	17.0	—	—	13.9	15.6	2.6	14.0	—	46.1	63.1
1909	20	10.6	4.0	?	1.2	—	—	—	15.8	1.5	—	13.5	18.6	3.8	12.4	—	49.8	65.6
1910	10	5.2	0.9	?	0.6	—	—	—	6.7	—	—	22.1	16.2	9.6	2.3	—	50.2	56.9

Antal Planter paa $\frac{1}{50\ 000}$ Td. Ld. 3. Brugsaar.

1906	15	2.5	0.2	?	—	—	—	—	2.8	—	—	5.1	6.7	2.4	4.5	—	18.7	21.5
1907	10	1.7	0.1	?	0.3	—	—	—	2.1	—	0.2	11.8	5.9	6.4	5.7	—	30.0	32.1
1908	10	1.1	1.2	?	0.2	—	—	0.7	3.3	1.9	—	9.2	10.6	2.4	8.9	—	33.0	36.3

Centner Hø pr. Td. Ld. 1. Brugsaar.

1905	50	2.7	(0.4)	(0.1)	(0.2)	—	—	—	(0.2)	3.8	2.9	(1.1)	17.2	0.9	0.9	1.0	—	(0.9)	25.0	(2.4)	31.0
1906	20	14.2	1.8	1.8	0.3	—	—	0.3	0.6	18.6	3.7	2.6	21.7	1.5	0.9	2.7	—	1.8	34.9	3.3	56.8
1907	15	15.0	2.2	1.7	0.3	—	—	—	—	19.2	1.0	1.8	9.1	1.4	0.6	1.4	—	0.3	15.1	0.5	34.8
1908	10	6.7	4.3	0.8	4.0	—	—	—	0.1	15.9	1.2	0.6	11.7	1.6	1.5	1.1	—	0.7	18.4	2.2	36.5
1909	15	2.7	2.0	0.8	(0.8)	—	—	—	—	5.8	2.2	0.1	5.8	2.0	2.1	0.1	—	0.7	13.0	3.4	22.2
1910	10	17.1	—	0.8	1.1	2.7	1.8	—	—	23.5	6.0	3.5	5.2	0.9	1.6	—	—	0.2	17.4	0.7	41.6

Centner Hø pr. Td. Ld. 2. Brugsaar.

1905	20	2.3	(0.1)	(0.2)	—	—	—	—	(0.1)	2.7	—	—	5.5	2.4	1.5	3.6	—	(1.9)	14.0	(4.9)	22.5
1906	20	15.2	1.2	0.5	0.9	—	—	—	1.3	19.1	—	—	14.2	3.3	1.8	0.8	—	1.4	21.5	1.8	42.4
1907	10	7.2	0.8	1.8	—	—	—	0.1	—	9.6	—	—	11.7	3.6	2.2	0.8	—	1.4	19.7	4.1	33.4
1908	10	9.8	1.1	0.6	—	—	—	—	0.2	11.7	—	—	10.9	4.4	1.2	2.3	—	0.8	20.1	1.2	33.0
1909	20	4.4	0.9	0.4	0.3	—	—	—	—	6.0	—	—	3.4	2.9	2.2	1.6	—	0.6	10.7	6.0	22.7
1910	10	5.2	0.5	0.8	0.5	—	—	—	—	7.0	—	—	7.0	4.8	8.1	0.6	—	3.2	23.7	6.6	37.3

Centner Hø pr. Td. Ld. 3. Brugsaar.

1906	15	2.8	0.2	0.3	—	—	—	—	0.7	4.0	—	—	5.1	4.8	3.0	1.8	—	4.6	19.3	4.3	27.6
1907	10	1.9	0.1	0.7	—	—	—	—	1.3	4.0	—	0.2	8.8	5.5	7.8	0.6	—	4.0	26.7	2.5	33.2
1908	10	2.2	1.1	2.2	—	—	—	0.6	—	6.1	0.1	—	8.8	12.3	2.9	2.2	—	2.6	28.4	1.4	35.9

Tabel 29. Hannerupgaard.

Aar	Antal Udsnit	Bælplanter						Græsser						Ukrud	Tilsammen		
		Rødkløver	Alsikekløver	Hvidkløver	Humle-Snegleb.	Kællingetand	Andre Arter	I alt	Ager-Hejre	Ital. Rajgræs	Alm. Rajgræs	Hundegræs	Draphavre			Andre Arter	I alt
Udsæd: Pd. Frø pr. Td. Ld.																	
1906		2	1	1	2	3	9	3	2	4	6	1	16		25		
1907		2	0.5	1.5	2	3	9	3	2	5	6	—	16		25		
Udsæd: Antal spiredygtige Frø paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld.																	
1906		10.2	13.0	14.0	10.8	21.0	70.5	13.8	8.4	16.8	55.8	2.1	96.9		167.4		
1907		10.6	5.8	20.0	10.6	24.0	71.0	12.9	9.8	22.5	64.2	—	109.4		180.4		
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. Udlægsaaret.																	
1906 H	10	4.7	3.1	5.8	4.7	10.6	28.4	5.8	1.9	23.2	38.2	0.6	69.2		97.6		
1906 R	10	4.4	3.3	5.4	3.5	13.0	29.6	0.9	1.6	11.2	28.1	0.3	42.1		71.7		
1907 H	5	9.8	2.8	14.0	6.2	13.6	46.4	5.4	6.0	15.2	21.2	—	48.4		94.8		
1907 R	10	2.8	2.9	9.0	4.4	9.7	28.8	2.1	3.9	22.1	26.0	—	54.7		83.5		
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 1. Brugsaar.																	
1907 H	10	4.0	2.7	3.0	0.9	7.9	18.5	9.2	2.3	12.1	19.8	1.7	45.1		63.6		
1907 R	10	0.8	1.8	2.0	0.1	5.4	9.6	1.4	1.1	4.9	7.8	0.2	15.4		25.0		
1908 H	10	4.8	4.2	14.2	—	8.7	31.9	5.8	2.2	13.8	18.6	—	39.9		71.8		
1908 R	10	2.1	2.0	14.8	—	6.1	25.0	3.8	1.6	13.2	20.9	—	39.1		64.1		
Antal Planter paa $\frac{1}{50000}$ Td. Ld. 2. Brugsaar.																	
1908	10	1.0	1.1	?	—	6.1	8.8	—	—	9.0	21.1	1.8	31.4		40.2		
1909	10	1.4	2.2	?	—	5.1	8.7	0.1	—	5.8	22.5	—	28.4		37.1		
Centner Hø pr. Td. Ld. 1. Brugsaar.																	
1907 H	10	4.5	3.2	0.7	—	4.3	—	12.7	4.2	1.2	9.7	3.1	0.2	1.1	19.5	1.8	33.5
1907 R	10	1.3	1.6	1.8	—	3.8	—	8.5	1.7	0.8	6.3	3.0	—	7.1	18.8	4.2	31.5
1908 H	10	5.0	3.2	8.1	—	3.2	—	19.5	2.5	0.7	7.4	1.5	—	2.5	14.6	4.6	38.7
1908 R	10	4.9	2.2	9.1	—	4.0	—	20.2	0.2	0.6	4.5	2.0	—	6.6	13.9	5.3	39.4
Centner Hø pr. Td. Ld. 2. Brugsaar.																	
1908	10	3.9	1.4	4.0	—	4.8	—	14.1	—	—	5.0	10.1	0.5	4.0	20.2	3.7	38.0
1909	10	1.6	0.8	0.9	—	2.7	—	6.0	—	—	5.2	16.1	—	5.4	26.7	3.8	36.5

Tabel 30. pCt. Kvælstof i Tørstoffet.

Aar	1. Brugsaar			2. Brugsaar			3. Brugsaar			4. Brugsaar		
	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	Bælgplanter	Græsser	Ukrud

Vennebjerg.

1905	2.59	0.91	(1.07)	2.88	1.12	(1.08)	2.50	0.94	(1.18)	2.65	1.08	—
1906	3.01	1.14	2.38	2.64	1.10	1.07	2.74	0.98	1.74	—	1.17	—
1907	2.05	0.89	1.42	2.21	0.96	1.85	2.55	0.97	1.81	2.64	0.97	1.58
1908	2.41	0.85	1.37	2.75	0.89	1.78	2.55	0.88	1.71	2.92	0.86	1.45
1909	2.38	1.01	—	2.34	0.89	1.47	2.14	0.91	1.40	2.41	1.05	1.81
1910	2.20	0.80	1.70	1.87	0.72	1.51	2.15	0.67	1.19	2.32	0.72	1.50

Kornumgaard.

1. Slæt.

1905	2.98	1.02	—	2.70	1.26	—						
1906 H	2.66	1.10	—									
1906 G				2.97	1.42	—						
1906 U				2.75	1.05	—	2.88	1.16	—	(2.67)	1.35	—
1907 G							2.91	1.29	1.75			
1907 U	2.76	1.21	1.79	2.89	1.24	2.00	3.07	1.17	1.65	3.28	1.10	2.28
1908	2.58	1.02	2.32	2.61	0.99	2.20	2.67	1.37	1.98	2.67	1.04	1.76
1909 G				2.60	0.89	1.92						
1909 U	2.82	1.00	1.89	2.92	0.88	2.08				2.71	1.02	2.86
1910	2.40	0.83	1.96	2.07	0.91	1.77	2.46	0.88	1.88			

2. Slæt.

1907	3.88	1.57	1.98	2.90	1.56	1.70	3.22	1.86	1.56			
1908	2.58	1.81	1.66	2.92	1.04	1.55	2.34	1.75	2.25			

Burgaard.

1906 U	3.24	1.32	—	3.40	1.31	—	3.34	1.25	—			
1907	2.86	0.99	1.75	3.20	1.05	1.58	2.54	1.06	1.56			
1908	2.72	0.95	2.42	2.73	0.90	1.99	2.85	1.07	1.89			
1909	2.99	1.02	1.52	2.92	0.90	1.49	3.23	1.07	2.02			
1910	2.59	0.97	1.82	2.64	0.75	1.39	2.56	0.98	2.01			

Tabel 30 (fortsat).

Aar	1. Brugsaar			2. Brugsaar			3. Brugsaar			4. Brugsaar		
	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	Bælgplanter	Græsser	Ukrud	Bælgplanter	Græsser	Ukrud

Vardegaard.

1905	2.00	0.83	—	2.44	0.99	—						
1906	2.88	0.75	—	2.72	0.86	—	2.70	1.05	—			
1907	3.05	1.19	1.71	3.27	1.22	1.94	3.48	1.22	1.74			
1908	2.82	1.00	1.65	3.02	1.16	1.56	2.95	1.19	1.71			
1909	2.98	1.08	1.88	3.09	1.12	1.89						
1910	2.25	0.77	1.52	2.58	0.73	1.24						

Munksgaard.

1906	2.44	0.79	—									
1907	3.00	1.04	1.77	3.13	1.04	1.94						
1908	2.59	0.90	2.18	2.95	1.04	1.85	3.20	1.05	2.09			
1909	3.15	1.00	1.52	3.13	1.16	2.41	—	0.94	2.35			
1910	2.64	0.79	1.95	2.31	0.84	1.62						

Hannerupgaard.

1907 H	2.55	1.07	1.86									
1907 R	2.84	0.98	1.80									
1908 H	2.87	1.16	1.76	3.01	1.26	1.74						
1908 R	2.86	1.21	1.90									
1909 H				2.70	1.05	1.84						